

Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 4180 sayılı kanunun 30 ncu maddesinin 1 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında 1/189 Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair ek maddelerinin çıkarılmasına dair kanun lâyhaları ve Muvakkat Encümen mazbatası

Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 4180 sayılı kanunun 30 ncu maddesinin 1 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyhası (1/189)

T. C.

Başvekâlet

Muameleât Umum Müdürlüğü

14 . I . 1944

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 6/90

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 4180 sayılı kanunla değiştirilen 30 ncu maddesinin 1 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında Dahiliye Vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 13 . I . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyhasının esbabı mucibe- siyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil
S. Saracoğlu

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 4180 sayılı kanunla değiştirilen 30 ncu maddesinin bir nu- maralı fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyhasının mucip sebepleri

Millî Korunma Kanununun 30 ncu maddesinde kira bedellerinin muayyen tarihlerdeki haddi ge- miyeceğine dair bir hüküm konulmuştur. Ankara gibi nüfus miktarı ile mesken adedinin nispetsiz bulunduğu yerlerde kanunun bu takyidatı talebin çokluğu karşısında muvazaalı muamelelere se- bep olmakta ve kanunun hükmü dışında yüksek kira vermeğe muktedir olan kimselerle mal sahipleri birer suretle anlaşmak imkânını bulmaktadırlar. Havayici zaruriyeden olan bir çok maddelerin fevkalâde halin icaplarından olarak bedeli mukabilinde Hükümet eliyle ihtiyacı olanlara tevzi edilmesi esası Millî Korunma Kanunu ile kabuledilmiştir. En mübrem bir ihtiyaç olan mesken meselesinin dayandığı kiralama işinin de 30 ncu maddesinin koyduğu esaslar dairesinde yapılması ve her türlü muvazaaların önlenmesi için lüzumlu tedbirlerin ittihazı zaruri görülmüş ve bu maksatla bu kanun projesi tanzim edilmiştir.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 4180 sayılı kanunla değiştirilen 30 ncu maddesinin 1 numaralı fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 3780 sayılı Millî Korunma Kanununun 4180 sayılı kanunla değiştirilen 30 ncu maddesinin 1 numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

1. Bu kanunun tatbikte bulunduğu müddet içinde şehir, kasaba, iskele, liman ve istasyonlarda gayrimenkullerin kira bedelleri bu kanunun tatbik mevkiine konulmasına tekaddüm eden sene içindeki son kira mukavelesine muayyen olan kira bedellerinden hiçbir suretle fazla olamayacağı gibi mukavele şartlarında kiracılar aleyhine değişiklik yapılamaz.

Hükümetçe lüzum görülen yerlerde icar edilmiş veya edilmemiş bütün gayrimenkuller, iskân kabiliyeti bakımından tesbit olunur. Bu gibi yerlerde bütün icar mukaveleleri belediyelere kaydolunur. Boşalan gayrimenkullerin başkalarına icarı ancak belediyenin müsaadesiyle yapılabilir. Belediyeler gayrimenkul isticar edeceklerin müracaatlarını tetkik ve ihtiyaç ve müracaat sırasıyla boşalanları bunlara tahsis ederler.

Belediyeye kaydedilmeden veya belediyenin müsaadesi olmadan devir veya icar olunan gayrimenkuller belediyelerden yazılacak tezkere üzerine icra daireleri tarafından resen tahliye ettirilir.

Gayrimenkullerin kaydında yanlış malûmat veren, boşalan gayrimenkulleri belediyelere haber vermeyen veya belediyelere tahsis edilmeden başkalarına icar eden mal sahipleriyle boşalttıkları yerleri ev sahibine teslim ve belediyeye ihbar etmeden başkalarına devreden kiracılar ilk defasında gayri menkul kirasının bir senelik tutarı miktarınca para cezasına ve tekkerrürü halinde iki senelik tutarı miktarınca para cezasıyla beraber bir haftadan bir aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13. I. 1944

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. Türcl	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Suad H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve ek maddelerinin çıkarılmasına dair kanun lâyihası (1/294)

T. C.

Başvekâlet

Muamelmât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/188 - 6/1676

15. VI. 1944

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve ek maddelerin çıkarılmasına dair Adliye Vekilliğine hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetine 8. VI. 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil
Ş. Saracoğlu

Esbabı mucibe

İkinci dünya harbi, gerek harbe iştirak eden gerek bunun dışında kalan bütün memleketlerin iktisadi bünyelerinde mühim değişiklikler ve sarsıntılar husule getirdiğinden daha harbin ilk se-nelerinden itibaren her yerde fevkalâde tedbirlere müracaat edilmesini zaruri kılmıştır. Bu sebeple memleketimizde de millî müdafaanın ve halkın ihtiyacını karşılamak ve yurdun iktisadi bünyesini korumak maksadiyle 3780 sayılı Millî Korunma Kanunu fevkalâde ahval ve şeraitin icaplarına uy-gun hükümleri muhtevi olarak 21 . I . 1940 tarihinde neşredilmiş ve bu kanunun 2 nci maddesi hükmünce İcra Vekilleri Heyeti tarafından fevkalâde salâhiyetin tatbikına geçilmesine karar veril-mesi ve bu kararın Büyük Millet Meclisince tasdik olunması üzerine 21 . II . 1940 tarihinde yürürlüğe konmuştur. Bu kanuna, tatbikatta görülen lüzum ve ihtiyaca göre muhtelif tarihlerde yeni hüküm-ler ilâve edilmiş ve mevzu hükümlerde değişiklikler yapılmış olmakla beraber içinde bulunduğumuz fevkalâde şartların süratle tebeddül etmekte olması alınan tedbirlerin tesirlerini uzun müddet muhafaza etmelerine imkân bırakmamaktadır. Bu itibarla kendini hissettiren yeni yeni ihtiyaçları karşılayabilmek için kanunda sık sık tadilât yapılmasına zaruret hâsıl olmaktadır.

Arzedilen mülâhazalara müsteniden Millî Korunma Kanununda bu defa yapılmasına lüzum görü-len tadilâtın esasları aşağıda izah olunmuştur.

Madde 7. — Bu madde Hükümetin, halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekil ve hacimde istihsalde bulunulmasını temin için sanayi ve maadin müesseselerini kontrol ve bunları lâzımgelen faaliyete sevk edebileceğini ve gerek imal gerek işletme bakımından tadilâta tabi tutabile-leğini ve bu müesseselere tesisatta icabeden tevsiyatı yaptırabileceğini açık olarak ifade etmek ve Hükümetin bu yoldaki emirlerine riayet etmeyenlerin hareketlerini cezalandırmak maksadiyle tadil edi-miştir. Ancak Hükümetin bu husustaki emirlerini riayetsizlik edenlerin cezalandırılabilmeleri, kendi-lerine lüzumlu zaruri, malzeme, işçi ve ihtisas elemanlarının temin edilmiş olmasına bağlı tutulmuş-tur. İstenen tadilât ve tevsiyatı yapmak için müessese sahiplerine maddi imkân verilmedikçe bun-ların hareketlerinin cezalandırılmıyacağı tabiidir.

Madde 8. — Sanayi ve maadin müesseseleri üzerinde Hükümetin haiz olduğu salâhiyetin küçük sa-nat kooperatiflerine de teşmiline lüzum hâsıl olduğundan bu maddeye küçük sanat kooperatifleri tâ-biri ilâve edilmiştir.

Madde 9. — Bu madde Hükümete, sanayi ve maadin müesseselerinin istihsallerini ve diğer iş yerlerindeki mesaiyi bu kanunun derpiş ettiği ihtiyacı karşılayabilecek hadde çıkarmak için lâzım olan işçi kadrosunu temin etmek maksadiyle vatandaşlara ücretli iş mükellefiyeti tahmil etmek salâ-hiyetini vermektedir. Tatbikatta, ücretli iş mükelleflerin yalnız ceza tehdidi ile işe sevk edilmeleri ve işte alkonulmaları mümkün olmadığı ve bu sebeple bu mükellefiyetten beklenen neticelerin elde edilmediği anlaşıldığından 4180 sayılı kanunun ek ikinci maddesine, ücretli iş mükelleflerinin icabında vali ve kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle iş yerlerine sevk olunabilecek-leri hakkında bir hüküm konmuştur. Bu suretle iş yerlerine sevk edilen veya kendiliklerinden giden mükelleflerin buralardan kaçmaları halinde zabıta kuvvetiyle iş yerlerine tekrar sevk edilebilecek-le-rin maddede sarih olarak yazılması tatbikatta mevcut anlayış farklarının izalesi bakımından lüzumlu görülmektedir. Bundan başka iş mükellefiyetine tabi tutulan vatandaşların iş yerlerine sevkleri ve sevk esnasında iase ve ibateleri için ihtiyar olunacak masrafların bunların çalıştırılacak müessesese-lerce temini, aynı zamanda ikametgâhlarından ayrıldıkları tarihten işe başlayacakları tarihe kadar iş ve güçlerinin başından ayrılmış buldukları nazarı dikkate alınarak bunlara bir müddet içinde ya-rım yevmiye verilmesi muvafık olacağı düşünülmektedir. Şu kadar ki iş yerlerinden kaçıp da zabıta kuvvetiyle tekrar işe sevk edilenler yarım yevmiyeden istifade ettirilmemekle beraber sevkleri ve sevk esnasında iase ve ibateleri için ihtiyar olunan masraflar dahi ücretlerinden kesilecektir. Lâyihanın dokuzuncu maddesi bu esasa göre tanzim edilmiş ve ek ikinci madde hükmü de dokuzuncu maddenin asıl bünyesine alınmıştır.

Madde 10 : Bu maddede, sanayi ve maadin müesseseleriyle diğer iş yerlerinde çalışanların bu iş-leri kabule şayan mazeretleri olmaksızın terk edemeyecekleri yazılıdır. Maddedeki «diğer iş yerleri»

tâbiri pek mutlak olduğu için tatbikatta bunun şümülünü tayin hususunda ihtilâfa düşülmektedir. Filhakika sanayi ve maadin müesseseleri haricindeki hususî bir ticarethanede meselâ bir manifatura mağazasında çalışan müstahdemlerin bile bu madde hükmüne girecekleri gibi vazî kanunun kasdi haricinde tefsirlere mahal vermekte olan bu tâbire, maksadı açıkça ifade edecek bir vuzuh verilmesine ihtiyaç görülmüştür. Sanayi ve maadin müesseselerine bağlı iş yerlerinin aynı zamanda bu kanunun derpiş ettiği ihtiyacı karşılamak maksadiyle hükümetçe tayin edilecek iş yerlerinin bu maddenin şümülüne girdiği tasrih edilmiştir. Bundan başka sanayi ve maadin müesseselerinde çalışanlara dışarıda kazanacakları paranın çok dâiründe ücret verilmekte olduğu ve hayat pahalılığı karşısında bunların da sıkıntılı bir duruma düştükleri ve sırf bu yüzden işlerini terke mecbur kaldıkları nazarı dikkate alınarak bunların ücretlerinin arttırılması veya sabit gelirlilere yapılan yardımdan istifade ettirilmeleri temenniye şayan bulunmuştur.

Bu maddenin cezaî müeyyidesinde olduğu gibi mazereti tahakkuk edenlerin mücerret haber vermemiş olmaları halinin cezayı istilzam etmeyeceği düşünülerek maddeden haber vermek kaydı da kaldırılmıştır. Mazeretsiz işlerini terkedenlerin ücretli iş mükellefiyetine tabi vatandaşlar da olduğu gibi zabıta kuvvetiyle iş yerlerine sevkedilmeleri muvafık görüldüğünden madde bu esaslar dairesinde yeniden kaleme alınmıştır.

Madde 11 : Hükümete, sanayi ve maadin müesseselerinin mamûllerini ve istihsallerini normal maliyetlerine yüzde muayyen bir kâr ilâvesiyle mübayaaya ve bunların satış, tevzi, toplama ve sevk işleriyle iştigal etmek selâhiyetlerini veren bu maddeye 14 neü maddenin ikinci ve dördüncü fıkralarında yazılı hükümlerle mütenazır kayıtların ilâvesi lüzumlu görülmüştür. Filhakika bu maddede hükümetçe mübayaasın karar verilecek malların daha evvel başkalarına satılmış olsalar bile buldukları yerlerden başka yerlere müsaade alınmadan nakledilemeyeceklerine dair bir hüküm mevcut olmadığından suiniyet sahiblerinin mallarını başka yerlere naklederek Hükümetin mübayaaya kararını fiilen hükümsüz bırakmaları mümkündür. Hükümetçe tevzi edilen malların tesbit olunan ihtiyaca hasredileceğine ve alâkalı makamların muvafakati alınmaksızın başkalarına satılmayacağına, devir veya rehin edilemeyeceğine dair bir hüküm bulunmadığından bu maddeye göre tevzi edilen mallar karaborsaya intikal ederek ihtikâra mevzu teşkil etmektedir. Bu itibarla madde böyle mahzurlara yer bırakmamak ve 14 neü maddenin ikinci ve dördüncü fıkralarındaki hükümlerle tenazürü temin etmek maksadiyle tadil edilmiştir.

Madde 12 : Bu kanunun derpiş ettiği hizmetleri ifa maksadiyle salâhiyetlerini istimal ederken Hükümetin icabeden müesseselere küçük sanat erbabına ve iş sahiplerine lüzumlu olan krediyi temin edeceğine dair olan bu madde, temin edilen kredinin Hükümetçe tahsis edilen işte kullanılması mecburi olduğu hakkında bir kaydı ihtiva etmemektedir. Maddeye noksan olan bu hükmün ilâvesi ve tahsis hilâfına hareket edenlerin fiillerinin ceza müeyyedesine bağlanması lüzumlu görülmüştür.

Madde 13 : Hükümetçe Millî Müdafaanın ve halkın ihtiyaamı karşılamak maksadiyle, muktazi olan madde ve yardımcı malzeme stokları vücele getirilebileceği hakkındaki bu madde hükmünün kanununun 22 neî maddesine nakli muvafık görülmüştür. Bunun ne gibi mülâhazalara istinat ettiği 22 neî maddenin tadilini icabettiren sebebler arasında izah edilmiş bulunmaktadır. 22 neî maddeye nakledilen 13 neü maddeden boş kalan yere ek 6 ve ek 7 neî maddelerde yazılı hükümler konmuştur. Bunun sebebi bütün ek maddelerin kanunun bünyesinde yer almaları mülâhazasından ibarettir.

Madde 14 : 3954 ve 4156 sayılı kanunlarla noksanları tamamlanmış olan bu maddede bu defa esaslı bir tadil yapılmış değildir. Yapılan değişiklik dördüncü bendé inhisar etmektedir. Bu bent hükmüne göre, Hükümetçe veya salâhiyetli kılınan makam ve müesseselere tevzi olunan, satılan ve ihtiyacı olanlara kârsız verilen madde ve yardımcı malzemenin bunlar tarafından kullanılması ve Hükümetçe tesbit edilen ihtiyaca hasredilmesi mecburidir. Fıkranın başında Hükümetçe veya salâhiyetli kılınan makam ve müesseselere denildiği halde, bu maddelerin tesbit edilen ihtiyaca hasredileceğini beyan eden cümlede yalnız (Hükümetçe) tabiri kullanılmıştır. Bundan diğer makam ve müesseselerin madde ve yardımcı malzemenin hengî ihtiyacı için kullanılacağını tâyin ve tesbit etmeğe salâhiyetli olmadıkları manası çıkmaktadır. Halbuki tatbikatta tevzi edilen bütün maddelerin hangi ihtiyaca kullanılacağını mutlaka Hükümetin tâyin ve tesbit etmesi büyük müşkilâta sebep olur.

Burada da Hükümetçe veya salâhiyetli kılman makam ve müesseselere denilmesi icabederdi. Bahse mevzu edilen cümledeki Hükümetçe kelimesinin kaldırılması maksadı temin edeceği düşünülmektedir. Hükümetçe tevzi olunan maddenin hangi ihtiyaç için verilmişse o ihtiyaca hasredilmesi bu fıkra Hükümhe göre mecburidir. Tevzi edilen maddeyi ihtiyacında kullanılarak başkasına satan veya herhangi bir surette veren kimsenin hareketi menedilmiş ve bu memnuiyete muhalefet edenlerin fiilleri ceza müeyyedesine bağlanmıştır. Ancak ihtiyacı nispetinde kendisine verilen herhangi bir maddeyi bir vatandaşın ihtiyacından artması veya daha fazla ihtiyaç sahibi olan birine insani bir hisle verilmesi halinde ceza müeyyedesine bağlı bulundurulması doğru görülmemiş ancak ticaret maksadiyle tevzi edilen maddeyi hasredilen ihtiyaçta kullanılmayarak satan, rehin eden, devreden hülâsa bu maddenin her ne surette olursa olsun ticaretini yapan kimselerin fiillerini ceza müeyyidesi altında bulundurmanın maksada kifayet edeceği nazara alınarak maddenin dördüncü bendi ona göre değiştirilmiştir.

Madde 20 : Hükümete, memleket ihtiyaç için hariçten ithali zaruri olan maddelerin miktar, eins ve nevilerini tâyin ve tesbit ve zaruri olmayan maddelerin ithalini tahdit veya menetmek salâhiyetlerini veren bu madde hükmü olduğu gibi muhafaza edilmiştir. Ancak bu kanunun, dahilde imal ve istihsal edilen maddelerin memleket ihtiyacından fazlasını harice çıkarmak maksadiyle yapılacak satışların şekil ve şartlarını tanzim etmek hususunda Hükümete salâhiyet veren 24 nci maddesi ve Hükümetçe ihraç tahdit veya menedilen memleket mahsulünün fiyatlarındaki düşüklükten dolayı mâruz kalacağı zarardan müstahsili himaye için hüküm koyan 26 ncı maddenin ikinci fıkrası hükümleri 20 ncı madde ile çok yakın alâkaları bulunmak itibariyle bu maddeye nakledilmiştir.

Madde 21 : Hükümete halkın ve Millî müdafanın katî ihtiyacı olan zaruri maddelerin istihlâk miktarını tâyin ve tahdit etmek salâhiyetini veren kanunun 21 ncı maddesi 3954 sayılı kanunla tadil edilerek icabında yurt için daha zaruri maddelerin istihsal veya ithalini temin maksadiyle lüzum gördüğü maddelerin istihlâkını menetmeğe salâhiyetli kılınmıştır. Bir maddenin imali ve satışı menedilmeden istihlâkinin menine imkân olamayacağı nazarı itibara alınarak mezkûr madde 4180 sayılı kanunla ikinci defa tadil edilmiş ve Hükümete lüzum gördüğü maddelerin satışını ve imalini menetmek salâhiyeti de verilmişti. Hükümetin bu salâhiyetini istimal sadedinde bilâhara meriyete koyduğu koordinasyon heyeti kararında, hububatın satılınması hibe ve temlik, hibenin ve temlikin kabulü hallerinden behsedilmekte olmasına rağmen bu hallerin kanun maddesi metninde sarih olarak ifade edilmiş olması bir noksanlık teşkil ettiği görüldüğünden maddeye mezkûr kayıtların ilâvesi suretiyle vuzuh verilmiştir. Aynı zamanda bu maddeye göre Hükümetin tahdidine salâhiyetli olduğu hususlar meni salâhiyetleriyle mütenazır olarak tevsi edilmiş ve Hükümete alım, satım, devri, imali, istihlâki, istimali ve haklı tahdit edilen maddeleri vesikaya bağlamak salâhiyeti verilmiştir. Bunlardan başka 21 ncı maddeye, Hükümetin ticaretin usul ve şekillerini tanzim edebileceğine ve tacirleri bu sıfatla yapacakları muamelelerde vesika ibrazına mecbur tutabileceğine dair bir fıkra ilâve edilmiştir. Bu hüküm, bir malın imalâtçı veya ithalâtçıdan müstehlike intikaline kadar bir çok ellerden geçerek fiyatın yükselmesine veya buna intizaren satışı arzedenliyerek saklanmasına mâni olacak tedbirlerin alınmasını kolaylaştırmak maksadına mâtufl olarak kabul edilmiştir. Maddeye ilâve edilen diğer bir fıkra ile de gerek tacirlere verilen vesikalardan gerek tahdide tabi tutulan maddelere ait vesikalardan alınıp satılması ve başkasına devri yasak edilmiştir. Böylece 21 ncı madde ihtiyaçları tamamen karşılayabilecek bir hale konmuştur.

Madde 22 : Hükümetin, lüzum gördüğü maddelerin stoklarını yapmak veya tensip ettiği müesseseleri ve ticaret birliklerini stok yapmağa mecbur tutmak hususundaki salâhiyetlerini bir arada ifade etmenin her bakımdan faydalı olacağı düşünülerek Hükümete, muhtelif maksatlarla stok yapmak salâhiyetlerini veren 13 ncü madde ile 26 ncı maddenin stoka ait hükümleri buraya nakledilmiştir. Bundan başka stokların Hükümetin emir ve talimatı hilâfına elden çıkarılmasını veya istihlâkını meneden ek 1 ncü madde hükmünün de alâkası itibariyle bu maddenin bünyesine alınması muvafık görülmektedir. Hükümet tarafından yapılan veya yaptırılan stoklara ait hükümler bu suretle bir araya getirildikten sonra Hükümetin stok yapmağa mecbur tuttuğu müesseselere veya ticaret birliklerine temin ettiği döviz, kredi veya akreditifin tahsis edildiği yerde kullanılması

mecburi olduğuna dair bir fıkra ilâve edilerek 22 nci madde tamamlanmıştır.

Madde 24 : Hükümleri 20 nci maddeye nakledilmiş olan ve bu suretle boş kalan bu maddeye kanunun ek 3 ncü maddesi aynen nakledilmiştir. Bunun sebebi ek maddelerin kanunun bünyesine alınması hususunda kabul edilen prensibe uymaktan ibarettir.

Madde 26 : Bu maddenin ikinci fıkrası, 20 nci maddede izah edilen sebeplere binaen o maddeye, stoka ait hükümleri de 22 nci maddeye alınmıştır. Maddenin diğer hükümlerinde değişiklik yapılmış değildir.

Madde 27 : Bu maddedeki değişiklik ek dokuzuncu maddenin birinci fıkrasındaki hükmün buraya naklinden ibarettir.

Madde 28 : 28 nci madde, gümrüklere gelmiş olupta alâkalılarca fiyat yükselmesine intizaren veya sair herhangi bir sebeple çekilip memlekete ithal edilmeyen malların, bilhassa konişmentolarının bankalar veya acente ve mümessiller elinde alkonması ve müşteri üzerinde herhangi bir tazyik yapılması ihtimallerine karşı evvelece 28 nci maddeye konulan hükümle bu malların konişmentosu olmaksızın dahi gümrüklerden çekilip memlekete ithali çareleri derpiş edilmiş idi. Bu hususta alâkalılara ihbarda bulunulması ve bir hafta zarfında malların gümrükten çekilmemesi halinde onların ithaline teşebbüs edilebilmesi kanunun emrû icabı olmakla evvelemirde bu gibi malları getirenlere tebliğât yapılmak lüzumu hâsıl olmuştur. Tatbikatta gelen malların kime ait olduğu manifesto münderecatından anlaşılmadığı cihetle gerek bankalar ve gerek acente nezdinde tetkikat yapmak ve mevut konişmentoların taallûk ettiği malları ve kimlere ait olduğunu ayrı ayrı tesbit etmek gibi uzun hazırlıklara lüzum hâsıl olmuş ve bu yüzden hem gümrüklerdeki mallar çekilememiş ve hem alâkalıların tebliğâle salih adresleri her vakit kolaylıkla bulunamamıştır. Bu mahzuru önlemek ve aynı zamanda malını gümrükten çekmek istediği halde malını bulmakta müşkülâta uğrayan hüsnüniyet sahibi ithalâtçılara da bir kolaylık olmak üzere, tebliğât yerine resmî gazete ile ilân esası kabul edilmiş ve ilânı mütaakırp verilecek muayyen müddet zarfında mallarını çekmeyenlerin mallarını ithal etmek ve satmak hususlarında Hükümete açık salâhiyetler verilmiştir.

Madde 29 : Bu maddedeki değişiklik, ek dokuzuncu maddenin birinci fıkrasındaki hükmün buraya naklinden ibarettir.

Madde 31 : Bu maddenin, Hükümete fiyatların ve maliyete zammedilecek âzami kâr nispetlerinin tesbit ve tâyini salâhiyetini veren birinci fıkrasına, aynı zamanda Hükümetin komüsyon, tellâliye, simsariye gibi ücretlerle bir hizmet veya emek mukabilinde alınacak sair ücretlerin âzami mikatını da tâyin etmek salâhiyeti olduğuna dair kayıtlar ilâvesine lüzum görülmüştür. Bu fıkraya ilâve edilen hükümlerle tenazuru temin etmek için ikinci fıkrada da ona göre değişiklik yapılmıştır.

Filhakika Hükümet lüzum gördüğü müddetlerin âzami fiyatlarını ve maliyete zammedilecek kâr nispetlerini tâyine salâhiyetli olduğu halde bir hizmet veya emek mukabilinde alınacak ücretlerin ve komisyonculuk, tellâllık ve simsarlık ücretlerinin âzami miktarını tâyin hususunda bir salâhiyeti haiz bulunmamakta idi. Bu hal bu kabîl ücretler üzerindeki fahiş taleplerin önlenmesine imkân bırakmamaktadır. Kanundaki bu noksanın tamamlanması tatbikatta memnuniyet verici neticeler vereceğinden şüphe yoktur. Bumaddenin 3 ncü fıkrasına göre, sair kanunlar hükümlerine müsteniden mercilerince tesbit olunan fiyatlar fevkinde bir malın satılması veya satışa arz olunması yasaktır. Bu hükümden maksat meselâ inhisar maddeleri hakkında alâkalı mercilere ve havayici zaruriye hakkında belediyelere tesbit olunan fiyatlar fevkinde bu maddeleri satanların Millî Korunma kanununda yazılı ceza müeyyidelerine çarptırılmalarını temindir. Fakat, belediyelere ve sair mercilere tanzi me tasdik olunan tarifeler fevkinde ücret istenmesini veya alınması hali bu fıkra hükmünden hariç kalmaktadır. Meselâ belediyenin lokanta, gazino, otel, hamam, plâj gibi umumî yerler için tâyin ettiği tarifelerdeki ücretler fevkinde ücret istenmesi veya alınması halinde bu fiilleri işliyenlere Millî Korunma kanununun müeyyideleri tatbik edilememekte, bunlar ancak belediye talimatına göre hafif bir ceza görmektedirler. Üçüncü fıkrada yapılan tadil ile bu fiiller de Millî Korunma kanununun şümülüne alınmıştır. Bu mad-

denin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik ehemmiyetlidir. Mer'î metinde, toptan, yarıtoptan ve perakende ticaretten tacir sıfatını haiz hakiki ve ya hükmi şahıslar arasında yapılan alım, satım muamelelerinde satılan mal için satıcı tarafından fatura verilmesi esas kabul edilmiştir. Tacir sıfatını haiz olmıyanlar, bu cümleden olarak müstahsiller satıcıları mal için fatura vermeğe mecbur tutulmamışlardır. Bunlardan mal satılmayan tacirler de fatura ibrazıyla mükellef olmaksızın bu malları diledikleri fiyata satmak yolunu tutmaktadırlar. Suiniyet erbabı için açık bir kapı teşkil eden bu halin önlenmesi zaruridir.

Her ne kadar tacir olmıyanların, hususiyle müstahsillerin satıcıları mallar mukabilinde fatututulmaları arzuya şayan değilse de, ihtikârın önlenmesi bakımından buna ihtiyaç görülmektedir. Her ne kadar tatbikatta tacir olmayan bir kimsenin malını satarken fatura vermeğe mecbur tutulması büyük müşkilâtı mucib olmakla beraber Hükümet bu salâhiyeti istimal ederken tacir olmayan eşhasdan kimlerin ve ne gibi şartlar altında mecburiyete tabi tutulacağını hassasiyetle tayin ve takdir edeceğinden tatbikatta müşkilâta yer verilmeyeceği düşünülmüştür. Bu fıkrada yapılan değişiklik arzeden sebeblere müstenittir. Bu maddenin yedinci fıkrasının son cümlesindeki fiyat mürakabe komisyonları ilga edilmiş olduğundan, bunlara ait salâhiyetin Ticaret Vekâletince tayin edilecek merciler tarafından istimal olunacağı bu fıkrada tasrih edilmiştir.

Madde 32 : Bu maddeye (C) fıkrasından sonra bir (C) fıkrası ilâve edilerek maddenin (D) fıkrası hükmü (C) fıkrasına alınmıştır. Piyasada darlık, yahut fiyatlarda yükseklik doğuracak derecede malların mahdut ellerde toplanmasını mendenen bu maddenin (C) fıkrasına fiyatların inmesine mâni olacak surette malların mahdut ellerde toplanması, imha edilmesi veya bu maksada mâtuf olarak sair fiil ve hareketlerde bulunulması dahi yasak olduğuna dair kayıtlar ilâvesi lüzumlu görülmüştür, Maddenin (H) fıkrasında herhangi bir maddenin ticari teamül haricinde muhtelif ellerden geçirilmesi suretiyle fiyatın yükselmesini istihdaf eden zincirleme muamelelerinin yasak olduğu yazılıdır. Tatbikatta ticari teamülün ne olduğunu tâyin ve tesbit etmek hususunda karşılanan müşkilât sebebiyle, ticari teamül tâbiri yerine Hükümetçe tesbit edilen esaslar tâbirine tevcihan maddede yer verilmiştir. Bu maddeye ilâve edilen (L) fıkrası kanununun 35 ne maddesinin aynıdır ve çok yakın alâkası bulunduğundan, bu hüküm 32 ne maddeye nakledilmiştir.

Madde 33 : Bu madde hükmü aynen muhafaza edilmiş olmakla beraber ek maddelerin kanunun bünyesine alınması hususunda kabul edilen prensibe göre bu madde ile yakından alâkalı bulunan ek dokuzuncu maddenin ikinci fıkrası hükmü olduğu gibi bu maddeye nakledilmiştir.

Madde 34 : İhracat işlerinin tanziminde 3018 numaralı kanunun yedinci maddesiyle kabul edilmiş olan birlikler kurma usulünden elde edilen faidelere ithalât ve memleket dahilî ticaret işlerine de teşmîli ve bütün bu işlerin teşkilâtlandırılması lüzumlu görülerek tanzim edilen 34 ne maddede zikredilen kanuna aynen atıf yapılmak suretiyle ihracatçı birliklerine ait hüküm aynen ithalâtlara ve toptancı, perakendeci ve sanayi erbabına da teşmîl edilmişti. Bu birliklerin tatbikatta âzası üzerinde herhangi bir nüfuz ve iktidara sahip olabilmesi ve âzanın birlik statüleri mucibince tediyesiyle mükellef oldukları paraları tediye etmeleri halinde borçlarının tahsil edilebilmesi için birliklerin, hükmi şahsiyeti haiz olmaları lüzumlu görülmüştür. Hem bu noksanın izalesi ve hem birlik mevzuuna komisyoncu, mümessil ve nakliyecilerin ithali suretiyle ihtikârla mücadelenin bu sahada da kuvvetlendirilmesi faydalı olacağı mütalâa edilmiş ve 34 ne maddede bu esas dairesinde değiştirilmiştir.

Madde 35 : Bu maddenin hükmünün alâkası dolayısıyla 32 ne maddeye alındığı yukarıda izah olunmuştur. Boş kalan bu maddenin yerine görülen lüzum ve ihtiyaca binaen Hükümete, halkın ve millî müdafanın ihtiyacı için lüzumlu olan nakil vasıtalarıyla depo ve ambar gibi mahfuz mahallerin işletilmesine, adetlerinin artırılmasına, tamirine ve yeniden inşasına muktazi paraların 43 ne maddedeki sermayeden sarfedilmesi hususunda salâhiyet veren yeni bir hüküm konmuştur.

Madde 36 : Her türlü hususi nakil vasıtalarının seyrüseferini tanzim, tahdit veya mene, âzami nakil ücretlerini tâyine ve bunları ücretlerini vererek lüzum gördüğü yerlerde çalıştırmağa Hükümeti salâhiyetli kılan bu maddeye hususi nakil vasıtalarında çalışanların kabule şayan mâzeretleri olmaksızın işlerini terketmelerinin de Hükümetçe menedilebileceğine ve bu suretle çalışmağa tabi

tutulanlara saylerine mukabil emsaline göre normal bir ücret verileceğine dair kayıtların ilâvesine ihtiyaç görülmüştür. Filhakika, ek ikinci maddede 36 nci madde mucibince çalıştırılması kararlaştırılan nakil vasıtalarıyla bunların sahip ve müstahsillerinin icabında vali ve kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle işe sevkolunabilecekleri tasrih edilmiştir. Kendilerine böyle bir mükellefiyet tahmil edilmekdikçe nakil vasıtaları sahip ve müstahdemlerinin zabıta kuvvetiyle işe sevkedilmeleri mümkün olamayacağından bunükellefiyetin maddenin birinci fıkrasında 11 nci madde hükmiyle mütenazır bir surette ifade edilmesi muvafık bulunmuştur. Hükümetçe lüzum görülen yerlerde ve hizmetlerde çalıştırılacak hususi nakil vasıtalarına malzeme verileceğine dair olan kayıt, tatbikatta buna imkân görülememesi itibariyle, fıkradan çıkarılmıştır. Ek ikinci maddenin 36 nci maddeye taalluk eden hükmü bu maddenin bünyesine alınmıştır. İcabında yabancılarla ait deniz nakil vasıtalarının ücretlerini vererek rızalarıyla çalıştırmaya salâhiyetli olan Hükümete, bunların Türk tabiiyetinde olsun olmasın kaptan ve gemi adamlarını da aynı surette çalıştırabilmek imkânı verilmiştir. aynı zamanda bu maddeye 31 nci maddenin üçüncü fıkrasında yapılan tadilâtla mütenazır olarak nakil vasıtaları hakkında yeni bir hüküm konmuştur. Filhakika, 31 nci maddenin 3 nci fıkrası hükmü belediyelerin nakil vasıtalarına tarife vermeğe salâhiyetli bulunmaları itibariyle nakil vasıtalarına da şâmil olduğu düşünülebilirse de, buna ait hükümlerin 36 nci maddede de yer alması tatbikatta husulü muhtemel olan tereddütlerin izalesi suretiyle işe vuzuh verilmesi bakımından lüzumlu görülmüştür. Bundan başka 36 nci maddeye Türk bayrağını taşıyan gemilerin Hükümetin müsaadesi olmadıkça yabancılarla satılmasını, kiraya verilmesini veya her ne suretle olursa olsun devredilmesini men eden yeni bir hüküm daha ilâve edilmiştir. Bu günkü fevkalâde şartları içinde memleketin nakil vasıtalarına, bilhassa gemilere şiddetle ihtiyaç olduğu nazarı dikkate alınırsa bu hükmün hedefi kolaylıkla anlaşılabilir.

Madde 37 : Bu madde, Hükümete ziraatte çalışabilir her vatandaş, kendi ziraat işi yüzüstü kalmamak şartıyla ikametgâhının en çok on beş kilometre mesafesi dâhilinde bulunan ziraat işletmelerinde münasip ücretle çalıştırmak yani vatandaşlara zirai iş mükellefiyeti tahmil etmek salâhiyetini vermiştir. Ancak bu salâhiyet mükellefin ikametgâhının en çok on beş kilometre mesafesi dâhilinde bulunan yerler için kullanılabilir. Bu takyidin maddeden çıkarılması icabetmiştir. Çünkü Hükümet millî müdafaanın ihtiyacını temin maksadıyla geniş miqyasta zeriyaat yapmak kararını almış ve gerek arazinin kuvveti inbatıyesi, gerekse iklim şartları itibariyle en müsait bulunduğu cenup bölgesini işletme sahası olarak seçmiş bulunmaktadır. Bu bölgede nüfus kesafetinin azlığı, on beş kilometrelik saha içinde yeter derecede zirai iş mükellefi bulmak imkânını selbetmektedir. Hükümetin zirai iş mükellefiyetine tabi tutulacak vatandaşların durumlarını gözönünde bulundurarak, bunların en uygun şartlarla çalıştırılmalarına âzami derecede itina edeceği tabiidir. Zirai iş mükellefiyeti tatbik edilen bölgelerde eşhasa ait olupta sahibine katî lüzumu bulunmayan ziraat vasıtalarından Hükümetin münasip bir kira mukabilinde istifade edebileceğine dair olan hüküm maddede aynen muhafaza edilmiştir. Bu maddeye ilâve edilen sair hükümler ücretli iş mükellefiyetine tabi tutulan vatandaşlar hakkında derpiş edilen hükümlerle tamamen mütenazırdır ve bu hükümlerin mucip sebepleri dokuzuncu maddede izah edildiğinden burada tekrara mahal görülmemiştir.

Madde 38 : Hükümete, lüzum gördüğü mntakalarda yapılacak zeriyaatın nevini ve çeşidini tâyin ve herhangi bir mahsulün ekimini men'î salâhiyetini veren bu maddeye aynı zamanda zeriyaatın miktarını ve ziraatin ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametlerini de tesbit etmeğe Hükümeti salâhiyetli kılaacak surette yeni hükümler ilâve edilmiştir. Bu hükümler halkın ve Millî Müdafaanın katî ihtiyacı olan hububatın yeter derecede istihsalini ve zirai kalkınmayı temin maksadına mâtufl olarak kabul edilmiştir. 42 nci maddenin 2 nci fıkrasında yazılı hükmün, yakın alâkası dolayısıyla bu maddeye alınması muvafık bulunmuştur. Ancak Hükümeti büyük ve küçük baş hayvanların alım ve satımını ve kesimini tanzim etmeğe salâhiyetli kılan bu fıkraya Hükümetin küçük ve büyük baş hayvanların şahsi ihtiyaç haricinde herhangi bir sebeple başkasına devrini ve naklini tahdit veya menedebilmesine imkân verecek surette ilâveler yapılmıştır.

Madde 39 : Hükümete, üzerinde zeriyyat yapılmayan 500 hektardan fazla araziyi bir bedel mukabilinde işletmek hususunda salâhiyet veren bu maddeden 500 hektar kaydı çıkarılmıştır. Bu suretle mutlak olarak Hükümet sahipleri tarafından işletilmeyen araziyi tâyin edeceği münasip bir bedel mukabilinde işletebilecektir. Bu hüküm dahi Millî Müdafaa ihtiyacının Hükümet tarafından yapılacak zeriyyatla karşılanmasını temin esasına müstenit olarak kabul edilmiştir.

Madde 42 : Her türlü ziraat âletlerini, vasıtalarını ve malzemesini, zirai ilâçları ve tohumları lüzumuna göre satmak, parasız veya ariyet veya ödünç veya bir kira mukabili olarak ihtiyacı olanlara tevzi etmek ve çiftçiye ödünç para vermek hususlarında bu madde ile Hükümete verilen salâhiyet muhafaza edilmiş ve bunlardan başka Hükümetin, ihtiyacı olanlara damızlık hayvan dahi verebileceği maddede tasrih olunmuştur. Bu maddenin 38 nci maddeye nakledilen ikinci fıkrası yerine Hükümetçe satılan veya tevzi edilen maddelerin ve damızlık hayvanların ve ödünç verilen paranın tesbit edilen ihtiyaca hasredilmesini mecburi kılan yeni bir hüküm ilâve edilerek madde tamamlanmıştır.

Cezai hükümler

Ceza hükümlerinde, bu kanuna göre suç teşkil eden fiiller cezalandırılırken bu fiillerin taallük ettiği maddeler sıraya tabi tutulmamıştır. Kanunun birbiriyle alâkalı olmayan muhtelif maddelerine muhalefet teşkil eden fiillerin müeyyideleri bir ceza maddesine, hattâ bir fıkrasına sıkıştırılmış, bazan da bir maddenin muhtelif fıkraları ayrı ayrı ceza maddelerinde yer almıştır. Ezcümle, 19 ncu maddenin beşinci, 31 nci maddenin 7 nci fıkralarına ve 38 nci maddeye muhalefet halleri 53 ncu maddenin birinci fıkrasında müeyyidelendirilmiştir. Böyle gayritabiîlikler ceza hükümlerinin hemen her maddesinde mevcuttur. Bu hal tatbikatta karşılığı ve müşkülâtı mucip olmakta ve ceza hükümlerinin anlaşılmasını güçleştirmektedir. Bu sebeple ceza hükümlerine vuzuh verilmesine ihtiyaç görülmüştür. Kanunun her maddesine muhalefet hali madde sırası takip edilmek suretiyle müstakil birer fıkrada müeyyidelendirildiği takdirde güçlüklerin bertaraf edilmiş olacağı ve ceza hükümlerinin herkesin anlayabileceği bir hale geleceği tabiidir. Bu suretle yeniden tertiplenecek ceza hükümlerinde maddelerin müeyyidelerinin bugünkü yerlerini değiştireceği şüphesizdir. Bunun tatbikattan mütehasıl tecrübe ve alışkanlığı bertaraf ederek yeni zorluklar doğuracağı düşüncesi vârit görülmemektedir. Çünkü yeni şekle göre her maddenin müeyyidesini sırasında ve ilk bakışta büyük bir kolaylıkla bulmak mümkün olacaktır.

Madde 53 : Kanunun 8, 9, 10, 11 ve 12 nci maddelerine muhalefet edenlere tatbik olunacak ceza müeyyideleri bu maddenin ayrı ayrı fıkralarında gösterilmiştir.

I. 8 nci maddeye muhalefet edenler hakkında mevcut müeyyidenin aşağı haddindeki kifayetsizlik nazarı dikkate alınarak ağır para cezasının aşağı haddi 100, tekerrürü halinde 250 liraya çıkarılmış, hapis cezası da bu nispet dahilinde artırılmıştır

II. Dokuzuncu maddeye muhalefet eden ücretli iş mükellefleri hakkındaki ceza müeyyidesinde bir değişiklik yapılmasına lüzum görülmiyerek bu müeyyideler ipka edilmiştir. Ancaz mer'î kanunda para ve hapis cezaları hafif olarak gösterilmiştir. Millî Korunma Kanununun fevkalâde ahvalin icaplarına uygun olarak fevkalâde hükümleri muhtevassa almış bir kanun olduğu ve suçun mahiyeti nazarı dikkate alınarak hafif para cezası yerine ağır para cezası tâbiri, hafif hapis yerine de hapis tâbiri tercih edilmiş ve bunun kanunun bünyesine daha uygun olacağı düşünülmüştür.

III. Onuncu maddeye muhalefet edenler hakkındaki ceza müeyyideleri de olduğu gibi muhafaza edilmiştir.

IV. 11 nci madde hükmüne riayet etmeyenler hakkında tatbik edilecek ağır para cezasının miktarında bir değişiklik yapılmamış olmakla beraber muhalefetin mahiyetine göre para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası ilâve edilmiş ve suç mevzuunu teşkil eden malların müsadere edileceği hakkındaki hüküm bu malların aynı cinsten mevcut bakiyelerine de teşmil olunmuştur.

V. Mer'î kanunda bir ceza müeyyidesine bağlanmamış olan 12 nci maddeye muhalefet teşkil

eden fiillerin müeyyidesi bu fıkrada gösterilmiştir. Bu fiillerin ceza müeyyidesine bağlanmasını icabettiren sebepler 12 nci maddede yapılan değişiklik münasebetiyle izah edilmiş bulunmaktadır.

Madde 54 : I Kanununun 14 nci maddesine muhalif hareket edenler hakkında tatbik edilecek cezalar bu maddede gösterilmiştir. Bu maddede Hükümetçe el konan maddeleri satanların, devredenlerin, rehmedenlerin ve ticaret kasdiyle satın alanların da fiilleri cezalarındırılmıştır. 14 nci maddede muhalefet edenler hakkında mer'ikanunda mevcut para cezalarının miktarında, bir değişiklik yapılmamış olmakla beraber hapis cezasının aşağı haddi altı aya, yukarı haddi de iki seneye çıkarılmıştır. Bununla beraber suçta mevzu olan madde ve yardımcı malzemenin kıymeti az veya pek az olduğu takdirde tâyin edilecek cezalar ehemmiyetli miktarda tahfif edilmiş ve bu suretle müeyyideler işlenen fiillerin ağırlığına göre kademeli olarak tatbik edilebilecek bir hale konmuştur. Suça mevzu teşkil eden madde yardımcı malzemenin ve aynı eisten mevcut bakiyelerinin müsaderesine ve bunlar daha evvel arama neticesinde alınarak Hükümetçe tesbit edilen mahallere sevk ve teslim edilmişse emaneten yaratılan bedellerinin müsadereye tâbi tutulacağına dair olan hükümler maddede muhafaza edilmiştir.

II. Bu maddenin ikinci fıkrasıyla müstahsiller hakkında cezayi hafifleten ve müstahsillere ait toprak mahsullerinin müsadere edilmeyeceğine, bunların Hükümetçe tesbit edilen bedelleri ödenerek alınacağına ve bu mahsullerin hüküm katilesinciye kadar Hükümete teslimi hâlinde cezaların bir kat daha tahfif edileceğine dair müstahsili himaye eden yeni hükümler kabul edilmiştir. Toprak mahsulü arama neticesinde müstahsil nezdinde elde edildiği takdirde cezanın hafifletilmesi esası tatbikatta müşkülât doğurduğundan bu esas terkedilmiştir.

III. Bu fıkra ile, 14 nci maddenin dördüncü fıkrasına muhalefet edenler hakkında tâyin olunacak cezalar tesbit edilmiştir. Bu cezalar dâbirinci fıkrada izah olunan esaslara göre tertiplenmiştir.

IV. On dördüncü maddenin 2, 3, 5, ve 6 nci fıkralarına riayet etmeyenler hakkındaki cezalar da bu fıkrada gösterilmiştir. Bu cezaların aşağıhaddleri bir miktar arttırılmıştır.

Madde 55 : 1. 15 nci maddeye muhalefet edenler hakkında tatbik edilecek cezalar bu fıkrada gösterilmiştir. Müeyyidelerde değişiklik yoktur.

II. 17 nci maddeye muhalefet edenler hakkındaki cezalar bu fıkrada gösterilmiş olup müeyyideleri değişiklik yoktur.

III - 18 nci maddeye muhalefet edenler hakkındaki cezalar bu fıkrada gösterilmiştir. Ceza müeyyideleri eskisinin aynıdır.

IV - 19 nci maddeye muhalefet edenlerin cezaları bu fıkrada tâyin edilmiştir. Mevcut müeyyidenin aşağı hadlerindeki kifayetsizlik nazarı dikkate alınarak ağır para cezasının aşağı haddi 50, tekerrürü halinde 100 liraya çıkarılmıştır. Hapis cezası miktarında değişiklik yapılmamıştır.

V. - Bu fıkrada 20 nci maddenin müeyyidesi gösterilmiştir. Mer'i kanununun 24 nci maddesiyle 26 nci maddenin 2 nci fıkrası hükümlerinin 20 nci maddeye alındığı mucip sebepleriyle birlikte yukarıda izah edilmiştir.

Bu sebeple mer'i kanunda mevcut 24 nci maddenin müeyyidesinin 20 nci maddenin müeyyidesi arasında göstermek icabedeceği tabiidir. Binaenaleyh, mer'i kanunda müeyyidesi bulunmayan 20 nci madde yeni şekline göre müeyyidelenirilmiş ve 20 nci maddeye muhalefet edenler hakkında 54 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı ceza hükümlerinin tatbik olunacağı tasrih edilmiştir.

VI - Bu fıkrada 21 nci maddeye muhalefet edenler hakkında 54 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı ceza hükümlerinin tatbik edileceği tasrih olunmuştur. Bu maddeye muhalefet fiilleriyle 14 nci maddeye muhalefet hali mahiyeten mutabakat arzelmekte olduğundan 21 nci maddeye muhalefet edenler hakkında da 54 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı cezaların tatbiki uygun bulunmuştur. Bu maddedeki yenilik, tacirlere verilen ve tahdide tabi tutulan maddelere taalluk eden vesikaları satanların, satın alanların ve başkasına devredilenlerin de cezalandırılmış olmasıdır. Bundan başka 21 nci madde hükmüne muhalefet edenlerin fiillerini ceza müeyyidesine bağlayan 55 nci maddenin 2 nci bendindeki hüküm istihlâki men ve tahdit edilen maddeleri memnuniyet ve tahdit hilâfına olarak

imâl eden veya ticaret kasdiyle satanlara maksur olması hasebiyle bu iki halin dışında kalan diğer muhalefet fiilleri cezai müeyyideden mahrum kalmakta idi. Bu fiillerden cezai müeyyideye tabi tutulması lüzumlu görülen efal hakkında ceza müeyyidesi konulmuş ve tatbikatta tesadüf edilen müşkiâtın bu suretle önlenmesinin teminine çalışılmıştır.

VII. 22 nei maddenin birinci fıkrasına muhalefet edenler hakkındaki cezalar bu fıkra da gösterilmiştir. Ceza müeyyideleri eskisinin aynidir.

VIII. Bu fıkra da 22 nei maddenin üçüncü fıkrası hükmüne muhalefet edenler hakkındaki cezalar gösterilmiştir. Bu maddeye muhalefet haliyle 12 nei maddeye muhalefet teşkil eden fiiller mahiyet itibariyle aynı olduğundan mevzu bahis üçüncü fıkraya muhalefet edenler 12 nei maddeye muhalefet edenler hakkında tâyin edilen ceza ile cezalandırılacaklardır.

Madde 56 : 1. Bu fıkra da 24. maddenin birinci fıkrasına muhalefet edenler hakkındaki cezalar tâyin edilmiştir. 24. madde hükmünün 20. maddeye alındığı ve bunun yerine ek üçüncü maddenin bulunduğu yukarıda izah edilmişti. Bu sebeple ek 3. maddenin müeyyideleri 24. maddenin müeyyidelerini teşkil etmiştir. Ve müeyyidelerde bir değişiklik yapılmamıştır.

II. 24. maddenin ikinci fıkrasına muhalefet fiillerinin müeyyidesi bu fıkra da gösterilmiştir. Yukarıki fıkra da yazılı sebeplere binaen müeyyidede değişiklik yapılmamıştır.

III. 24. maddenin ikinci fıkrasında yazılı şirket veya kooperatiflerin murakabesine ve bunların faaliyetlerinin takyit, tahdit veya men hususundaki kararlara muhalefet edenlerin cezaları bu fıkra da zikredilmiş olup yine yukarıdaki sebeplere binaen müeyyide aynen muhafaza edilmiştir.

IV. 25. maddenin birinci ve ikinci ve üçüncü fıkralarına riayet etmeyenlerin cezaları bu fıkra da gösterilmiş olup müeyyideleri eskisinin aynıdır.

V. 25. maddenin dördüncü fıkrasına riayet etmeyenlerin cezaları bu fıkra dır. Eski müeyyidelerde değişiklik yoktur.

VI. 4. ve 5. fıkralarda yazılı hallerde yapılmış olan stokların ve biriktirilmiş olan malların müsaderesine hükmolunacağına dair olan bu fıkra meri 56. maddenin 4. fıkrasında yazılı hükmün aynıdır.

VII. 28 nei maddeye muhalefet edenler hakkındaki ceza müeyyideleri bu fıkra dır. Muhik sebep olmaksızın mallarını gümrükten çekmeye veya Hükümetçe gümrükten çekilerek müracaatları üzerine sahiplerine teslim edilen malları Hükümetin gösterdiği yerlere ve ihtiyaç sahiplerine satmayanlar hakkında mer'i kanunun 57 maddesine mevzu müeyyidelerin kifayetsizliği tatbikatta nazarı dikkati celbettüğinden, bu müeyyideler ihtiyacı cevaplıyacak surette arttırılmıştır.

VIII. Bu fıkra da 29. maddeye muhalefet edenlerin cezaları tâyin edilmektedir. Hükümetçe ithal ve ihraç maddelerini tesbit edilen fiyatlara riayet etmeyenler hakkında mer'i kanunda mevcut 15 günden 3 aya kadar hapis cezası kâfi bir müeyyide teşkil etmediğinden hapis cezası üç aydan bir seneye kadar arttırılmıştır.

IX. 30. madde hükmüne riayet etmeyenler hakkında mer'i kanuna göre bir senelik kira bedeli ağır para cezası olarak hükmedilmektedir. Bunun mükerrir suçlularla bu madde hükmünü ihlâl etmeyi itiyat edinmiş olan suçlular hakkında kâfi bir müeyyide teşkil etmediği tatbikatta görüldüğünden mükerrirler hakkında cezanın iki kat hükmolunacağı, bu suç itiyat edinmiş olanlar hakkında ise iki kat para cezasıyla birlikte ayrıca da bir aydan altı aya kadar hapis cezası verileceği maddede tasrih edilmiştir. Buna mukabil bugünkü hayat pahalılığı karşısında başka hiç bir gelirleri bulunamayan fakir bazı vatandaşların geçim zaruretiyle ve ihtiyacın sevkıyla suç işledikleri görülmektedir. Uzun müddet evvel takdir edilmiş olan gayrisâfi irat esasma göre gayrimenkulünü kiralamaya mecbur olan bu kabil eşhasın aldıkları kira bedeli bir çok defa gayrimenkulün vergisini ve zaruri tamir masraflarını bile karşılayamayacak eüzi bir miktardır. Fakir ve zaruretin de inzimiyle işlenen bu kabil suçlarda failin malî durumuyla şahsiyetini ve muhalefetin derecesini takdir ederek hâkime hükmolunacak cezayı indirmek hususunda takdir hakkı tanınması muvafık bulunmuştur. Bundan başka gayrimenkullerde kira bedelini arttırmak imkânını hileli yollarda arıyan bazı suiniyet erbabının hava parası ve sair namlarla gayrimesru menfaat temini yolunu tuttıkları gö-

rülmektedir. Mer'i kanunda müeyyidesiz kalmış olan bu kabîl fiillerin şiddetli ceza müeyyidesine tabi tutulmalarına zaruret olduğu nazarı dikkate alınarak bunlara temin ettikleri veya kasdettikleri menfaatin iki misli ağır para cezasiyle birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası verileceği maddede tasrih edilmiştir.

Madde 57 : I. Bu fıkrada, 32 nei maddede yazılı suçları memleketin İktisadi bünyes'ni kökünden sarsmak yahut memlekette büyük ve şumullü bir iktisadi buhran yaratmak maksadiyle teşekkül vücade getirerek işliyenler hakkında ölüm cezası hükmolunacağı gösterilmiştir. Aynı zamanda bunların ticaret mevzuu olan malları datamemen müsadereye tabi tutulmuştur. İhtikâr ve istismar cürmü yukarıda yazılı ağır şartlar altında işlendiği takdirde mer'i kanunda yazılı müeyyidelerin kâfi gelmiyeceği tabiidir. İçinde bulunduğumuz fevkalâde hal nazarı dikkate alınrsa yukarıda yazılı şartlar altında işlenen cürümlerin husule getireceği neticelerin ne kadar ağır ve tehlikeli olacağı anlaşılır. Bu vehamette bir cürüm ancak ölüm cezasıyla karşılanabilir. Vukuu muhtemel bu kabîl cürümlere karşı cemiyetin bünyesini mücehhez bulundurmamak maksadiyle bu maddeye ölüm cezası ve bununla birlikte umumî müsadere hükmü konmuştur.

II. Bu fıkrada, yukarıki haller haricinde 32 nei maddede yazılı cürümlerle 31 nei maddenin ikinci ve üçüncü bentlerinde yazılı sair cürümleri işliyenlerin cezaları gösterilmiştir. Mer'i kanunun 59 neu maddesinin birinci bendinde yazılı ceza müeyyidesi buraya alınmış yalnız ağır hapis cezasının yukarı haddi on seneden on beş seneye çıkarılmıştır. 35 nei madde hükmünün 32 nei maddeye alındığı gözönünde bulundurulurak bu maddeye yapılan atf kaldırılmıştır.

III. İkinci bendde yazılı cürümlerin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar hafif olarak takdir edilirse failine ne ceza verileceği bu bendde gösterilmiştir. Mer'i kanunun buna tekabül eden fıkrasında yazılı para ve hapis cezalarının arttırılması lüzumludur. Filhakika bundan evvelki fıkrada yazılı ceza miktarıyla mer'i kanunun bu bent hükmüne tekabül eden 59 neu maddesinin ikinci fıkrasında yazılı cezalar yekdiğerinden çok farklıdır. Fiillerin mahiyetleri itibariyle ceza müeyyidelerini birbirine yaklaştırmak ve bu suretle bir nispet tesis etmek icapetmiştir. Bu benddeki cezaların arttırılması bu mülâhazayamüstenit bulunmaktadır.

IV. İkinci bentte yazılı cürümlerin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar pek hafif olduğu takdirde faile verilecek ceza bu bendde yazılıdır. Bu bendde yazılı ceza da yukarıda serdolunan mülâhazaya müsteniden arttırılmış ve bu bent hükmünü ihlâl edenler hakkında da hapis cezası konmuştur. Buna sebep bu maddenin muhtelif bentleri arasında ceza müeyyidesi bakımından bir tenazur temin etmektir. Diğer bir sebep te aşağıdaki bentte izah edileceği ve ghile bu suçları işleyen küçük tacirler hakkında işlenen fiilin derecesine göre daha hafif ceza müeyyideleri kabul edilmiş olmasıdır.

V. 31 nei maddenin ikinci ve üçüncü bentleriyle 32 nei maddede yazılı suçlar, kazançları ve ticari faaliyetleri pek mahdut olan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar gibi küçük tacirler tarafından işlendiği takdirde bunların işleyecekleri suçların husule getireceği tesirlerin ehemmiyetsizliği nazarı dikkate alınarak ceza müeyyidesi hafifletilmiştir. Bu bent hükmünün şumulünü tâyin hususunda tatbikatta müşkülâta düşülmeyeceği umulmaktadır. Çünkü küçük tacirlerin kimler olduğu mevzu kanunlarımızda mevcut hükümlerle tâyin edilebileceği gibi icabında bunlar mahallî ticaret odaları tarafından da tesbit edilebilir.

VI. 2, 3, 4 ve 5 nei bentlerde yazılı suçlara mevzu teşkil eden malların ve aynı cinsten mevcut bakiyeleri tamamının müsadere olunacağı mer'i 59 neu maddenin dördüncü bendinden naklen buraya alınmıştır. Bankaya veya malsandığına emaneten yatırılmış olan mal bedellerinin de müsadere edileceğine dair olan hüküm bu maddenin VII nei bendinde yer almış olduğundan burada ayrıca tekrarı mahal kalmamıştır.

VII. Mer'i kanunun ek beşinci maddesinde yazılı hükümler, ihtiyaca uygun bir şekilde değiştirilerek ve daha vâzih bir hale konarak bu bende nakledilmiştir.

VIII. Bu fıkrada 31 nei maddenin dördüncü ve altıncı bentlerinde yazılı hükümlere riayet etmeyenlerin cezaları gösterilmiş ve mer'i 59 neu maddenin beşinci fıkrası naklen buraya alın-

miştir. Yalnız bu bendin tekerrür hakkında hususi bir hükmü ihtiva eden son cümlesi, bu kanunda yazılı bütün tekerrür tâbirleri hakkında kabili tatbik olmak üzere müstakil bir madde halinde yazılmak maksadiyle fıkradan çıkarılmıştır.

IX. 31 nci maddenin beşinci bendine riayet etmeyenlerin cezaları bu fıkradadır. Mer'i 59 neu maddenin 6 ncı bendinde yazılı para cezalarının aşağı hadleri bir miktar yükseltilerek buraya alınmıştır.

X. 31 nci maddenin 7 nci bendine riayet etmeyenler hakkında mer'i kanunun 53 ncü maddesinde yazılı para cezası aşağı haddi bir miktar arttırılarak bu bende alınmıştır.

XI. Mer'i 59 neu maddenin 7 nci fıkrasında yazılı hükümler naklen buraya alınmıştır.

Bu maddenin muhtelif fıkralarında dükkân kapama ve bu müddet içinde ticaretten men cezaları mevcuttur. Muayyen bir meslek ve sanatın tatili ve sair ademi ehliyet cezaları hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile birlikte hükmolunmuşsa Türk Ceza Kanununun 42 nci maddesi hükmüne göre bu fer'i cezalar ancak hürriyeti bağlayıcı cezanın infazından sonra infaz olunabilir. Bu sebeple dükkân kapama ve ticaretten men cezaları ve tatbikatta hürriyeti bağlayıcı cezanın çektilmesinden sonra infaz edilmektedir. Uzun müddetle hükmolunan hürriyeti bağlayıcı cezanın infazına kadar içinde ihtikâr cürmü işlenmiş olan dükkân, mağaza ve ticarethanenin ticari faaliyetine devam etmesi bu cezanın tesirini ehemmiyetli derecede zaafa uğratmakta hattâ çok defa ticarethanenin başkasına devri ve ticaretin terki gibi sebepler yüzünden bu fer'i ceza infaz edilememektedir. Bu kabül hallerde ticaretten men cezasının da infazına imkân kalmamaktadır. Çünkü bu ceza dükkân kapama müddeti içinde kabili tatbik olarak ifade edilmiştir. Tatbikattaki bu mahzuru önlemek maksadiyle bu fıkralarda dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapanmasına ve bu müddet içinde suçlunun ticaretten men'ine tâbirleri yerine dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve o kadar müddetle suçlunun ticaretten menine tâbirleri tercih edilmiştir. Bu suretle fer'i cezaların infaz edilememesi ve tesirsiz kalması gibi mahzurlar bertaraf edilmiş olacaktır.

Madde 58 : 34. maddeye muhalefet edenler hakkında tatbik edilecek ceza müeyyideleri bu fıkradadır. Mer'i kanunun 59. maddesinin 8. fıkrasındaki hüküm buraya nakledilmiş ve bu fıkra hükmü yalnız birliklere girmeyenlere değil, girdikten sonra kendiliğinden çıkan, yahut birlik statüsüne göre çıkarılanlara da şâmil olacak surette tevsi olunmuştur. Bundan başka 34. maddedeki memnuiyete rağmen bu birliklerin mevzuu olan işlerle iştigal edenler hakkında, fiilin mahiyetine göre para ve hapis cezaları tâyin edilmiştir.

II. 36. maddenin birinci fıkrasına göre deniz nakil vasıtaları hakkında Hükümetçe ittihaz edilen karara muhalefet edenlerin cezaları bu fıkroda gösterilmiştir. Hükümetin bu husustaki kararlarına muhalefet edenler hakkında mer'i 54. maddenin ikinci fıkrasının (D) bendinde yazılı ceza hiç bir surette maksada kifayet etmediğinden bunlar suçlular ve suç işlemeğe mütemayil bulunanlar üzerinde müessir olacak surette arttırılmış ve fiilin işlenmesinden tevellüt eden zararın hafif veya pek hafif olması hallerine göre cezalar kademelendirilmiştir.

III. 36. maddenin birinci fıkrasına göre kara nakil vasıtaları hakkında ittihaz edilen kararlara muhalefet edenlerin cezaları bu fıkradadır. Mer'i 54. maddenin ikinci fıkrasının (D) bendindeki müeyyide aynen buraya alınmıştır.

IV. 36. maddenin birinci fıkrasına göre seyrüseferin tanzim, tahdit veya men'i ve âzami nakil ücretlerinin tâyini hakkındaki Hükümetin kararlarına muhalefet edenlerin cezaları da bu fıkroda gösterilmiştir. Mer'i 54. maddenin ikinci fıkrasının (D) bendinde yazılı cezalar bundan evvelki fıkroda yazılı cezalarla ahengi temin edecek surette bir miktar arttırılarak buraya alınmıştır.

V. 36 maddenin birinci fıkrasına göre çalıştırılmalarına karar verilen hususi nakil vasıtalarında çalışanların, kabule sayan mazeretleri olmaksızın işlerini terketmelerinin memnuiyetine dair Hükümetin ittihaz ettiği karara riayet etmeyenler hakkında, 53. maddenin ikinci fıkrasında yazılı cezalar aynen buraya alınmıştır.

VI. 36 ncı maddenin beşinci fıkrasına riayet etmeyenler hakkındaki ceza müeyyidesi fiilin mahiyetine uygun olarak bu fıkroda tâyin edilmiştir.

VII. 36 nci maddenin altıncı fıkrasına muhalif olarak Türk bayrağını taşıyan gemileri Hükümetin müsaadesi olmaksızın yabancılara satanlar kiraya verenler veya devredenler hakkında tatbik edilecek ceza bu fıkradadır. Fiilin mahiyetine göre bunlara 1000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte 3 seneden beş seneye kadar hapis cezası evrilmesi muvafık görülmüştür.

VIII. Bu fıkrada, 37 nci maddede yazılı zirai iş mükellefiyetine riayet etmeyenler hakkında, ücretli iş mükellefiyetine riayet etmeyenler hakkındaki cezalarla mütenazır hükümler kabul edilmiştir.

IX. Zirai iş mükellefiyeti tatbik edilen bölgelerde sahibine kat'î lüzumu olmayan her nevi ziraat vasıtalarından kira mukabilinde istifade edilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen karara riayet etmeyenlerin hareketlerini ceza müeyyidesine tabi tutmağa lüzum görüldüğünden, bunlar hakkında 10 liradan 100 liraya kadar hafif para cezası hükmolunacağı bu fıkrada gösterilmiştir.

Madde 59 : I - 38 maddenin birinci fıkrasında yazılı zeriyaat çeşit, nevi ve miktarı hakkında Hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalefet edenlere verilecek ceza bu fıkrada gösterilmiştir. Mer'î 53 maddenin birinci fıkrasının (C) bendinde yazılı ceza müeyyideleri aynen buraya bağlanmıştır.

II. 38 maddenin birinci fıkrasında yazılı herhangi bir mahsulün ekimini men hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenler hakkında mer'î 53 maddenin birinci fıkrasının (C) bendinde yazılı cezaların aşağı hadleri, fiilin mahiyetine göre bir miktar yükseltılarak naklen buraya alınmıştır.

III. 38 maddenin birinci fıkrasında yazılı ziraatin ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametleri hakkında Hükümetçe verilen kararlara riayet etmeyenlere ait cezalar bu fıkradadır. Bu cezalar, fiilin mahiyetine göre 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para ve tekerrürü halinde 250 liradan 1 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis olunarak tâyin edilmiştir.

IV. 38. maddenin ikinci fıkrasında yazılı küçük ve büyük baş hayvanları, Hükümetin kararlarına muhalif olarak ticaret maksadiyle satanlar, satılanlar, başkasına devredenler, nakledenler, kesenler veya kesimi zaruri kılacak surette sakatlıyanlar hakkında tâyin olunacak cezalar bu fıkrada gösterilmiş ve fiilin mahiyetine göre bu fiilleri işleyenler hakkında meri 54. maddenin ikinci fıkrasında yazılı cezalar naklen buraya alınmıştır.

V. 40. madde hükmüne riayet etmeyenler hakkında meri 54. maddenin ikinci fıkrasında yazılı cezalar naklen buraya alınmıştır.

VI. 42. maddenin ikinci fıkrası hükmüne muhalefet edenler hakkında, fiilin mahiyetine göre 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezası hükmolunması, ancak bu cezanın tesbit edilen ihtiyaç haricinde kullanılan veya sarf ve istihlâk edilen madde ve hayvanların bedelinden ve ödünç verilen paranın tutarından aşağı olmaması esas kabul edilmiştir.

VII. 65. maddenin birinci fıkrası mucibince salâhiyetli memurlar tarafından istenilen malûmatı vermeyen ve vesika ve defterleri göstermeyenler hakkındaki meri 53. maddenin 4. fıkrasında yazılı ceza müeyyidesi naklen buraya alınmıştır.

VIII. Bu kanuna göre yapılacak tevziatta yahut bu maksatla verilecek vesikalarda ihtiyaç miktarını tâyin maksadiyle istenen malûmat veya beyannameyi hakikate muhalif olarak veren veya tanzim edenler hakkındaki müeyyidelerin de bu kanunda yer alması muvafık olacağı nazarı dikkate alınarak bu fıkraya ceza müeyyidesi konmuştur. Bu beyannameler üzerinde sahtekârlık yapıldığı takdirde faili umumî hükümlere göre tatbiki icabeden daha ağır müeyyidelere çarptırılacaktır.

Madde 62 : Bu maddedeki değişiklik, ceza hükümlerini ihtiva eden maddelerde yapılan tadilâtla tenazuru temin etmek maksadına müstenittir.

Madde 63 : Bu kanuna göre verilen bütün hükümlerin mutlak olarak neşredilmesinde bir fayda mevcut olmadığı ve bunun lüzumsuz masrafları da istilzam ettiği ve bunların mahkûmlardan alınmayarak Hazinece ödenmesine zaruret hâsıl olduğu görülmektedir. Filhakika en basit bir suçta ve kanununun halk nazarındaki tesirini azaltacak derecede hafif cezalara taallük eden hükümlerin de neşri faydadan çok zararlı olduğu neticesine varıldığından işin ehemmiyetine göre hangi hükümlerin neş-

redileceğini mahkemenin takdirine bırakmak muvafık görülmüş ve 63. madde ona göre yeniden kalem almıştır.

Madde 64 : Bu kanunla kendilerine verilen vazife ve salâhiyetleri suiistimal etmek suretiyle suç işleyenler hakkında Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda muayyen olan cezaların iki kat olarak hükmolunacağını ifade eden bu maddenin birinci fıkrası tatbikatta tereddütlere ve ihtilâflara yol açmış, hâkim ve mahkemeleri müşkülâta sevketti. Filhakika memur tarafından suiistimal edilen herhangi bir vazife ve salâhiyetin kendisine bu kanunla verilmiş olup olmadığını veya memura bu vazife ve salâhiyeti veren merciin buna salâhiyetli bulunup bulunmadığını çok defa tesbit etmekte büyük müşkülâta karşılaşılmaktadır. Bu sebeple «Bu kanunla kendilerine verilen vazife ve salâhiyetleri» tâbirinin maddeden çıkarılması ve yerine «Bu kanuna taallük eden işlerde vazife ve salâhiyetlerini» tâbirinin ikamesi suretiyle tatbikattaki tereddüt ve ihtilâfların önlenmesi muvafık bulunmuştur. Aynı mülâhaza ile maddenin ikinci fıkrasındaki «Bu kanuna göre tanzif olunan» kelimeleri de tayyedilmiştir. Maddedeki vali ve muavinleriyle kaymakamlar hakkındaki istisna muhafaza edilmekle beraber bunlar arasına belediye reisleri de ithal edilmiştir. Yani bunlar hakkında da Memurin Muhakematı Kanunu cari olacaktır. Beldenin zaruri gıda maddelerine olan ihtiyacını bilhassa ekmeğin ihtiyacını temin gibi çok ehemmiyetli vazifelerle tanzif edilmiş olan belediye reislerinin böyle bir teminata tabi tutulmaları halk ihtiyacının geri kalmasına hiç bir surette yer bırakılmaması bakımından lüzumlu bulunmuştur. Mer'î madde hükmü yalnız vazife memuriyetini suiistimal suretiyle suç işleyenlere ceza tâyin etmekte olduğu ve vazifede terahi suçunu işleyenlerin bu madde hükmünden hariç bulunduğu nazara alınarak vazifede ihmal ve terahide bulunanların da cezalandırılması lüzumlu görülmüştür. Zira bu suçların vasfının tâyini ekseriya duruşma icrasıyla mümkün olduğundan ve esasen bu suçların ayrı mercilere tabi tutulmasında bir fayda da mevcut bulunmadığından aynı usul ve esasa bağlanması tatbikatta görülen karışıklıkların önlenmesi ve Millî Korunma Kanununun hüsnü surette tatbikinin temini bakımlarından faydalı olacağı mütalâa olunmuştur. Bundan başka hususi hukuk hükümlerine tabi bulunan müesseseler ve teşekküllerin memur ve müstahdemlerinin de bu maddenin şümülüne girmesi için ayrıca maddeye bir fıkra ilâve edilmiştir.

Madde 65 : Bu maddenin aslında bir değişiklik yapılmamış olup yalnız maddenin başına ek dördüncü madde hükmü aynen ilâve edilmiştir. Bunun sebebi ek maddelerin kanunun bünyesindeki alâkalı maddelere alınması mülâhazasından ibarettir.

Madde 66 : Ceza hükümlerini ihtiva eden maddelerde yapılan tadilat bu maddenin de değiştirilmesini icabettirmiştir. Hangi maddelerde yazılı suçlara ait son tahkikatın mevkuften yapılacağını tadadî olarak göstermektense bu hususta daha müspet ve salim bir ölçüye istinat etmek sıkı tercih olunmuştur. Bu sebeple ölüm cezasını veya aşağı haddi altı ay ve daha yukarı hürriyeti bağlayıcı diğer bir cezayı müstelzim cürümlere taallük eden dâvalarda son tahkikatın mevkuftan yapılacağı maddede gösterilmiştir.

Madde 67 : Bu maddenin birinci fıkrası Adliye Vekâletine, lüzum gördüğü yerlerde bu kanun hükmüne giren suçlarla bu kanunun 64 nci maddesinde yazılı memurların işledikleri suçlara mütaallik dâvaları görmek üzere toplu veya tek hâkimli mahkemeler kurmak salâhiyetini vermiştir. Bu kanun hükmünce resmî evrak ve vesikalardan sayılan evrak ve vesikalar üzerinde işlenecek suçlara mütaallik dâvalarla yukarıda yazılanlar da dâhil olduğu halde bütün bu dâvaların görüldüğü sırada işlenen yalan yere şahadet suçlarına taallük eden dâvaların dahi millî korunma mahkemelerinde veya bu mahkemelerin vazifelerine dâhil dâvaları görmekle tanzif edilen mahkemelerde rüyet edilmesi daha muvafık olduğundan maddenin birinci fıkrası bu maksadı temin edecek surette tertip edilmiştir. Bu maddede yapılan bir değişiklik de 1609 ve 4237 sayılı kanunlara ait dâvaların Millî Korunma Kanununa taallük eden dâvalarla birlikte toplu olarak kurulacak millî korunma ve ihtisas mahkemelerinde görüleceğine dair maddeye yeni bir hüküm ilâve edilmiş olmasıdır. Bu hüküm maddeye Parti Grupunun direktiflerine uyularak konulmuştur. Aynı zamanda bu maddeye eklenen VI. ncı fıkraya Adliye Vekâletinin, bu kanunun şümülüne giren dâvaların Temyiz tetkikatını yapmak üzere Temyiz Mahkemesinde, bir daire teşkiline salâhiyetli olduğu yazılmıştır.

Bu hükmün bu kanuna taallük eden dâvaların duruşmalarında olduğu gibi Temyiz tetkiklerinde de sürati temin gayesine mâtuftur.

Madde 68 : Bu madde hükmü olduğu gibi mahfuz bulundurulmuş olmakla beraber maddeye yeni bir fıkra ilâvesine lüzum görülmüştür. Bu fıkrada bu kanuna göre tekerrürden dolayı hususi surette ceza tâyin edilmiş olan hallerde tekerrür tâbirinden, hüküm katileştikten sonra aynı fiilin tekrar işlenmesi halinin kasdedildiği gösterilmiştir. Çünkü bu kanunda, işlenen fiillerin tekerrürü hâlinde müstakil cezalar mevzudur. Yani fiilin tekerrürü hâlinde cezanın umumi tekerrür hükümlerine göre muayyen nispette artırılması maksada kifayet etmiyeceği mülâhaza olunan yerlerde ceza miktarı bakımından umumî tekerrür hükümlerine istisna teşkil eden hükümler bu kanunda yer almış bulunmaktadır. Bu istisnanın yalnız ceza miktarı bakımından değil, tekerrürün şartları bakımından da kabulü icap edeceği düşünülererek bu yeni hüküm Millî Korunma Kanununun bünyesine uygun görülmüştür. Bu maddeye ilâve edilen iki ve üçüncü bendler, Temyiz Mahkemesinin bu bentlerin hükümleri hilâfına teessüs eden içtihadı ile husule gelen yanlış tatbikatı önlemek maksadına mâtuf olarak konmuştur. Filhakika Temyiz Mahkemesi, kanunun tâyin ettiği miktardan fazla bir bedelle gayri menkulünü kiraya vermeğe teşebbüs eden bir kimsenin böyle bir mukaveleyi imza etmek üzere notere kadar gittiği halde, vukubulan ihbar üzerine hâdiseye el konduğu takdirde suçta teşebbüsü kabul etmemektedir. Böyle bir mukavelelinin imza edilmiş olması suçun tam olarak tekevvünü demek olacağından suçta teşebbüs hali umumî hükümlere muhalif olarak Temyiz Mahkemesince kabul edilmemektedir. Bundan başka bir kasti cürmü altında işlenen suçlar da temyiz içtihadıyla müstakil birer suç olarak telâkki olunmaktadır. Yani faraza bir teneke peyniri fazla fiyattan toptan bir şahsa satan suçlunun hareketi tek suç telâkki edildiği halde aynı teneke peyniri perakende olarak muhtelif müşterilere yüksek fiyatla satmak hâli ayrı ayrı müstakil birer suç telâkki edilmektedir. Halbuki, bu fiillerin her biri aynı kasti cürminin efali ieraiyesinden mâduttur. Yanlış olarak tesis edilen bu içtihatlardan mütevellit tatbikatı bertaraf etmek maksadiyle bu fıkraların kanuna yazılmasına lüzum görülmüştür.

Maddenin son fıkrasında bu kanuna göre teşkil olunan ihtisas mahkemelerinin on beş güne kadar hapis ve 500 liraya kadar ağır para cezalarına taallük eden hükümlerinin kabili temyiz olmadığı gösterilmiştir. Bu mahkemeler, temyiz hâkimleri derecesinde bulunan hâkimlerden mürekkep olarak teşkil edilecektir. Bunların verdikleri kısa müddetli hapis cezalarıyla miktarı 500 lirayı tecavüz etmeyecek olan ağır para cezalarına ait hükümlerin katılığı vatandaşlar için bir teminatsızlık teşkil etmez. Bu hükümlerde ender ahvalde vukubulacak hataların Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 343 nci maddesi hükmüne göre yazılı emir yoluyla ıslahı da mümkündür. Binaenaleyh işlerin süratle bitirilmesi ve bu mahkemelerin teşkilinden beklenen gayenin tahakkuku bakımlarından bu hüküm lüzumlu görülmüştür.

Madde 69 : Bu maddedeki değişiklik ek 8 nci madde hükmünün ikinci fıkra olarak bu maddeye nakledilmiş olmasından ibarettir. Ve ek maddelerin kanunun bünyesine nakli hususunda kabul edilen prensibe müstenittir. Bu kanunda yazılı ihtikâr ve istismar suçlarıyla 1609 ve 4237 sayılı kanunlarda yazılı suçları salâhiyetli merciler tarafından haber alınmadan evvel ihbar edenlere bazı şartlar altında ikramiye vermek esası Parti Grubunun direktiflerine uyularak kabul edilmiş ve 69 ncu maddenin 3 nci bendi bu maksatla kaleme alınmıştır. Bu hükümden istifade ederek haksız menfaat temini gayesiyle suç tasni ve ihbar edenlerle bu maksatlarla şantaj yapanların bu fena hareketlerini önlemek için de bu fiiller için kanunen muayyen cezaların üç misline iblâğ edilerek hükmolunacağı açıkça gösterilmiştir. Aynı zamanda bu kabil suçların mahkemelerinin de Millî Korunma veya ihtisas mahkemelerinde görülmesi esası kabul edilmiştir.

Adliye, Bütçe, Dahiliye, İktisat, Maliye, Millî Müdafaa, Ticaret ve Ziraat Encümenlerinden seçilen 5 er üyeden mürekkep Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat Encümen

Esas No. 1/189, 294

Karar No. 2

24 . VII . 1944

Yüksek Reisliğe

Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve ek maddelerin çıkarılmasına dair Adliye Vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 8 . VI . 1944 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası ile aynı kanunun 4180 sayılı kanunla değiştirilen 30 neu maddesinin birinci fıkrasının değiştirilmesi hakkında daha evvel Dahiliye Vekilliğince hazırlanıp 13 . I . 1944 tarihinde İera Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı karar altına alınan kanun lâiyhası Encümenimize havale buyurulmakla her iki kanun lâiyhası bir arada ve tadili istenen maddelerin numara sırası takip edilerek alâkah vekil ve vekâletler mümessillerinin huzurlarıyla görüşülüp konuşuldu:

Gerek Hükümetin gerekcesinden ve gerek şifahî izahlardan anlaşıldığına göre Millî Korunma Kanununun ayrı ayrı tarihlerdeki tadil ve ilâveleriyle bugüne kadar tatbikinden elde edilen netice ve tecrübeler ve memleketin iktisadi hayat nizamını korumak, halkın ve Millî Müdafaaının ihtiyaçlarını karşılamak, hayat pahalılığına karşı müessir tedbirler almak ve ihtikâr ve suiistimalleri önlemek için içinde bulunduğumuz fevkalâde hallerin tesirleri altında mütemadiyen değişen şartların ortaya koyduğu yeni ihtiyaçlar kanunun bünyesinde yeniden bazı değişikliklere ve eklemelere lüzum göstermiştir.

Tatbikatın beklenen semereleri temamiyle ve kemaliyle vermemesi yalnız kanundaki hükümlerin noksanlığından mütevellit olmayup aynı zamanda alınan tedbirlerin daha tesirli hale gelmesi için iktiza eden yardımı halkımızın az çok esirgemesinin de tatbikatta hissedilen boşluklar meyanında mevkii olduğu şüphesizdir. Bu müşahedeyi bilhassa kayda değer bularak kanunda noksanlığı görülen bazı hükümleri tamamlamak, maksada uygun olmayan veya kâfi gelmeyen veya maksadı aşan tatbikatı düzeltmek, tesirleri az olan veya zafa uğrayan ceza hükümlerini daha tesirli hale koymak gibi maksadlarla yapılan ve

esas itibarıyla Encümenimizce de yerinde görülen değişiklik ve eklemeler üzerindeki görüşmeler sonunda aşağıdaki neticelere varılmıştır.

Madde 6. — Piyasada nizamlı bir murakabe tesisıyla Millî Korunma Kanununa dayanan tedbirlerin hakkıyla semereli hale getirilmesi her şeyden evvel kontrol teşkilâtının ihtisas ve ehliyet sahibi iyi elemanlarla teçhizine ve bu kabil elemanları nerede olursa olsun bulup iş başına getirebilmek de icabında kadro maaşlarının kendilerine tam olarak verilebilmesine bağlı olduğundan Encümenimizde yapılan bu teklif yerinde görülerek 6 nec maddenin 10 neu bendine ona göre bir fıkra ilâve edilmiştir. re bir fıkra ilâve edilmiştir.

Madde 7. — Sanayi ve maadin müesseselerinde teklif edilen tadil ve tevsipleri yapmağa sahiplerinin muvafakat etmemeleri halinde bu maksadın Hükümet nam ve hesabına temini ile işletme sonunda yapılacak muameleye dair iki fıkra ilâve edilerek madde yazılı olan şekilde kabul edilmiştir.

Madde 8. — Sanayi ve maadin müesseselerinden Hükümetçe lüzumlu görülecek malûmatı işlemek ve bu malûmatın alınmasını cezai bir müeyyide ile sağlamak maksadıyla maddeye bir ilâve yapılmıştır.

Madde 9. — Üçüncü fıkraya maksadı daha ziyade vuzuhlandırmak için bir «nakil» kelimesi ve son fıkraya da «münasip taksitlerle» ibaresi ilâve edilmiştir.

Ücretli iş mükellefiyetinde mazeret hallerinin göze alınması için maddeye bir fıkra ilâvesi teklif edilmişse de ekseriyetle kararnamelerde bu cihet gözönünde tutulmakla beraber mazeret hallerinin umumî olarak bir kararname ile tesibti lüzum ve temennisinin mazbataya derciyle iktila olunması kararlaştırılmıştır.

Madde 10. — Bazı kelime değişikliğiyle Hükümetin maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 11. — Hükümetin gerek bu madde gereğince peşin bedel mukabilinde satın alarak ve gerek 14 nci madde mucibince el koyarak veya kendi müesseselerinin mamul veya istihsali olarak veya 21 nei madde hükmünce tevzi edeceği maddelerin tahsis edildiği ihtiyaca hasriyete bunların kâr kasdiyle ahara devredilmesi menedilmektedir. Hükümetin teklif ettiği bu idi. Halbuki devrin kâr kasdiyle olup olmadığını tâyin etmek müskül olduğundan bu maddelerin karaborsaya intikalini önlemek maksadiyle şahsi ihtiyaç ve istihlâke mahsus almayan tevzilerde kâr kasdi olsun olmasın, bunların ahara devredilmesinin mutlak surette yasak edilmesi - İktisat ve Ticaret Vekilliklerinin teklifleri üzerine - Encümenimizce de daha uygun görülmüş ve şu kadar ki, şahsi ihtiyaç ve istihlâk için tevzi edilen maddelerin kâr temini maksadiyle olmaksızın sırf insani hisle bir yardım veya zaruret içindeki bir kimsenin kendi ihtiyacını karşılamak sebebiyle örfü âdetin cevaz verdiği miktardaki devir ve satışları bu hükümden istisna ederek gerek 11 ve gerek 14 nci maddelere ve 21 nei maddenin ceza müeyyidesini ihtiva eden 55 nei maddenin 5 nei bendine ona göre fıkralar ilâve edilmiştir.

Madde 12. — Hükümetin 12 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 13. — Hükümetin 13 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 14. — 11 nei maddeye ilâve edilen son fıkra hükmüyle karşılıklı olarak 4 nci fıkrada değişiklik yapılmıştır.

Madde 20. — Hükümetin 20 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 21. — Ticaretin usul ve kaidelerini tâyin ve tanzim salâhiyetini maksada göre çerçivelenmek lüzumuyla 1 nei fıkra yazılı ilâvelerle kabul edilmiştir ve maddede yazılı vesikaların damga resminden istisnası içinde 4 nci bend ilâve edilmiştir.

Madde 22. — Maksadı tekrarlayıcı mahiyette görülen bazı satırlar çıkarılarak madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 24. — Hükümetin 24 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 26. — Hükümetin 26 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 27. — Bazı kelime değişiklikleriyle madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 28. — Birinci fıkrada yazılı ilân müd-

detinin bir haftadan az olmaması yürürlükteki maddede mevcut olduğundan bu hükmün aynen muhafazası muvafık görülmüş ve müddetin yokarı haddinin tâyini de Hükümetin takdirine bırakılmıştır. Bu değişiklikle madde kabul edilmiştir.

Madde 29. — Hükümetin 29 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 30. — Hükümetin teklif ettiği tadil lâ-yihası ile birlikte bu maddenin mahkemelere intikal eden bazı tatbikatı gözönünde bulundurarak kanunun maksadına göre kiralayanın ve kiracının vecibeleri ve hakları maddenin metninde yuzuhla tebaruz ettirmek suretiyle gerekli değişiklikler ve ilâveler yapılmıştır.

Şöyleki :

30 nci madde hükmü köylerde tatbik edilmekle bilhassa istihsal yerleri maksat dışında bırakılmış olup şehir ve kasabalarda aynı karakteri taşıyan tarla ve bağ ve bahçe ve bostan gibi yerlerden sahiplerinin istifadesini selbetmek maksada uygun olmadığından gayrimenkul tâbirıyla maksadı aşan tatbikatı düzeltmek için 1 nei bende ona göre bir istisna fıkrası ilâve edilmiştir.

Bu fıkradaki mukavelenameden maksat yazılı mukavele olduğu hiç bir merciin tasdik ve kaydıyla mukayyet olmayarak mutlak yazılmasıyla zâhir olup mahkemelere bu yoldaki tatbikatın metne uygun olması hasebiyle ayrıca metinde tasriha lüzum olmadığı düşünölmüştür.

Mukavelenamesi olmayan veya evvelce inşa edildiği halde ilk defa kiraya verilmeğe başlanan veya bilfarz mesken olarak kiraya verilirken tahliyeden sonra mektep olarak kiraya vermek veya bunun tam makûsu olarak kiralamak gibi kullanma tarzı tamamiyle değiştirilerek kiraya verilen gayrimenkullerin kiralarnın tesbitinde bunların gayrisâfi iratları çok defa 1939 takvim yılındaki veya daha evvelki kira akitlerinde cari kira bedellerinden çok noksan olduğu tatbikatta mahkemelere intikal eden misallerinden anlaşılmasına ve halbuki maksat kira bedellerinin arttırılmasına meydan vermemek olup yoksa 1939 da zaten alınmakta olan kira bedellerini daha aşağı indirmek maksut bulunmadığına göre bu kabül gayrimenkullerin kira bedellerinin o mahal veya semttteki mümâsilleri ve 1939 senesinin rayici nazara alınarak belediye encümenlerince takdir edil-

mesi ve ancak yeniden inşa edilenlerle aslı heyeti tevsi veya tebdil suretiyle esaslı olarak tadil edilenlerin tahakkuk edecek gayrisıfati iratlarının kira olarak kabul edilmesi madeletin ve maslahatın icaplarına daha uygun ve tasarruf hakkında taallük eden vecibe ve mükellefiyetleri madde metninde göstermek daha muvafık görüldüğünden 2 ve 3 ncü bentler ona göre tertip ve tanzim edilmiştir. Yalnız mobilye ile kiraya verilen gayrimenkullerde tarihî kıymeti haiz olduğu iddia edilen lüzumsuz eşyalarla kirayı arttırıcı muvazaalı hallerde meydan vermemek için 3 ncü bende son fıkra ilâve edilmiştir.

Kezalik muvazaalı tahliye dâvalarını önlemek maksadıyla 4 ncü bende C fıkrası ilâve edilmiş ve 5 ncü bent ile de gerek mukavele şartlarına ademi riayet halinde umumî hükümlere tevfi kan ağılacak tahliye dâvalarının ve gerek 4 ncü bentte yazılı diğer tahliye dâvalarının süratle neticelendirilmelerini temin maksadıyla bunların sulh mahkemelerinde görüleceği gösterilmiştir.

14. I. 1944 tarihli kanun lâyihasıyla Hükümetçe bu maddenin bir numaralı fıkrasında teklif edilen değiştirmeler yüksek kira vermeye muktedir olan kimselerle mal sahiplerinin muvazaalı anlaşmalarına mukabil ihtiyaç erbabını siyanete mâtuf olup Encümenimizce de esas itibariyle yerinde görülmüş ve esasen 30 ncü maddenin ceza müeyyidelerinde hava parasına karşı hapis cezası konulduğu gibi bir taraftan Hükümetin bu işde murakabesini daha esaslı surette tesis ederek muvazaalı muameleleri önlemek, bir taraftan da kanuna hürmet gösteren gayrimenkul sahiplerinin kanun hükümleri dairesinde serbest tasarruflarına imkân vererek her iki maksadı bir arada teklif ve temin etmek ve Hükümetin el koyup kiraya vermek salâhiyetini ancak kiraya vermekte temerrüt halinde kabul eylemek suretiyle 7 ncü bentte yazılı olduğu şekilde maddeye ilâve edilmiştir.

Madde 31. — Birinci bentte yazılı ücretlerin belediye, ticaret ve sanayi ve esnaf odalarını alâkalandıran mevzulara taallûku ve tatbikatta da kolaylık temini noktasından bunların âzami hadlerinin mezkûr teşekküller marifetiyle de tesbit ettirilebileceğine dair bir fıkra ilâvesiyle ve «maliyet» yerine «maliyet unsurları», «kâr nispetleri» yerine «kâr hadleri» denilerek ve nakliyecilik ücreti de diğerleri arası-

na konarak madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 32. — a ve b bendlerinde yazılı suç unsurlarının daha vuzuhlu olarak tâyin ve tesbit edilememesi tatbikatta huzursuzluğa meydan vermekten hali kalmadığı ileri sürülerek bu mevzuda etraflı görüşmeler yapılmıştır. Millî Korunma Kanunununda yazılı suçların takip ve muhakemesinin meşhut suçlar hakkındaki usullere tâbi olması delil toplanmadan işin mahkemeye sevkinde âmil olamaz. Çünkü meşhuden işlenen suçta esasen delillerin bariz ve gözle görünür bir halde olacağından uzun boylu incelemelere mahal görülmez. Ancak gerek müddeiumumi ve gerek mahkeme lüzum gördüğü hallerde derhal işintahkik ve tetkikine gidebileceklerdir. Binaenaleyh 32 ncü maddenin 1 ve 2 ncü fıkralarına göre takip edilecek suçlular hakkında fahiş ve fazla fiyatla satmak iddialarını müddeiumumilerin kuvvetli delillere istinat ettirerek mahkemeye sevk etmeleri lâzımgelir. Bu lüzumun mazbataya derci suretiyle i fıkrasına da bir kelime ilâvesiyle madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 33. — Hükümetin 33 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 34. — Birinci fıkraya «imali» ve «Nakliye komisyonculuğu» ilâve edilmiş ve bu madde mucibince hükmi şahsiyeti haiz olarak Hükümetin kurmağa salâhiyetli bulunduğu birliklere dâhil olacak ortakların diğer şirketlerde olduğu gibi sermaye koymak ve kâr ve zarara iştirak etmek gibi vecibeleri olmadığından ve bu birliklerin istatüleri yapılıırken alâkâlıların mütalâaları alınmak faideden hali olmayacağından ikinci fıkraya ona göre yapılan ilâvelerle madde kabul edilmiştir.

Madde 35. — Maksada göre vuzuhlu olarak yeniden yazılmıştır.

Madde 36. — Hükümetin 36 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 37. — Ziraî iş mükellefiyetine tâbi tutulacak olanların buldukları yerlerle çalışacakları iş yerleri arasında muntaka münasebetleri, iklim ve sıhhat şartları nazara alınması ve bu mükellefiyetin senede bir buçuk ayı tecavüz etmemesi ve verilecek ücretin de çalıştırıldığı mahallin rayici üzerinden verilmesi ve bunlardan başka şahıslara ait ziraat işlerindeki mükellefiyetin ancak aynı vilâyet veya hemhudud vilâyet halkına tahmili yerinde görülerek birinci

fıkraya ona göre kayıtlar eklenmiş ve 3 nci fıkraya maksadı vuzuhlandırmak için bir «Nakil» kelimesi ve 5 nci fıkraya da «Münasip taksitlerle» ibaresi ilâve edilmiştir.

Madde 38. — Birinci fıkradaki «Miktardan» maksad, nevi ve çeşitlerin nispetlerini tâyin etmek olduğu anlaşılabilir ibare olsuyle düzeltilmiştir. Maddede yazılı ziraatın ve hayvan yetiştirme usul ve istikametlerini tesbit salâhiyeti kullanılırken bu yolda itiyatlar vücutte getirmek uzun bir zaman meselesi olduğundan bu kanunun fevkalâde hallerin devamına mahsus muvakkat mahiyeti göze alınarak tedbirlerin ona göre ve mevcut şartlar ve imkânlarla mütenasip olması görüşülmüştür.

Madde 39. — Hükümetin 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 42. — Hükümetin 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 53. — 7 nci maddenin tadil edilen şekline göre birinci ve ikinci bendler birleştirilerek (a, b) fıkralarıyla 7 ve 8 nci maddelerin müeyyideleri birinci bendde yazılı şekilde kabul edilmiş ve bend numaraları ona göre teselsül ettirilmiştir. Maddenin 4 ncu bendi üç fıkraya ayrılarak (a) fıkrasındaki cezalar fiilin ağırlığına göre derecelendirilmiş ve 11 nci maddede tevzi edilen maddelerin kâr kasdiyle olsun olmasın satılması menedildiğinden yiyecek ve giyecek maddelerinin bundan istisnası B fıkrasıyla gözetilmiş ve kaçırmak maksadına mâtuflmayan izinsiz nakillerin cezası da C fıkrasıyla hafifletilmiştir. 5 nci fıkradaki müeyyideyi bütün kredi tahsislerine teşmil etmek maksadiyle fıkra başındaki «12 nci madde mucibince» ibaresi yerine «Bu kanun mucibince» ibaresi konulmuştur.

Madde 54. — 1 nci bentteki «teslim etmeyenler», şeklinde düzeltilmiştir. Fakat ceza nispetleri çoğaltılmıştır. Tashihle yiyecek ve giyecek maddeleri hakkındaki istisna hükmü 3 ncu bende ilâve edilmiştir.

Madde 55 — 5 nci bentte yazılı ceza fiilin mahiyetiyle mütenasip şekilde konulmuş ve 6 nci bentte yazılı olan 21 nci maddenin ceza müeyyidesi de 11 ve 14 ncu maddelerin ceza müeyyideleriyle mütenasip hale konulmuştur. 8 nci bentteki (6) rakamı da (5) olarak düzeltilmiştir.

Madde 56 — Ortak tâbiri şeriki de ifade ettiği için 1 nci bentteki «şerik» kelimesi fazla görülerek çıkarılmış ve 5 nci bentteki cezalar fiil-

lerin mahiyetine göre iki kısma ayrılmış ve «hemen» kelimesi lüzumsuz görülerek tayılmıştır. 6 nci bentteki ceza da çoğaltılmakla beraber hapis cezası fiilin mahiyetiyle mütenasip şekilde konulmuştur. 7 nci bentte, 30 ncu madde hükümlerine kasde makrun olmasızın yapılan ve takibattan evvel tashih edilen muhalefetler için hüsnü niyet sahiplerini korumak maksadiyle takibat yapılmıyacağına dair ve ihtiyaç ve geçim sıkıntısı ile yapılan muhalefetlerde de zaruretin derecesine göre hâkime iskata kadar salâhiyet veren hükümler gözetilmiştir.

Madde 57. — 3 ve 4 ncu bentlere maksadı vuzuhlandırıcı kelimeler ve 5 nci bende «Esnaf ve tellâllar» ilâve edilmiş 6 ve 9 ncu bentlerde ise ibare ve kelime düzeltmeleri yapılmış ve 10 ncu bentteki cezaların son hâdleri artırılarak kasde makrun olmayan hata ve zuhullerde cezanın tenzil ve iskata imkân verilmiştir.

Madde 58. — 7 nci bentteki cezanın son hâdi 10 seneye çıkarılmış ve yüz tondan yukarı buhar ve motörle işleyen gemiler için para cezasının geminin kemiyetinden aşağı olamayacağına dair bir fıkra ilâve edilmiştir. 9 ncu bentte bir ibare tashihi yapılmıştır.

Madde 59. — 1 nci bentte «Miktar» kelimesi aslında olduğu gibi «nispet» olarak düzeltilmiş 3 ncu bentteki ceza, müstahsilin ne atıl kalması ve ne de emvalinin satılması matlup olmayacağına daha âdilâne bir miktara indirilmiş ve 8 nci bentteki ceza fiilin mahiyetine göre ve 14 ncu maddenin 3 ncu bendindeki fiilin cezasıyla mütenasip olmak üzere yazılı olduğu şekilde kabul edilmiştir.

Madde 62. — Hükümetin 62 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 63. — Hükümetin 63 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 64. — 2 nci bendin istisnaları arasma vekâletler tarafından tahkik ve teftiş için muvakkat vazife ile gönderilenler de ilâve edilmiş ve 3 ncu bent maksada uygun olarak vuzuhlandırılmak suretiyle yeniden yazılmıştır.

Madde 65. — Mahalle muhtarlıklarının yeniden ihdası hasebiyle arama sırasında zabıta âmir veya memuru yerine muhtar ve bulunmadığı takdirde ihtiyar heyetinden birinin huzuru tercih edilmiş ve 4 ncu bent ona göre düzeltilmiştir.

Madde 66. — Bu kanun hükümlerine nazaran suç sayılan fiillerin takip ve muhakemesinde meşhut suçların muhakeme usulü hakkındaki kanun hükümleri tatbik edilemekte olup bazan deliller hakkiyle toplanmadan suçlunun mahkemeye sevki yüzünden mahkemelerde tahkikatı derinleştirmek mecburiyeti hâsıl olarak mevkuften muhakemenin devamı sebebiyle neticede mağduriyetlere meydan verildiği tatbikatta görülmüştür. Bu halin aynı zamanda şantajlara da meydan verebileceği düşünülerek mahkemelere nakdî kefalet mukabilinde tahliye salâhiyetinin verilmesi, mahkûmiyet halinde suçlunun derhal tevkifini âmîl bulunan Meşhut Suçlar Kanununun 13 ncü maddesinin tatbik şartıyla, yerinde görülmüş ve madde ona göre düzeltilmiştir.

Madde 67. — 1 nci ve 6 ncı bentlerin «İhtisas mahkemesi» tâbirleri kaldırılmış ve Temyiz mahkemesinde teşkil edilecek hısi daireye lüzumu kadar raportör ilâve edilebileceğine ve maaşların 43 ncü maddedeki sermayeden ödeneceğine dair ilâveler yapılmıştır.

Madde 68. — 5 ncı bentte yazılı ihtisas mahkemesinden maksat toplu mahkemeler olduğu anlaşıldığından ibare «toplu olarak teşkil edilen milli korunma mahkemeleri» şeklinde düzeltilmiştir.

Madde 69 — Bu kanunla 1609 ve 4237 sayılı kanunlarda yazılı bilhassa büyük suçları meyda-

na çıkarmak için bunları bütün delilleriyle salâhiyetli mercilere haber verenlere ikramiye verilmesi esas itibariyle yerinde görülmekle beraber bir taraftan şantajlara ve gizli menfaatler teminine mâni olmak, diğer taraftan mahkemeleri süratle iş çıkarmağa engel olacak hususlarla meşgul olmaktan uzak bulundurmak maksadiyle bu maddenin 3 ncü bendi bazı değiştirmelerle yazılı olduğu şekilde kabul edilmiştir

Müstaceliyetle müzakere edilmek üzere Umumî Heyetin yüksek tasviplerine sunuldu.

Mu. En. Reisi	Bu M. M.	Kâtip
Kocaeli	Trabzon	Bitlis
S. Yargı	F. A. Barutcu	B. Osma
Ankara	Aydın	Balıkesir
A. Çubukçu	N. Göktepe	Y. S. Uzun
Burdur	Bursa	Bursa
Ş. Engineri	Gl. A. Atlı	A. Duru
Çankırı	Erzincan	Gaziantep
Dr. A. Arkan	Ş. Sökmensüer	Dr. M. Cambolat
İsparta	İstanbul	Kastamonu
M. Karaağaç	Ş. A. Ögel	H. Çoruk
Kayseri	Konya	Malatya
F. Baysal	H. Karagülle	M. N. Zabcı
Mardin		Trabzon
L. Ülkümen		L. Yavuz
Urfa		Zonguldak
K. Berker		R. Vardar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve ek maddelerin çıkarılmasına dair kanun projesi

MADDE 1. — Millî Korunma Kanununun 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68 ve 69 ncu maddeleri aşağıda yazılı şekillerde değiştirilmiştir :

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî Korunma Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve ek maddelerin çıkarılmasına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Millî Korunma Kanununun 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 42, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68 ve 69 ncu maddeleri aşağıda yazılı şekillerde değiştirilmiştir :

Madde 6. — I - Bu kanun hükümlerine uyarak İcra Vekilleri Heyetince ittihaz edilen kararlar alâkalı vekâletler tarafından kendi teşkilâtı ve bu kanuna müsteniden kurulan veya tanzif edilen teşkilât ve müesseseler vasıtasıyla infaz ve tatbik olunur ;

II - Bu kanunla Hükümete verilen hizmetlerden bir veya bir kaçıyla meşgul olmak ve bu kanundaki salâhiyetlerle teçhiz edilmek üzere lüzum görülen Devlet teşkilâtında yeni memuriyetler ihdasına Hükümet salâhiyetlidir ;

III - Vekâletlerin merkez teşkilâtında ihdas olunacak kadrolar tatbik ve derhal Türkiye Büyük Millet Meclisinin tetkik ve tasdikına arz olunur. Bu kadroların maaş ve ücretleri ile idare masrafları 43 ncu maddedeki sermayeden sarfolunur ;

IV - Vekâletlerin merkez teşkilâtı haricinde ihdas olunacak vazifeleri ve koordinasyon bürosunun kadroları İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tatbik edilir ;

V - Halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarını temine mâtuf bilûmum ticari ve sınai muameleleri ifa etmek ve Hükümet tarafından bu kanundaki salâhiyetler dairesinde verilecek diğer işleri görmek üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla hükmi şahsiyeti haiz müesseseler ihdas olunabilir. Bu müesseselerin kadroları İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunur ve bunlara bu kanunun 43. ncu maddesindeki paradan lüzumlu miktar sermaye tefrik ve tahsis olunabilir ;

VI - Bu müesseselerin ve memurlarının halk ile muamele ve münasebetlerinde hususi hukuk hükümleri caridir. Bu müesseselerin sermayeleri ve bütün malları Devlet mallarındandır. Murakabeleri bu kanunun 51 ncu maddesi hükümleri dairesinde yapılır ;

Hü.

Muvakkat E.

VII - Yukarıdaki fıkralarda zikredilen vazife ve işleri İcra Vekilleri Heyeti mevcut müesseselere de verebilir;

VIII - İcra Vekilleri Heyeti lüzum göreceği herhangi bir daire veya müesseseyi, bütçe ve teşkilâtına mütedair mer'î hükümler mahfuz kalmak üzere, tamamen veya kısmen herhangi bir vekâlet veya daire emrine vermeğe salâhiyetlidir;

IX - Bütün daire ve müesseseler bu kanunun tatbikatına mütedair olan karar ve tebliğleri derhal tatbik ve icra etmekle mükelleftirler. Herhangi bir daire ve müesseseye mensup olursa olsun bu kanunun tatbikında kusuru görülen memur ve müstahdemleri ve belediye reislerini Başvekil inzibati cezalardan herhangi biriyle tertip gözetmeksizin, cezalandırabilir ve bu cezaları hafifletebilir veya kaldırabilir. Memurların memuriyetten ihraç cezası müstesna olmak üzere diğer inzibati cezalarına karşı itiraz olunamaz ve dâva açılmaz;

X - a) Bu kanuna müsteniden vücutte getirilen teşkilât ve müessese kadrolarında istihdam edilenlerden fazla mesaisi ve muvaffakiyeti görülenlere 3656 ve 3659 numaralı kanun hükümlerine göre müstahak oldukları maaş veya ücret tutarıyla tâyin edildikleri kadrodaki maaş veya ücret tutarı arasındaki farkı geçmemek şartıyla ve Başvekilin tasvibiyle kadro tasarrufundan aylık maktu tazminat verilebilir. Şu kadar ki 5 nci ve daha yukarı dereceli kadrolara tâyin edilecekler verilecek tazminat müstahak oldukları maaş veya ücret tutarıyla iki üst derece tutarı arasındaki farkı geçemez;

b) Milli Korunma Kanununa göre alınan ücretli kadrolardaki vazifelerden murakabe ve kontrol işlerini bilfiil görenlere dâhil oldukları kadro ücretleri müktesep hak teşkil etmemek üzere tam olarak verilebilir;

XI - Herhangi bir dairede tekaüde tâbi maaşlı bir hizmette müstahdem olanlarla bu gibi memuriyetlerden istifa ile ayrılmış bulunanlardan yukarıda yazılı daire ve müesseselerin ücret kadrolarına nakil ve tâyin olunanların 3656 numaralı kanunun maaşlı memurlar hakkındaki umumî hükümlerine göre almaları icabeden maaş tutarı istihdam edildikleri daire ve mü-

Hü.

Muvakkat E.

esseselerdeki kadro tahsisatından tesviye olunur. Bunların tekaütlük hakları mahfuz olup buralarda geçen hizmetleri fiilî hizmet sayılır. Aylıklarından aidat tevkifi suretiyle tekaüt haklarına malik olan memurlardan bu suretle nakledilecekler hakkında da aynı hüküm tatbik edilir. Şu kadar ki, aylıklarından kesilecek aidatla kendilerini istihdam eden teşkilât ve müesseseler tarafından verilecek maddeleri mensup oldukları tekaüt sandığına yatırılır;

XII - 3656 numaralı kanuna tabi maaşlı memurlardan veya bu gibi memuriyetlerden istifa ile ayrılmış bulunanlardan yukarıda yazılı daire, teşkilât ve müesseselere nakil ve tâyin edilmiş ve edilecek olan memurlar hakkında Memurin Kanununun maaşlı memurlara ait hükümleri tatbik olunacağı gibi bu yerlerde geçen hizmet müddetleri de maaşlı vazifelerde geçmiş sayılır ve terfilerinde bu hizmetleri maaşlı vazifelerde geçen hizmetlerine katılmak suretiyle hesap edilir. Bu memurlara 3656 numaralı kanunun 14 ncu maddesine tevfiқан ücret kadrosundaki fark dahi ayrıca ücret olarak verilir;

XII - 3656 numaralı kanunun 6 ncı ve 13 ncü maddelerine ve 3659 numaralı kanunun 9 ve 10 ncü maddelerine ve 3968 numaralı kanunun hükümlerine göre istisna, ihtisas ve ihtiyaç mevkilerinde maaş veya ücretle müstahdem iken yukarıda yazılı daire, teşkilât ve müesseselere naklen tâyin edilmiş ve edilecek olanlar bu tâyinden evvel müstahdem oldukları mevkilerdeki maaş veya ücretleriyle ve bu mevkilerine müteallik terfi hakları mahfuz olarak tâyin edilir ve bu vazifelerinden ayrıldıklarında dahi evvelki mevkilerine veya aynı dereceye tekabül eden mevkilere aynı derece ve haklarla tâyinleri yapılır;

XIV - Yukarıda yazılı hükümler bu kanuna göre tanzif edilen daire, teşkilât ve müesseselere alınmış ve alınacak memurlara da şâmilidir.

Madde 7. — Hükümet, halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekil ve hacimde istihsalde bulunmaları için sanayi ve maadin müesseselerini kontrol ederek bunları lâzımgelen faaliyete sevkdebileceği ve imal ve

Madde 7. — Hükümet, halk ve Millî Müdafaa ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekil ve hacimde istihsalde bulunmaları için sanayi ve maadin müesseselerini kontrol ederek bunları lâzımgelen faaliyete sevkdebileceği ve imal ve işletme

işletme bakımından tadilâta tâbi tutabileceği gibi bu müesseselere tahsisatta iktiza eden tevsiyatı da yaptırabilir ve bu maksatla sanayi ve maadin müesseselerine kredi, malzeme, işçi ve ihtisas elemanları temin edebilir.

Madde 8. — Hükümet, sanayi ve maadin müesseselerinden ve küçük sanat kooperatiflerinden istihsal programları istemek yahut bu müessese ve kooperatiflere doğrudan doğruya bu yolda program vermek salâhiyetini haizdir.

Bu maksatla sanayi ve maadin müesseselerinin ve küçük sanat kooperatiflerinin istih-sallerini ve bunların hacmini, miktarını, çeşitlerini, cinslerini ve nevelerini fevkalâde hallerin icaplarına ve müessese ve kooperatiflerin tahammülü derecesine göre tâyin edebilir.

Madde 9. — Hükümet, sanayi ve maadin müesseselerinin istih-sallerini ve diğer iş yerlerindeki mesaiyi, bu kanunun derpiş ettiği ihtiyacı karşılayabilecek hadde çıkarmak için lüzumu olan işçi kadrosunu ve ihtisas elemanlarını temin eder.

Bu maksatla vatandaşlara ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilebilir.

Ücretli iş mükellefiyetine tâbi tutulanların iş yerlerine sevkleri ve bu esnada işe ve ibateleri için muktazi masraflar ile celboldukları veya kendiliklerinden müracaat ettikleri tarihten işe başladıkları tarihe kadar çalıştırılacakları iş yerlerinde alacakları ücretin yarısı bunları çalıştıracak müesseselerce ödenir.

Kendilerine ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilenlerle bunlardan iş yerlerinden kaçanlar

bakımından tadilâta tâbi tutabileceği gibi bu müesseselere tesisatta iktiza eden tevsiyatı da yaptırabilir ve bu maksatla sanayi ve maadin müesseselerine kredi, malzeme, işçi ve ihtisas elemanları temin edebilir.

Sanayi ve maadin müesseselerinin sahipleri Hükümetçe lüzum görülen tadilât ve tevsiyatın yapılmasına muvafakat etmedikleri takdirde 18 nci madde mucibince bu müesseselere el koyarak lüzumlu tadil ve tevsiileri Hükümet kendi hesabına yapabilir.

Hükümetçe tadil ve tevsi suretiyle yapılan ilâveler müessesenin sahibine iadesi tarihinde değer kıymetiyle müessese sahibi tarafından satın alınmak istenmediği takdirde Hükümet müessesesinin tamamını işletmeğe yarayan menkulleriyle birlikte usulüne tevfikân istimplâk veya eski haline irca ederek sahibine iade edebilir.

Madde 8. — Hükümet, sanayi ve maadin müesseselerinden ve küçük sanat kooperatiflerinden istihsal programları ve diğer lüzumlu mâ-lûmatı istemek yahut bu müessese ve kooperatiflere doğrudan doğruya bu yolda program vermek salâhiyetini haizdir.

Bu maksatla sanayi ve maadin müesseselerinin ve küçük sanat kooperatiflerinin istih-sallerini ve bunların hacmini, miktarını, çeşitlerini, cinslerini ve nevelerini fevkalâde hallerin icaplarına göre tâyin edebilir.

Madde 9. — Hükümet, sanayi ve maadin müesseselerinin istih-sallerini ve diğer işyerlerindeki mesaiyi, bu kanunun derpiş ettiği ihtiyacı karşılayabilecek hadde çıkarmak için lüzumlu olan işçi kadrosunu ve ihtisas elemanlarını temin eder.

Bu maksatla vatandaşlara ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilebilir.

Ücretli iş mükellefiyetine tâbi tutulanların işyerlerine sevk ve nakillerine ve bu esnada işe ve ibatelerine muktazi masraflar ile celp oldukları veya kendiliklerinden müracaat ettikleri tarihten işe başladıkları tarihe kadar çalıştırılacakları işyerlerinde alacakları ücretin yarısı bunları çalıştıracak müesseselerce ödenir.

Kendilerine ücretli iş mükellefiyeti tahmil edilenlerle bunlardan iş yerlerinden kaçanlar

Hü.

icabında vali ve kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle iş yerlerine sevkolunabilirler.

Sevk esnasında ve iş yerlerinden kaçan ücretli iş mükelleflerinin iş yerlerine sevkleri ve sevk esnasındaki iâşe ve ibateleri için muktazi masraflar bunları çalıştıran müesseseler tarafından ödenmekle beraber bu masraflar ücretlerinden kesilir.

Madde 10. — Sanayi ve maadin müesseseleriyle bu müesseselere bağlı iş yerlerinde ve bu kanunun derpiş ettiği ihtiyacı karşılamak maksadiyle Hükümetçe tâyin edilecek diğer iş yerlerinde çalışan işçiler, teknisyenler, mühendisler, ihtisas sahipleri ve sair müstahdemler, çalıştırdıkları müesseseyi veya iş yerlerini kabule şayan bir mazeret olmaksızın terkedemezler.

Bu madde hükmüne tevfikân çalışmağa mecbur tutulanlara sailerine mukabil emsaline göre normal bir ücret verilir.

Bu maddenin birinci fıkrası hükmüne muhalefet edenler hakkında 9 nevi maddenin 4 ve 5 nci fıkraları hükümleri tatbik olunur.

Madde 11. — Hükümet, sanayi ve maadin müesseselerinin mamullerini ve istihsallerini normal maliyetlerine yüzde muayyen bir kâr ilâvesiyle mubayaa edebilir.

Hükümet bunların satış, tevzi, toplama ve sevk işleriyle iştigal edebilir.

Mubayaasına karar verilen maddelerin satın alma kararından evvel satılmış olmaları halinde dahi buldukları yerlerden başka yerlere müsaade alınmaksızın nakledilmeleri yasaktır.

Bunların buldukları yerlerde sahipleri veya zilyetleri tarafından Hükümet emrine teslim olunmaları mecburidir.

Tevzi olunan malların hangi ihtiyaç için kullanılması Hükümetçe veya salâhiyetli kılman makam ve müesseselere tesbit edilmişse ancak o ihtiyaca hasredilmesi mecburidir.

Alâkalı vekâletin yazılı muvafakatı veya satılması, rehin edilmesi, herhangi bir surette başkasına verilmesi yasaktır.

Muvakkat E.

icabında vali ve kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle iş yerlerine sevkolunabilirler.

Sevk ve nakilleri esnasında veya iş yerlerinden kaçan ücretli iş mükellefiyetlerinin iş yerlerine sevkleri ve sevk esnasındaki iâşe ve ibateleri için muktazi masraflar bunları çalıştıran müesseseler tarafından ödenmekle beraber bu masraflar ücretlerinden münasip taksitlerle kesilir.

Madde 10. — Sanayi ve maadin müesseseleriyle bu müesseselere bağlı iş yerlerinde ve bu kanunun derpiş ettiği ihtiyacı karşılamak maksadiyle Hükümetçe tâyin edilecek diğer iş yerlerinde çalışan işçiler, teknisyenler, mühendisler, ihtisas sahipleri vesair müstahdemler çalıştırdıkları müesseseyi veya iş yerlerini kabule şayan bir mazeret olmaksızın terkedemezler.

Bu madde hükmüne tevfikân çalışmağa mecbur tutulanlara gördükleri işe mukabil emsaline göre normal bir ücret verilir.

Bu maddenin birinci fıkrası hükmüne muhalefet edenler hakkında 9 nevi maddenin 4 ve 5 nci fıkraları hükümleri tatbik olunur.

Madde 11. — Hükümet, sanayi ve maadin müesseselerinin mamüllerini ve istihsallerini normal maliyetlerine yüzde muayyen bir kâr ilâvesiyle satın alabilir.

Hükümet bunların satış, tevzi, toplama ve sevk işleriyle iştigal edebilir.

Mübayaasına karar verilen maddelerin satın alma kararından evvel satılmış olsalar da buldukları yerlerden başka yerlere müsaade alınmaksızın nakledilmeleri yasaktır.

Bunların buldukları yerlerde sahipleri veya zilyedleri tarafından Hükümet emrine teslim olunmaları mecburidir.

Tevzi olunan malların hangi ihtiyaç için kullanılması Hükümetçe veya salâhiyetli kılman makam ve müesseselere tesbit edilmişse ancak o ihtiyaca hasredilmesi mecburidir.

Alâkalı vekâletin yazılı muvafakatı alınmaksızın bu maddelerin satılması, rehin edilmesi herhangi bir surette başkasına verilmesi yasaktır.

Şu kadar ki, şahsi ihtiyaç ve istihlâk için tevzi edilen maddelerin kâr temini maksadına

Hü.

Madde 12. — Hükümet, bu kanunun derpiş ettiği hizmetleri ifa maksadiyle salâhiyetlerini kullanırken icabeden müesseselere ve küçük sanat erbabına ve iş sahiplerine lüzumu olan krediyi temin eder.

Bu kredi, nakit, ham madde, veya yardımcı malzeme vermek veyahut bir banka tavsit edilmek suretiyle yapılabilir.

Bu kredinin tahsis edildiği işte kullanılması mecburidir.

Madde 13. — Hükümet Millî Korunma Kanununun meri bulunduğu müddet zarfında primleri veya sürprimleri herhangi bir sebeple olursa olsun ödenmeyen her nevi hayat sigortalılarını inkıtaa tabi tutabilir.

III. Sigortalının inkıta devresi esnasında vefatı halinde, inkıta tarihine kadar tahakkuk etmiş riyazi ihtiyatlar, bu tarihten tediye tarihine kadar hesap edilmiş teknik faizleriyle birlikte hak sahiplerine ödenir. Inkıta devresi esnasında sigortalının tenzil ve istira haklarına hâlel gelmez.

III. Inkıta devresi içinde askerî vazifede iken ölen sigortalıların hak sahiplerine 3 000 liraya kadar olan müemmen meblâğların tamamı ve miktardan yukarı olanlarının 3 000 liradan aşağı olmamak üzere Hükümetçe tâyin edilecek miktarı ve fazlasının riyazi ihtiyatı ve harpte ölen sigortalıların hak sahiplerine müemmen meblâğların tamamı ödenir. Sigorta bedelinin Hükümetçe tâyin edilecek kısma ait ödenmemiş primlerle sürprimler teknik faizleriyle birlikte bu tediye tenzil edilir.

IV. Sigortası inkıtaa tabi tutulmuş olan sigortalı inkıta devresi sonunda hayatta ise sigorta mukavelesi tıbbi muayeneye lüzum kalmadan yeniden mer'iyet iktisap eder ve sigortalılar inkıta devresine ait primlerle sürprimlerin teknik faizleriyle birlikte tediyesiyle Hükümetçe tesbit edilecek şartlar dairesinde mükellef tutulur veyahut sigorta müddeti o nispette uzatılmak suretiyle inkıta müddetine ait prim ve sürprim borçlarından ibra olunur.

Muvakkat E.

mâtuf olmaksızın yardım hissiyle veya zaruret sebebiyle örf ve âdetin cevaz verdiği miktarı tecavüz etmemek üzere her ne suretle olursa olsun başkalarına devri yukarıki fıkra hükmünden müstesnadır.

Madde 12. — Hükümetin 12 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 13. — Hükümetin 13 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

V. Ticaret Kanununun 1000 nci maddesinin ve mevcut sigorta mukavelenamelerinin bu maddenin II, III ve IV ncü fıkralarına ve bu fıkralara müsteniden alınacak kararlara muhalif hüküm ve şartları tatbik olunmaz.

VI. Bu maddenin II, III ve IV ncü fıkralarında yazılı hükümlere aykırı hareket edenler, sigorta şirketlerinin teftiş ve murakabesine dair 3392 sayılı kanunun 10 ncü maddesine göre cezalandırılır.

VI. Millî Müdafaa'nın ve halkın ihtiyacı için ithal edilen maddelerin ve bunlara mukabil yapılan ihracatın ve Millî Korunma Kanunu hükümlerine tevfikan yapılan ve yaptırılan stokların ve bunlara ait tesisatın harp tehlikesine karşı sigortasının bizzat veya yangın ve nakliyat sigortalarıyla iştigal eden şirketlerle müşterek yapmağa ve bu işlerle meşgul olmak üzere alâkalı Devlet teşekkül, müessese ve ofisleri nezdinde bürolar kurmağa ve sigorta edilen maddelerin satın fiyatına zam yapmak suretiyle prim tahsiline Hükümet mezundur.

VIII. Sigorta masraflarının ve primle tamamen karılanmayan hasar tazminatının karşılığı olmak üzere sarfına lüzum görülecek mebalîğ Millî Korunma Kanununun 43 ncü maddesine tevfikan temin edilecek sermayeden ayrılır. Primler, tefrik olunan paralar miktarına baliğ olduğu ve sigorta tazminatının tediyesine rağmen sigorta işlerinin tasfiyesinden para arttığı takdirde artan para Hazineye intikal eder.

Madde 14. — I. Hükümet, halkın ve millî müdafaa'nın ihtiyacı olan her nevi madde ve yardımcı malzemeyi, değer fiyatının tediyesi mukabilinde el koyarak almağa ve maksada göre tevzie ve satmağa ve ihtiyacı olanlara kârsız vermeğe salâhiyetlidir.

II. Birinci bentte yazılı maddelerin ve yardımcı malzemenin el koyma kararından evvel satılmış bulunmaları dolayısıyla veya herhangi bir sebeple buldukları yerlerden başka mahallere müsaade alınmaksızın nakledilmeleri memnu olup buldukları yerlerde sahipleri veya zilyedleri tarafından Hükümet emrine teslim olunmaları mecburidir.

III. Hükümet, hakikî ve hükmi şahıslardan ellerinde bulunan her nevi madde ve yardımcı

Madde 14. — I. Hükümet, halkın ve millî müdafaa'nın ihtiyacı olan her nevi madde ve yardımcı malzemeyi, değer fiyatının tediyesi mukabilinde el koyarak almağa ve maksada göre tevzie ve satmağa ve ihtiyacı olanlara kârsız vermeğe salâhiyetlidir.

II. Birinci bentte yazılı maddelerin ve yardımcı malzemenin el koyma kararından evvel satılmış bulunmaları dolayısıyla veya herhangi bir sebeple buldukları yerlerden başka mahallere müsaade alınmaksızın nakledilmeleri memnu olup buldukları yerlerde sahipleri veya zilyedleri tarafından Hükümet emrine teslim olunmaları mecburidir.

III. Hükümet, hakikî ve hükmi şahıslardan ellerinde bulunan her nevi madde ve yardımcı

Ha.

malzemenin nevi, miktar ve vasıflarının bildirilmesini ve bunlar hakkında lüzumlu görülecek diğer bütün malûmatın verilmesini isteyebilir. Bu malûmatın alâkalılar tarafından doğru ve tam olarak Hükümetçe tâyin olunan müddet içinde verilmesi mecburidir. Bu beyannameler damga resminden muaftır.

IV. Hükümetçe veya salâhiyetli kılman makam ve müesseselerce hakikî ve hükmi şahıslara tevzi olunan, satılan ve ihtiyacı olanlara kârsız verilen maddelerin ve yardımcı malzemenin bunlar tarafından kullanılması ve hangi ihtiyaç için kullanılması tesbit edilmişse ancak o ihtiyaca hasredilmesi mecburidir. Alâkalı Vekâletin yazılı muvafakati alınmaksızın bu maddelerin ve yardımcı malzemenin kâr temini mukabilinde satılması ve rehin edilmesi ve herhangi bir surette başkasına devredilmesi ve muvakkat veya daimî olarak bir başkasına verilmesi yasaktır.

V. Hükümet tarafından tevzi edilen veya ettirilen veya satılan veyahut kârsız olarak verilen maddelerin ve yardımcı malzemenin nerede ve ne suretle kullanılacağını veya sarfedildiğini gösteren kayıtların tutulması ve tevsik edilmesi mecburi kılınabilir.

VI. Yukarıdaki bentlere tevfikân Hükümet tarafından tevzi edilen, satılan ve ihtiyacı olanlara kârsız verilen her türlü madde ve yardımcı malzemenin tahsis edildiği işlerde kullanılması halinde alâkalıların keyfiyeti mahallin en büyük mülkiye memuruna bildirmeleri mecburidir. Bu maddelerin ve yardımcı malzemenin tahsis edildiği işlerde kullanılmadığı gerek alâkalıların bildirmesi ve gerekse sair surette öğrenilmesi halinde mezkûr maddelerin ve yardımcı malzemenin mahallin en büyük mülkiye memurunun yazılı emriyle ve kendisinin evvelce verdiği bedeli geçmemek üzere değer pahası verilme şartıyla Hükümet emrine geri alınması yoluna gidilebilir.

Madde 20. — Hükümet, memleket ihtiyacı için hariçten ithali zaruri olan maddelerin miktar, cins ve nevilerin tâyin ve tesbit ve memleket ihtiyacı için zaruri olmayan maddelerin ithalini tahdit veya menedebilir.

Muvakkat E.

malzemenin nevi, miktar ve vasıflarının bildirilmesini ve bunlar hakkında lüzumlu görülecek diğer bütün malûmatın verilmesini isteyebilir. Bu malûmatın alâkalılar tarafından doğru ve tam olarak Hükümetçe tâyin olunan müddet içinde verilmesi mecburidir. Bu beyannameler damga resminden muaftır.

IV. Hükümetçe veya salâhiyetli kılman makam ve müesseselerce hakikî ve hükmi şahıslara tevzi olunan, satılan ve ihtiyacı olanlara kârsız verilen maddelerin veya yardımcı malzemenin bunlar tarafından kullanılması ve hangi ihtiyaç için kullanılması tesbit edilmişse ancak o ihtiyaca hasredilmesi mecburidir. Alâkalı vekâletin yazılı muvafakati alınmaksızın bu maddelerin ve yardımcı malzemenin satılması ve rehin edilmesi ve herhangi bir surette başkasına devredilmesi ve muvakkat veya daimî olarak bir başkasına verilmesi yasaktır.

On birinci maddenin son fıkrasında yazılı istisnai hüküm bu fıkranın tatbikinde da cari'dir.

V. Hükümet tarafından tevzi edilen veya ettirilen veya satılan veyahut kârsız olarak verilen maddelerin ve yardımcı malzemenin nerede ve ne suretle kullanılacağını veya sarf edildiğini gösteren kayıtların tutulması ve tevsik edilmesi mecburi kılınabilir.

VI. Yukarıdaki bentlere tevfikân Hükümet tarafından tevzi edilen, satılan ve ihtiyacı olanlara kârsız verilen her türlü madde ve yardımcı malzemenin tahsis edildiği işlerde kullanılması halinde alâkalıların keyfiyeti mahallin en büyük mülkiye memuruna bildirmeleri mecburidir. Bu maddelerin ve yardımcı malzemenin tahsis edildiği işlerde kullanılmadığı gerek alâkalıların bildirmesi ve gerekse sair surette öğrenilmesi halinde mezkûr maddelerin ve yardımcı malzemenin mahallin en büyük mülkiye memurunun yazılı emriyle ve kendisinin evvelce verdiği bedeli geçmemek üzere değer pahası verilme şartıyla Hükümet emrine geri alınması yoluna gidilebilir.

Madde 20. — Hükümetin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümet, dahilde imal ve istihsal edilen maddelerin memleket ihtiyacından fazla olan miktarını harice çıkartmak maksadiyle yapılacak satışların şekil ve şartlarını, âmil ve müstahsillerin hak ve menfaatlerine zarar vermeyecek surette tanzim edebilir.

Memleket mahsullerinden birinin ihraçı Hükümetçe tahdit ve menedilmesinden dolayı dahilî satış fiyatına düşüklük ârız olursa müstahsilin bu yüzden mâruz kalacağı zarardan vikaye için Hükümet bu mahsulleri ya değer pahasıyla satın alır, yahut bunların terhini mukabilinde müstahsillere para ikraz edilmesini temin eder.

Madde 21. — I. Hükümet ticaretin usul ve şekillerini tâyin ve tanzim edebileceği gibi tacirleri bu sıfatla yapacakları muamelelerde muayyen bir vesika ibrazına da mecbur tutabilir.

II. Hükümet lüzum gördüğü maddelerin alım ve satımını, her ne suretle olursa olsun, başkasına devrini, imalini, istihlâkını, istimalini ve naklini menedebilir. Bu maddelerin ne şekil ve surette, nerelerde, hangi şartlar altında ve ne miktarda alınıp satılacağını, devir, imal, istihlâk istimal ve nakledileceğini tanzim ve tahdit edebilir. Ve vesikaya bağlayabilir.

III. Birinci ve ikinci fıkralarda yazılı vesikaların alınıp satılması veya her ne sebeple olursa olsun başkasına devredilmesi veya devralınması yasaktır.

Madde 22. — Hükümet, halk ve Millî Müdafaa ihtiyacını karşılamak, memleket ihtiyacını temin, ithalât ve ihraçı tanzim ve müstahsili himaya etmek ve halkın ve Millî Müdafaa ihtiyacı olan maddeleri memleket haricinden celtirmek maksadiyle her türlü madde ve yardımcı malzeme stokları vücuda getirebilir ve tensip ettiği ticaret müesseselerini ve ticaret birliklerini de memlekette stok yapmağa mecbur tutabilir ve bunları döviz, kredi, akreditif ile teçhiz edebilir. Bu müessese ve birlikler Hükümetin murakabesine tabi tutulur.

Madde 21. — I. Hükümet, her türlü malların ithal veya imal yahut istihsalinden müstehlike kadar intikalini düzenlemek ve ihtikârı önlemek maksadiyle ticaretin usul ve şekillerini tâyin ve tesbit edebileceği gibi tacirleri ticaretlerinin mahiyetlerini gösterir bir vesika almağa ve yapacakları muamelelerde bu vesikaları ibraz etmeğe mecbur tutabilir.

II. Hükümet lüzum gördüğü maddelerin alım ve satımını her ne suretle olursa olsun başkasına devrini, imalini, istihlâkını, istimalini ve naklini menedebilir. Bu maddelerin ne şekil ve suretle nerelerde hangi şartlar altında ve ne miktarda alınıp satılacağını, devir, imal istihlâk, istimal ve nakledileceğini tanzim ve tahdit edebilir. Ve vesikaya bağlayabilir.

III. Birinci ve ikinci fıkralarda yazılı vesikaların alınıp satılması veya her ne sebeple olursa olsun başkasına devredilmesi veya devir alınması yasaktır.

IV. Bu maddede yazılı vesikalar damğa resminden muaftır.

Madde 22. — Hükümet, halk ve millî müdafaa ihtiyacını karşılamak maksadiyle her türlü madde ve yardımcı malzeme stokları vücude getirebilir ve tensip ettiği ticaret müesseselerini ve ticaret birliklerini de memlekette stok yapmağa mecbur tutabilir ve bunları döviz, kredi, akreditif ile teçhiz edebilir.

Bu müessese ve birlikler Hükümetin murakabesine tâbi tutulur.

Hükümet tarafından yaptırılan stokların alâkalı makamlarla verilen talimat hilâfına stok yapanlar tarafından istihlâk kullanılması, her ne

Hükümet tarafından yaptırılan stokların alâkalı makamlarca verilen talimat hilâfına stok yapanlar tarafından istihlâki, kullanılması, her ne suretle olursa olsun başka bir yere müsaade almaksızın nakledilmesi yasaktır.

Birinci fıkrada yazılı döviz, kredi ve akreditifin tahsis edildiği yerde kullanılması mecburidir.

Madde 24. — I. Hükümet, malî müesseselerin açtıkları ticari kredileri murakaba, tahdit, takyit veya men edebilir.

II. Hükümet, ticaretle işigal etmek üzere kurulacak her türlü şirketlerin ve kooperatiflerin teşekkül ve tescil muamelelerini ve kurulmuş olanların da her nevi faaliyetlerini teftiş, murakabe, takyit, tahdit veya men edebilir.

Madde 26. — Hükümet, halk ve Millî müdafaa ihtiyaçlarını temin, ihracatı tanzim ve müstahsili himaye maksadiyle memleket mahsul ve mamûllerini satın almak ve memleket ihtiyacını temin ve ithalâtı tanzim maksadiyle hariçten mal mübayaa etmek ve bunların satış, tevzi, toplama ve sevk işleriyle işigal etmek salâhiyetlerini haizdir.

Madde 27. — Hükümetçe akdolunan mukaveleler veya ittihaz edilen tedbirler dolayısıyla bir malın dahilî satış fiyatıyla haricî satış fiyatı arasında fazla kâr hâsıl olduğu takdirde memlekete olan ithalâtı daha müsait şartlarla yapmağı temin ve dahilî fiyatları veya ihracatı tanzim maksadiyle Hükümet bu fazla kârdan Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında bir fon tesis edebilir.

Şu kadar ki, Hükümetin aldığı tedbirlerle alâkalı olmayarak ve kendi sâyileriyle Hükümetçe tâyin edilmiş olan ihraç fiyatlarının fevkinde satış yapmış olan tâcirlerin elde ettikleri fazla kâr münhasıran kendilerine aittir.

Bu madde mucibince Hükümetin almağa salâhiyetli olduğu paralar Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre istifa olunur.

Madde 28. — Gümrüklere gelmiş olan mallar alâkalılarcaya, gümrüklerden çekilmesi lüzumunun resmî gazete ile ve varsa ayrıca mahallî gazetelerden biriyle ilânı tarihinden itibaren bir ay

suretle olursa olsun elden çıkarılması veya herhangi bir sebeple buldukları yerden başka bir yere müsaade almaksızın nakledilmesi yasaktır.

Birinci fıkrada yazılı döviz, kredi ve akreditifin tahsis edildiği yerde kullanılması mecburidir.

Madde 24. — Hükümetin 24 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 26. — Hükümetin 26 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 27. — Hükümetçe akdolunan mukaveleler veya ittihaz edilen tedbirler dolayısıyla bir malın dâhili satış fiyatıyla haricî satış fiyatı arasında fazla kâr hâsıl olduğu takdirde, memlekete olan ithalâtı daha müsait şartlarla yapmağı temin ve dâhili fiyatları veya ihracatı tanzim maksadiyle Hükümet bu fazla kârdan Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında bir fon tesis edebilir.

Şu kadar ki, Hükümetin aldığı tedbirlerle alâkalı olmayarak ve kendi gayret ve teşebbüsleriyle Hükümetçe tâyin edilmiş olan ihraç fiyatlarının fevkinde satış yapmış olan tacirlerin elde ettikleri fazla kâr münhasıran kendilerine aittir.

Bu madde mucibince Hükümetin almağa salâhiyetli olduğu paralar Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre istifa olunur.

Madde 28. — Gümrüklere gelmiş olan mallar alâkalılarcaya, gümrüklerden çekilmesi lüzumunun Resmî Gazete ile ve varsa ayrıca mahallî gazetelerden birille ilânı tarihinden itibaren bir

geçmemek üzere tâyin olunacak müddet içinde çekilmediği takdirde Hükümetçe alâkalılar nam ve hesabına memlekete sokulabilir.

Hükümetçe birinci fıkraya göre ithal edilecek malların ahdi tarifelere göre resimlendirilmesinde menşe şahadetnamesi aranmaz.

Bu suretle memlekete sokulan mallar Hükümetçe tâyin edilecek esaslara göre satılır.

Yukarıki fıkraya göre satılan mal bedelinden bunlara terettüp eden vergi, resim, harç, ceza ve masraflar ve faiz çıktıktan sonra geri kalan miktar alâkalılar hesabına Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırılır ve bu paradan malı gönderenin alacağı varsa usulü dairesinde havale ettirilir.

Hükümetçe memlekete sokulmuş malların alâkalıları henüz mallar satılmadan önce müracaatla tesellüme hazır olduklarını bildirdikleri takdirde gümrükten çekmemelerindeki makbul mazeretlerini ispat etmek, üçüncü fıkrada gösterilen paraları peşin olarak vermek ve Hükümetçe gösterilen yerlere veya ihtiyaç sahiplerine hemen satmak şartıyla mallar kendilerine teslim olunabilir.

Memlekete transit olarak geçirilmek kaydıyla gelen mallar bu hükümden müstesnadır.

Madde 29. — 1. Hükümet, ithal ve ihraç maddeleri için fiyat ve kâr hadleri tâyin ve muayyen fiyattan fazlaya ithal veya muayyen fiyattan noksan ihraç yapılmasını menedebilir.

II. Hükümet, her türlü ithal ve ihraç maddelerine veya dâhilde istihsal ve istihlâk olunan maddelere prim verebilir ve bu maddelerden prim alabilir.

III. İkinci bende göre alınan primler 27 nci maddedeki fona ilâve olunur. Verilen primler de bu fondan ödenebilir.

IV. Bu maddenin ikinci bendi mucibince Hükümetin almağa salâhiyetli olduğu paralar Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre istifâ olunur.

haftadan aşağı olmamak üzere Hükümetçe tâyin olunacak müddet içinde çekilmediği takdirde alâkalılar nam ve hesabına memlekete sokulabilir.

Hükümetçe birinci fıkraya göre ithal edilecek malların ahdi tarifelere göre resimlendirilmesinde menşe şahadetnamesi aranmaz.

Bu suretle memlekete sokulan mallar Hükümetçe tâyin edilecek esaslara göre satılır.

Yukarıki fıkraya göre satılan mal bedelinden bunlara terettüp eden, vergi, resim, harç, ceza ve masraflar ve faiz çıktıktan sonra geri kalan miktar alâkalılar hesabına Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına yatırılır ve bu paradan malı gönderenin alacağı varsa usulü dairesinde havale ettirilir.

Hükümetçe memlekete sokulmuş malların alâkalıları henüz mallar satılmadan önce müracaatla tesellüme hazır olduklarını bildirdikleri takdirde gümrükten çekmemelerindeki makbul mazeretlerini ispat etmek, dördüncü fıkrada gösterilen paraları peşin olarak vermek ve Hükümetçe gösterilen yerlere veya ihtiyaç sahiplerine hemen satmak şartıyla mallar kendilerine teslim olunabilir.

Memlekete transit olarak geçirilmek kaydıyla gelen mallar bu hükümden müstesnadır.

Madde 29. — I. Hükümet, ithal ve ihraç maddeleri için fiyat ve kâr hadleri tâyin ve muayyen fiyattan fazlaya ithal veya muayyen fiyattan noksana ihraç yapılmasını menedebilir.

II. Hükümet, her türlü ithal ve ihraç maddelerine veya dâhilde istihsal ve istihlâk olunan maddelere prim verebilir ve bunlardan prim alabilir.

III. İkinci bende göre alınan primler 27 nci maddedeki fona ilâve olunur. Verilen primler de bu fondan ödenebilir.

IV. Bu maddenin ikinci bendi mucibince Hükümetin almağa salâhiyetli olduğu paralar Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre istifâ olunur.

Madde 30. — I. Bu kanunun tatbikte bulunduğu müddet içinde şehir, kasaba, iskele, liman ve istasyonlarda gayrimenkullerin (tarla, bağ, bahçe, bostan gibi müsakkaf olmıyanlar hariç) kira bedelleri, bu kanunun tatbik mevkiine konmasına tekaddüm eden sene içindeki

son kira mukavelenamesiyle muayyen olan kira bedellerinden hiç bir suretle fazla olamayacağı gibi mukavele şartlarında kiracılar aleyhine değişiklik yapılamaz.

II. a) Kiraları mukavelename ile muayyen olmıyan veya bu kanunun meriyete girmesinden sonra kiraya verilmeğe başlanan yahut kullanma tarzı tamamen değiştirilerek kiralanmış gayri menkullerin kira bedelleri, o mahal veya semtteki mümasilleri nazara alınarak 1939 takvim senesinin rayicine göre belediye encümenlerince takdir olunur.

b) Bu kanunun tatbik mevkiine konmasından sonra inşa edilen veya aslı heyeti tevsii veya tebdil edilmek suretiyle esaslı olarak tadil edilmiş olan gayrimenkullerde Bina Vergisi Kanununa göre tahakkuk eden gayrisâfi iratlar kira olarak kabul edilir ve mukavele şartları emsali nazara alınarak mahallî örfü göre belediye encümenlerince tâyin olunur.

III. Mobilya ile kiraya verilen gayrimenkullerin yukarıki fıkralara göre taayyün eden kira bedellerine, mobilyaların belediyelerce takdir edilecek kıymetinin yüzde yirmisi zammolunabilir. Şu kadar ki, bu suretle zammedilecek miktar kira bedelinin yüzde ellisini geçemez.

IV. a) Kira mukavelelerinin bütün hükümlerine kiracılar tarafından riayet edildiği müddetçe bu kanunun meriyetten kalkmasından üç ay sonraya kadar kiracılar aleyhine tahliye dâvası mesmu değildir. Kira müddetinin hitamından en az on beş gün evvel kiracı gayrimenkulü tahliye edeceğini kiralayana yazı ile bildirmedeği takdirde mukavele aynı şartlarla bir sene için uzatılmış sayılır.

b) Kiracı tarafından gayrimenkulün tahliye edileceği yazı ile bildirilmiş olmasına rağmen gayrimenkul tahliye edilmezse veya gayrimenkulü kendisi için mesken olarak kullanmak mecburiyetinde kalırsa mal sahibi kira mukavelenamesinin hitamında tahliye talebinde bulunabilir.

c) Malsahibi kendisi için mesken olarak kullanmak üzere tahliye ettirdiği gayrimenkulü müebir sebep olmaksızın bir sene müddetle başkasına kiralayamaz.

V. Bu madde hükümlerine göre açılacak tahliye dâvaları sulh mahkemelerinde görülür.

VI. Kaloriferli binalarda kömür fiyatındaki değişikliklerin kira bedellerine inikâsı nispeti halin icabına göre bir kararname ile tâyin olunur.

VII. Hükümet lüzum gördüğü yerlerde boşalan kiralık gayrimenkullerini belediyelere veya mahalle muhtarlarına bildirmeye ve bunları murakabe tesisini temin ve icabında belediyelere ilân ettirmek için her mahallede muhtarlarca tutulacak defterlere kaydettirmeye ve tâyin edilecek müddet içinde kiraya vermeye gayrimenkul sahiplerini mecbur tutabilir ve tâyin edilen müddet içinde talibi bulunduğu muhik bir sebep mevcut olmadığı halde kiraya verilmeyen kiralık gayrimenkullere el koyarak bunları kiraya verebilir.

Bu bent hükmünün tatbik şekli bir kararname ile tâyin olunur.

VIII. Bu madde hükümlerinin tatbik olunacağı yerleri Hükümet tâyin ve ilân eder. Bu yerlerde 2490 numaralı kanunun bu maddeye muhalif hükümleri tatbik olunmaz.

Madde 31. — I. Hükümet, dâhilde lüzum gördüğü maddelerin âzami fiyatlarını, maliyetleri ile bu maliyete zammedilebilecek âzami kâr nispetlerini ve bu maddelerin cinslerini, nevilerini ve vasıflarını tesbit ve tâyin edebileceği gibi komisyon, nakliye komisyonu, tellâliye, simsariye gibi ücretlerin ve bir hizmet ve sanat veya emek mukabilinde alınacak sair ücretlerin âzami miktarını tâyin edebilir.

II. Bu suretle tesbit olunan fiyatlar veya kâr nispetleri yahut ücretler fevkinde veya eins, nevi veya vasıflara muhalif olarak bir malın satılması veya satışa arzolanması ve ücret istenmesi veyahut alınması veya maliyet unsurlarının yukarıki fıkra mucibince tesbit edilen esaslar haricinde hesaplanması yasaktır.

III. Sair kanunlar hükümlerine müsteniden mercilerince tesbit olunan fiyatlar fevkinde bir malın satılması veya satışa arzı ve tanzim veya tasdik olunan tarifeler fevkinde ücret alınması veya istenmesi yasaktır.

IV. Toptan ve perakende ticarete hakikî veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde satılan mal için satıcı tarafından fatura verilmesi ve faturaların muayyen bir müddet zarfında satanlar, satın alan-

Madde 31. — I. Hükümet, dâhilde lüzum gördüğü maddelerin âzami fiyatlarını, maliyet unsurlarıyla bu maliyete zammedilebilecek âzami kâr nispetlerini ve bu maddelerin cinslerini nevilerini ve vasıflarını tesbit ve tâyin edebileceği gibi komisyon, nakliye ve nakliye komisyonu, tellâliye, simsariye gibi ücretlerin ve bir hizmet ve sanat veya emek mukabilinde alınacak sair ücretlerin âzami miktarını tâyin edebilir.

Hükümet, bu fıkroda yazılı ücretlerin âzami miktarlarını belediyeye, ticaret ve sanayi ve esnaf odalarına da tesbit ettirebilir.

II. Bu suretle tesbit olunan fiyatlar veya kâr hadleri yahut ücretler fevkinde veya eins, nevi veya vasıflara muhalif olarak bir malın satılması veya satışa arzolanması ve ücret istenmesi veyahut alınması veya maliyet unsurlarının yukarıki fıkra mucibince tesbit edilen esaslar haricinde hesaplanması yasaktır.

III. Sair kanunlar hükümlerine müsteniden mercilerince tesbit olunan fiyatlar fevkinde bir malın satılması veya satışa arzı ve tanzim veya tasdik olunan tarifeler fevkinde ücret alınması veya istenmesi yasaktır.

IV. Toptan ve perakende ticarete hakikî veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve sa-

Hü.

lar ve varsa mutavassıtlar tarafından muhafaza edilmesi mecburi kılmacağı gibi, tacir sıfatını haiz şahısların ticaret için faturasız mal satım alması menedilebilir.

V. Yüz kuruştan fazla yapılan alışverişlerde müşterinin talebi üzerine satıcı fatura vermeğe mecburdur.

VI. Tacir sıfatını hazi hakiki veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde bir malın mevcudu bulunmadığı satıcı tarafından beyan edildiği ve alıcı keyfiyeti mübeyyin bir vesika talep eylediği takdirde bu vesikanın verilmesi mecburidir.

VII. Her dükkân, mağaza, ticarethane veya satmak kasdiyle mal konulabilen mahallerde ve pazar yerlerinde perakende veya toptan satışa arz edilen muayyen mallara cins ve fiyatı gösteren etiket veya mahsus işaret konulması ve malın mahiyeti etiket veya mahsus işaret koymağa müsait olmayan hallerde herkesin görebileceği bir yere fiyat ve cins listelerinin asılması mecburidir. Muayyen malların neden ibaret olduğu Ticaret Vekâletince salâhiyetli kılınacak merciler tarafından ilân edilir.

Madde 32. — Aşağıdaki hareketlerde bulunmak yasaktır:

- a) Muhik sebep olmaksızın bir malı fazla fiyatla satmak;
- b) Muhik sebep olmaksızın bir malı fazla fiyatla satışa arz etmek;
- c) Muhik sebep olmaksızın mevcut malı satışa arz etmemek;
- ç) Muhik sebep olmaksızın mevcut malı satışa imtina etmek;
- d) Mevcut malı herhangi bir suretle kaçırmak veya saklamak;
- e) Mevcut malı muvazaa yoluyla elden çıkarmak;
- f) Piyasada darlık veya fiyatlarda yükseklik doğuracak veya fiyatların inmesine mâni olacak surette malları mahdut ellerde toplamak veya imha etmek veya sair fiil ve hareketlerde bulunmak;
- g) Herhangi bir maddenin Hükümetçe tesbit

Muvakkat E.

tım muamelelerinde satılan mal için satıcı tarafından fatura verilmesi ve faturaların muayyen bir müddet zarfında, satanlar, satın alanlar ve varsa mutavassıtlar tarafından muhafaza edilmesi mecburi kılmabileceği gibi tacir sıfatını haiz şahısların ticaret için faturasız mal satım alması menedilebilir.

V. 100 kuruştan fazla yapılan alışverişlerde müşterinin talebi üzerine satıcı fatura vermeğe mecburdur.

VI. Tâcir sıfatını haiz hakiki veya hükmi şahıslar arasında yapılan alım ve satım muamelelerinde, bir malın mevcudu bulunmadığı satıcı tarafından beyan edildiği ve alıcı keyfiyeti mübeyyin bir vesika talep eylediği takdirde bu vesikanın verilmesi mecburidir.

VII. Her dükkân, mağaza, ticarethane veya satmak kasdiyle mal konulabilen mahallerde ve pazar yerlerinde perakende veya toptan satışa arz edilen muayyen mallara cins ve fiyatı gösteren etiket veya mahsus işaret konulması ve malın mahiyeti etiket veya mahsus işaret koymağa müsait olmayan hallerde herkesin görebileceği bir yere fiyat ve cins listelerinin asılması mecburidir. Muayyen malların neden ibaret olduğu Ticaret Vekâletince salâhiyetli kılınacak merciler tarafından ilân edilir.

Madde 32. — Hükümetin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

edilen esaslar haricinde muhtelif ellerden geçirilmesi suretiyle fiyatının yükseltilmesini istihdaf veya intağ eden zincirleme muameleleri yapmak;

h) Ticari teamüle aykırı olarak diğer bir malın da satın alınmasını mecburi kılmak suretiyle satışta bulunmak veya satışa bu şartla mal arz etmek;

i) Fazla fiyatla satmağa mâtuf herhangi bir fiil ve harekette bulunmak veya vesika tanzim ve bilerek istimal etmek;

j) Fiyatları yükseltmek maksadiyle propaganda yapmak;

k) Müstahsilden mal alanlar veya müstehlike mal satanlar arasında fiyat birliği yapılarak veya yaptırılarak anlaşma yolu ile halkı istismar etmek.

Madde 33. — I. Hükümet halk ve millî müdafaa ihtiyacından madut olan her türlü eşyanın konulması için muktazi mahfuz mahalleri ve depoları bu kanunun tatbik mevkiine konduğu seheye tekaddüm eden senedeki icar bedelleri taayyün etmemiş bir yer ise gayrisâfi fiyat miktarınca tâyin edilecek bir kira mukabilinde işgal ve istimal eyleyebilir.

Bu gayrimenkuller icar veya işgal için tahliye ettirildikleri takdirde şagillerinin bundan mütevellit masrafları Hükümetçe tediye olunur.

II. Bu kanunla Hükümetin istimal, işgal veya intifaa salâhiyeti olduğu gayrimenkullerin tahliyesi İera ve İflâs Kanununun mukavele-name ile kiralanan gayrimenkullerin tahliyesine mütedair hükümlerine göre iera olunur.

Madde 34. — Hükümet, lüzum gördüğü mın-takalarda muayyen malların ihracı, ithali, toptancılığı ve perakendeciliği yahut imali, komisyonculuğu, mümessilliği veya nakliyeciliği ile meşgul olan tacirlerin ve büyük ve küçük sanayi erbabının birlikler kurmalarını emredebilir.

Bu birlikler hükmi şahsiyeti haiz olup bunların teşkilât ve idare tarzlarıyla teftiş ve murakabe usullerini gösteren statüler Ticaret veya İktisat Vekâletince tanzim ve İera Vekilleri Heyetince tasdik olunur. Statülerde âzanın birlikten çıkarılmasını icabettiren sebepler de gösterilir.

Birinci fıkrada yazılı tacirler sanayi erbabı

Madde 33. — Hükümetin 33 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 34. — Hükümet, lüzum gördüğü mın-takalarda muayyen malların ihracı, ithali, imali, toptancılığı ve perakendeciliği, komisyonculuğu, mümessilliği veya nakliyeciliği veya nakliye komisyonculuğu ile meşgul olan tacirlerin ve büyük ve küçük sanayi erbabının birlikler kurmalarını emredebilir.

Ortaklarına diğer ticari şirketlerde olduğu gibi sermaye koymak ve şerik sıfatiyle kâr ve zarara ve hukuki mesuliyete iştirak etmek vecibesi tahmil etmemek üzere bu birlikler hükmi şahsiyeti haizdir. Bunların teşkilât ve idare tarzlarıyla murakabe usullerini gösteren statüler alâkalıların mütalâası alındıktan sonra Ticaret ve İktisat Vekâletince tanzim ve İera Vekilleri

mıntakalarındaki birliklere âza olmadıkça o birliklerin iştigal mevzuu olan işlerle iştigal edemezler.

Madde 35. — Hükümet, halk ve millî müdafaf ihtiyacı için lüzumlu olan her türlü nakil vasıtalarını ve depo, ambar ve sair mahfuz mahallerin işletilmesine, adedlerinin arttırılmasına, taminine ve yeniden inşasına muktazi paraları 43 neü maddede yazılı sermayeden alâkalı Vekâlet veya müesseseler emrine verebilir.

Madde 36. — I. Hükümet, her türlü hususi nakil vasıtalarının seyrüseferini tanzim, tahdit veya menedebileceği gibi âzami nakil ücretlerini de tâyin edebilir, ücretlerini vererek bunları lüzum gördüğü yerlerde çalıştırabilir ve bu maksatla, her türlü hususi nakil vasıtalarında çalışanların kabule şayan mazeretleri olmaksızın işlerini terketmelerini menedebilir. Bu suretle çalışmağa mecbur tutulanlara sâyilerine mukabil emsaline göre normal bir ücret verilir.

II. Bu madde mucibince çalıştırılması kararlaştırılan kara ve deniz nakil vasıtaları ve bunların sahip, müstahdem, kaptan, gemi adamları icabında vali ve kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle işe sevkolunabilirler

III. Hükümet, lüzum gördüğü takdirde kara nakil vasıtalarını bedeli mukabilinde ve deniz nakil vasıtalarını 1. IX. 1939 tarihinden evvel yapılan son satış bedeli mukabilinde satın alabilir.

Deniz nakil vasıtalarının satın alınmasında icabına göre bu bedele İera Vekilleri Heyetince tâyin olunacak bir tazminat ilâve olunabilir.

IV. Hükümet, halkın ve Millî Müdafaanın ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle lüzumunda yabancılarla ait deniz nakil vasıtalarını ve bunların Türk tabiiyetinde olsun olmasın kaptan ve gemi adamlarını da ücretlerini vererek rızaları ile çalıştırabilir.

V. Sair kanunlar hükümlerine müsteniden mercilerince tesbit olunan nakil vasıtaları ü-

Heyetince tasdik olunur. Statülerde âzanın birlikten çıkarılmasını icabettiren sebepler de gösterilir.

Birinci fıkrada yazılı tacirler ve büyük ve küçük sanayi erbabı mıntakalarındaki birliklere âza olmadıkça o birliklerin iştigal mevzuu olan işlerle iştigal edemezler.

Madde 35. — Hükümet, halk ve millî müdafaa ihtiyacı için lüzumlu olan her türlü nakil vasıtalarının ve depo, ambar ve sair mahfuz mahallerin işletilmesine, taminine ve kendine ait olanların da adedlerinin arttırılmasına veya yeniden inşasına muktazi paraları 43 neü maddede yazılı sermayeden alâkalı vekâlete veya müesseseler emrine verebilir.

Madde 36. — Hükümetin 36 neri maddesi aynen kabul edilmiştir.

retleri fevkinde ücret alınması veya istenmesi yasaktır.

VI. Türk bayrağını taşıyan gemilerin Hükümetin müsaadesi olmadıkça yabancılara satılması, kiraya verilmesi ve her ne suretle olursa olsun devir edilmesi yasaktır.

Madde 37. — Hükümet ziraatte çalışabilir her vatandaşı, kendi ziraat işi yüzüstü kalmamak şartıyla, gerek Devlete ve gerek şahıslara ait ziraat işletmelerinde ihtiyaca göre ve münasip ücretle çalıştırmak üzere zirai iş mükellefiyetine tabi tutabilir. Kadınlar ancak kendi köy ve kasaba ve şehir sınırları içinde çalıştırılabilir.

Zirai iş mükellefiyetine tabi tutulanların iş yerlerine, celbolundukları ve bu esnada iâşe ve ibateleri için muktazi masraflar, celbolundukları veya kendilerinden müracaat ettikleri tarihten işe başladıkları tarihe kadar çalıştırılacakları iş yerinde alacakları ücretin yarısı bunları çalıştıracak müesseselere ve şahıslara ödenir.

Kendilerine zirai iş mükellefiyeti tahmil edilenlerle bunlardan iş yerlerinden kaçanlar icabında vali ve kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle iş yerlerine sevk olunabilirler.

İş yerlerinden kaçan zirai iş mükelleflerinin iş yerlerine sevkleri ve sek esnasında iâşe ve ibateleri için muktazi masraflar bunları çalıştıran müesseseler veya şahıslar tarafından ödenmekle beraber bu masraflar ücretlerinden kesilir.

Hükümet, zirai iş mükellefiyeti tatbik edilen bölgelerde eşhasa ait olup da sahiplerine katî lüzumu olmıyan her nevi ziraat vasıtalarından münasip bir kira mukabilinde istifade edebilir.

Madde 38. — I. Hükümet lüzum gördüğü mntakalarda yapılacak zeriyaatın nev'ini, çeşidini ve miktarını tâyin, herhangi bir mahsulün ekimini men, ziraatın ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametlerini tesbit edebilir.

II. Hükümet büyük ve küçük bağ hayvan-

Madde 37. — Hükümet ziraatte çalışabilir her vatandaşı, kendi ziraat işi yüzüstü kalmamak şartıyla mntaka münasebetlerini iklim ve sıhhat şartlarını nazara alarak gerek Devlete ve gerek şahıslara ait ziraat işletmelerinde ihtiyaca göre, bir buçuk ayı geçmemek ve mahallî örf ve rayice göre ücret verilmek üzere zirai iş mükellefiyetine tâbi tutabilir, kadınlar ancak kendi köy ve kasaba ve şehir sınırları içinde çalıştırılabilir.

Şahıslara ait ziraat işlerinde mükellefiyet ancak vilâyet veya hem hudut vilâyetler halkı hakkında tatbik olunabilir.

Zirai iş mükellefiyetine tâbi tutulanların iş yerlerine sevk ve nakillerine ve bu esnada iâşe ve ibatelerine muktazi masraflar, celp olundukları veya kendiliklerinden müracaat ettikleri tarihten işe başladıkları tarihe kadar çalıştırılacakları iş yerlerinde alacakları ücretin yarısı bunları çalıştıracak müesseselere ve şahıslara ödenir.

Kendilerine zirai iş mükellefiyeti tahmil edilenlerle bunlardan iş yerlerinden kaçanlar icabında vali ve kaymakamların yazılı emirleri üzerine zabıta kuvvetiyle iş yerlerine sevk olunabilirler.

İş yerlerinden kaçan zirai iş mükelleflerinin iş yerlerine sevkleri ve sevk esnasındaki iâşe ve ibateleri için muktazi masraflar bunları çalıştıran müesseseler veya şahıslar tarafından ödenmekle beraber bu masraflar ücretlerinden münasip taksitlerle kesilir.

Hükümet, zirai iş mükellefiyeti tatbik edilen bölgelerde eşhasa ait olup ta sahibine katî lüzumu olmıyan her nevi ziraat vasıtalarından münasip bir kira mukabilinde istifade edebilir.

Madde 38. — 1. Hükümet, lüzum gördüğü mntakalarda yapılacak zeriyaatın nev'ini, çeşidini ve bunların nispetini tâyin, herhangi bir mahsulün ekimini men, ziraatın ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametlerini tesbit edebilir.

Hü.

ların şahsi ihtiyaç haricinde alım ve satımını, herhangi bir suretle başkasına devrini, naklini ve kesimini tanzim, tahdit ve men etmeğe ve bunlara 14 ncu madde hükümleri dairesinde el koymağa salâhiyetlidir.

Madde 39. — Hükümet, sahipleri tarafından işletilmeyen araziyi tâyin edeceği münasip bir bedel mukabilinde işletebilir.

Madde 42. — I. Hükümet, hertürlü ziraat aletlerini, makinalarını, vasıtalarını ve malzemelerini, zirai ilâçları ve tohumları ve damızlık hayvanları lüzumuna göre satabilir, parasız ariyet veya ödünç veya bir kira mukabilinde olarak ihtiyacı olanlara tevzi edebilir ve çiftçiye ödünç para verebilir.

II. Hükümetçe, satılan veya tevzi edilen maddelerin ve damızlık hayvanların ve ödünç verilen paranın tesbit edilen ihtiyaca hasredilmesi mecburidir.

Madde 53. — I. 7 nci maddeye müsteniden sanayi ve maadin müesseseleri hakkında Hükümetçe ittihaz olunan kararlara lüzum kredi, malzeme, işçi ve ihtisas elemanları temin edildiği halde riayet etmeyenler hakkında 250 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

Hükümetçe temin olunan kredi, malzeme, işçi ve ihtisas elemanlarını tahsis edildikleri işden başka yerlerde kullananlar hakkında bu maddenin 6 nci fıkrasında yazılı cezalar tatbik olunur.

II. 8 nci maddeye müsteniden sanayi ve maadin müesseseleri hakkında Hükümetçe istenilen malûmatı vermeyenler ve müttihaz karara riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 250 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

III. 9 neu maddede yazılı ücretli iş mükellefiyetine riayet etmeyenler alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde iki misli para cezasıyla birlikte on beş gün-

Muvakkat E.

II. Hükümet, büyük ve küçük baş hayvanların şahsi ihtiyaç haricinde alım ve satımını herhangi bir suretle başkasına devrini, naklini ve kesimini tanzim, tahdit ve men etmeğe ve bunlara 14 ncu madde hükümleri dairesinde el koymağa salâhiyetlidir.

Madde 39. — Hükümetin 39 neu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 42. — Hükümetin 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 53. — I. a) Yedinci madde mucibince yapılacak kontrole muhalefet edenler;

b) 8 nci maddeye müsteniden sanayi ve maadin müesseseleri hakkında Hükümetçe istenilen malûmatı vaktinde tam ve doğru olarak vermeyenler ve müttihaz karara riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 250 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

II. 9 neu maddede yazılı ücretli iş mükellefiyetine riayet etmeyenler, alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde iki misli para cezasıyla birlikte on beş gündən iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

III. 10 neu maddede yazılı sanayi ve maadin müesseselerindeki ve bu müesseselere bağlı olan veya Hükümetçe tâyin edilen diğer işyerlerindeki hizmeti mâzeretsiz terkedenler hakkında 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

IV. a 11 nci madde hükümlerine riayet

den iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

IV. 10 neu maddede yazılı sanayi ve maa-din müesseselerindeki ve bu müesseselere bağlı olan veya Hükümteğe tâyin edilen diğer iş yer-lerindeki hizmeti mazeretsiz terkedenler hakkın-da 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para ceza-sı ve tekerrürü halinde 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

V. 11 nei madde hükmüne riayet etmeyenler hakkında 250 liradan 10000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezasına ve suçta mevzu teşkil eden malları ve aynı einsten mevcut bakiyeleri tamamının mü-saderesine hükmolunur.

VI. 12 nei madde mucibince Hükümetçe temin edilen krediyi tahsis edildiği işten başka bir yerde kullananlar hakkında 1000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte üç seneden beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Temin olunan krediyi tahsis edildiği işten başka bir yerde kullanılan kimsenin temin ettiği menfaat az ise 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte bir seneden üç sene-ye kadar hapis, pek az ise 100 liradan aşağı olma-mak üzere ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Şu kadar ki, bu maddeye göre hükmolunacak para cezaları, maksat haricinde sarfedilen kredi-nin miktarından aşağı olamaz.

Madde 54: I. 14 neu maddenin 1 numaralı bendi hükmüne göre el konulan maddeyi ve yar-dımcı malzemeyi teslim etmeyenler, saklayanlar, kaçırnanlar, saklamağa yahut kaçırmağa teşebbüs edenler, satanlar, her ne suretle olursa olsun baş-kalarına devir edenler, rehin edenler, ticaret kas-diyle satın alanlar, bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 250 liradan 10 000 liraya kadar ağır para ceza-sıyla birlikte altı aydan iki seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Suçta mevzu olan maddenin ve yardımcı mal-zemenin kıymeti az ise yukarıda yazılı suçları iş-leyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası, pek az ise 50 liradan 500 lira-

etmiyenler hakkında 250 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte suç mevzuu-nu teşkil eden malların müsaderesine hükmolunur. Fiilin ağırlığı hâlinde ayrıca üç aydan bir seneye kadar hapis cezasına ve suç mevzuu teşkil eden malların aynı einsten mevcut baki-yeleri tamamının müsaderesine hükmolunur.

b) Hükümetçe şahsi ihtiyaç ve istihlâk için tevzi edilen yiyecek ve giyecek maddeleri yu-kariki fıkra hükmünden müstesnadır.

c) Hükümetçe mubayaasına karar verilen maddeleri kaçırmak maksadına mâtufl olmaksızın müsaade alınmadan buldukları yerlerden başka yerlere nakledenler hakkında da 100 li-radan 500 liraya kadar ağır para cezası verilir.

V. Bu kanuna göre Hükümetçe temin edi-len krediyi tahsis edildiği işten başka bir yerde kullananlar hakkında 1000 liradan aşağı olma-mak üzere ağır para cezasıyla birlikte üç sene-den beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Temin olunan krediyi, tahsis edildiği işten başka bir yerde kullanan kimsenin temin ettiği menfaat az ise 500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte bir seneden üç sene-ye kadar hapis, pek az ise 100 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolu-nur.

Şu kadar ki, bu maddeye göre hükmolunan para cezaları, maksat haricinde sarfedilen kredi-nin miktarından aşağı olamaz.

Madde 54. — I. 14 neu maddenin bir nume-ralı bendi hükmüne göre elkonulan maddeyi ve yardımcı malzemeyi teslimden-imtina edenler, sak-layanlar, kaçırnanlar, saklamaya yahut kaçırma-ya teşebbüs edenler, satanlar, her ne suretle olur-sa olsun başkalarına devredenler, rehnedenler, bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 500 liradan 10000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte altı aydan iki seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Suçta mevzu olan maddenin ve yardımcı mal-zemenin kıymeti az ise yukarıda yazılı suçları iş-liyenler hakkında 100 liradan 2 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası, pek az ise 50 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Bu

ya kadar ağır para cezası hükmolunur. Bu bentte yazılı suçlara mevzu teşkil eden madde ve yardımcı malzemenin ve aynı cinsten mevcut bakiyelerinin müsadereesine hükmolunur. Eğer bu madde ve yardımcı malzeme arama neticesinde alınarak Hükümetçe tesbit edilen mahallere sevk ve teslim edilmişse müsadere hükmü bunların emaneten yatırılan bedelleri hakkında tatbik olunur.

II. Birinci bendde yazılı suçlara mevzu olan madde toprak mahsulü olduğu takdirde, bu suçları işleyen müstahsiller hakkında tâyin edilecek cezalar yarıya indirilerek hükmolunur ve bunlar hakkında müsadere hükmü tatbik edilmez. Arama neticesinde veya sair suretle elde edilen toprak mahsulü Hükümetçe tesbit edilen bedel ödenerek alınır. El konulan toprak mahsulünü hüküm katilesinceye kadar kendiliğinden tamamen teslim eden müstahsiller hakkında bu fıkraya göre yarıya indirilerek tâyin edilecek ağır para cezasının da yarısı hükmolunur ve hapis cezası verilmez.

III. 14 nci maddenin 4 numaralı bendine muhalefet edenler hakkında bu maddenin birinci bendi hükümleri tatbik olunur.

IV. 14 nci maddenin 2, 3 ve 5 numaralı bentleri hükümlerine riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 500 liraya, altıncı bendine riayet etmeyenler hakkında da 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 55. — I. 15 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

II. 17 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 250 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur ve suç mevzuunu teşkil eden mallar müsadere olunur.

III. 18 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

benette yazılı suçlara mevzu teşkil eden madde ve yardımcı malzemenin ve aynı cinsten mevcut bakiyelerinin müsadereesine hükmolunur. Eğer bu madde ve yardımcı malzeme arama neticesinde alınarak Hükümetçe tesbit edilen mahallere sevk ve teslim edilmişse müsadere hükmü bunların emaneten yatırılan bedelleri hakkında tatbik olunur.

II. Birinci bentte yazılı suçlara mevzu olan madde toprak mahsulü olduğu takdirde, bu suçları işleyen müstahsiller hakkında tâyin edilecek cezalar yarıya indirilerek hükmolunur ve bunlar hakkında müsadere hükmü tatbik edilmez. Arama neticesinde veya sair suretle elde edilen toprak mahsulü Hükümetçe tesbit edilen bedel ödenerek alınır. Elkonulan toprak mahsulünü hüküm katilesinceye kadar tamamen teslim eden müstahsiller hakkında bu fıkraya göre yarıya indirilerek tâyin edilecek ağır para cezasının da yarısı hükmolunur ve hapis cezası verilmez.

III. 14 nci maddenin 4 numaralı bendine muhalefet edenler hakkında bu maddenin birinci bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.

53 nci maddenin IV nci bendinin (B) fıkrası hükmü burada da caridir.

IV. 14 nci maddenin 2, 3 ve 5 numaralı bentleri hükümlerine riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 500 liraya, 6 ncı bendine riayet etmeyenler hakkında da 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 55. — I. 15 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

II. 17 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 250 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Ve suç mevzuunu teşkil eden mallar müsadere olunur.

III. 18 nci maddeye göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

IV. 19 ncu maddenin beş numaralı bendine göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 300 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 100 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir haftadan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

V. 20 nci maddenin 2 nci fıkrasına göre Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenler hakkında müsadere hükmü hariç olmak üzere 54 ncu maddenin I numaralı bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.

VI. 21 nci maddenin 1 nci bendine muhalefet edenlerle 2 nci bendinde yazılı maddeleri Hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak ticaret kasdiyle satan veya satın alanlar, ticaret kasdiyle başkasına devir, imal veya nakledenler hakkında 54 ncu maddenin 1 nci bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur. 21 nci maddenin 1 nci ve 2 nci maddelerinde yazılı vesikaları ticaret kasdiyle satın alan veya satan veya başkasına devredenler hakkında dahi aynı hükümler tatbik olunur.

VII. 22 nci maddenin 1 nci fıkrası mucibince Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenlerle 2 nci fıkrasına muhalif olarak Hükümetçe yaptırılan stokları herhangi bir sebeple buldukları yerlerden başka yerlere müsaade almaksızın nakledenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Tekerrürü halinde bu ceza iki kat olarak verilir.

VIII. 22 nci maddenin 2 nci fıkrasına muhalif olarak Hükümet tarafından yaptırılan stokları alâkadar makamların talimatı hilâfına istihlâk eden, kullanan veya her ne suretle olursa olsun elden çıkaranlarla üçüncü fıkrası hükmüne muhalefet edenler hakkında 53 ncu maddenin 6 numaralı bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.

IV. 19 ncu maddenin 5 numaralı bendine göre Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 300 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 100 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir haftadan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

V. Yirminci maddenin birinci fıkrasına göre Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 1000 liraya, tekerrürü halinde 500 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte on beş günden üç aya kadar hapis cezası tatbik olunur.

VI. a) 21 nci maddenin birinci bendine muhalefet edenlerle ikinci bendinde yazılı maddeleri Hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak satan ve satın alanlar, başkasına devir, imal veya nakledenler hakkında 54 ncu maddenin birinci bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur. 21 nci maddenin birinci ve ikinci bentlerinde yazılı vesikaları ticaret kasdiyle satın alan veya satan veya başkasına devredenler hakkında dahi aynı hükümler tatbik olunur.

b) 21 nci maddenin 2 nci bendi hükmüne tâbi tutulan maddelerden şahsi ihtiyaç ve istihlâk için olanlarının örf ve âdetin cevaz verdiği miktarı tecavüz etmemek üzere alınması, kullanılması, imali, istihlâki, nakli ve kâr temini maksadına mâtuf olmaksızın yardım hissiyle veya zaruret sebebiyle her ne suretle olursa olsun başkalarına devri yukarıki hükümden müstesnadır.

c) 53 ncu maddenin IV ncu bendinin (b) fıkrası hükmü burada da tatbik olunur.

VII. 22 nci maddenin birinci fıkrası mucibince Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenlerle üçüncü fıkrasına muhalif olarak Hükümetçe yaptırılan stokları herhangi bir sebeple buldukları yerlerden başka yerlere müsaade almaksızın nakil edenler hakkında 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Tekerrürü halinde bu ceza iki kat olarak verilir.

VIII. 22 nci maddenin ikinci fıkrasına muhalif olarak Hükümet tarafından yaptırılan stokları alâkadar makamların talimatı hilâfına istihlâk eden, kullanan veya her ne suretle olursa olsun elden çıkaranlarla üçüncü fıkrası hükmüne muhalefet edenler hakkında 53 ncu maddenin 5 numaralı bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.

Madde 56. — I. 24 neü maddenin birinci ve ikinci bentlerine göre Hükümetçe yapılan murahebeğe muhalefet edenler, ticari kredilerin şirket veya kooperatiflerin faaliyetlerinin tahdit, takyit veya menine mütaallik olarak Hükümeğe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenler ve bu suçta iştiraki olanlar, Hükümetin kararına muhalif olarak şirket veya kooperatifleri teşkil veya tescil ettiren serik veya ortaklar hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunu. Tekerrürü halinde ağır para cezası üç misline çıkarılır. Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalif olarak teşekkül eden veya tescil ettirilen şirketler ve kooperatifler kapatılmakla beraber bunlar kapatılma anına kadar üçüncü şahıslarla muamelede bulunmuşlarsa tasfiye hükümlerine tabi tutulur.

II. 25 nei maddenin birinci, ikinci ve üçüncü bentlerinde yazılı stok yapmak memnuiyetine riayet etmeyenler 500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte bir seneden üç seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

III. 25 nei maddenin 4 neü bendinde yazılı mal biriktirmek memnuiyetine riayet etmeyenler 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde para cezası iki misline çıkarılmakla beraber suçlu bir aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

IV. İkinci ve üçüncü bentlerde yazılı hallerde yapılmış olan stokların ve biriktirilmiş olan malların müsaderesine de hükmolunur.

V. 28 nei maddede yazılı ilâna rağmen muhik sebep olmaksızın malını gümrükten çekmeyenler veya bu madde hükmüne göre Hükümetçe gümrükten çekilerek müracaatları üzerine sahiplerine teslim edilen malları Hükümetçe gösterilen yerlere veya ihtiyaç sahiplerine hemen satmayanlar hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte altı aydan üç seneve kadar hapis cezası hükmolunur.

VI. 29 neu maddenin birinci bendi mucibince ithal, ihraç maddelerinin Hükümetçe tesbit edilen fiyatlara riayet etmeyenler hakkında üç aydan bir seneye kadar hapis cezasıyla birlikte tesbit edilen ithal ve ihraç fiyatlarıyla satış veya mubayaanın yapıldığı fiyatlar arasında-

Madde 56 — I. 24 neü maddenin 1 nei ve 2nci bentlerine göre Hükümetçe yapılan murahebeğe muhalefet edenler, ticari kredilerin, şirket veya kooperatiflerin faaliyetlerinin tahdit, takip veya menine müteallik olarak Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenler ve bu suçta iştiraki olanlar, Hükümetin kararına muhalif olarak şirket veya kooperatifleri teşkil veya tescil ettiren ortaklar hakkında 1000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Tekerrürü halinde ağır para cezası üç misline çıkarılır. Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalif olarak teşekkül eden veya tescil ettirilen şirketler ve kooperatifler kapatılmakla beraber bunlar kapatılma anına kadar üçüncü şahıslarla muamelede bulunmuşlarsa tasfiye hükümlerine tâbi tutulur.

II. 25 nei maddenin 1 nei, 2 nei ve 3 neü bentlerinde yazılı stok yapmak memnuiyetine riayet etmeyenler 500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte bir seneden üç seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

III. 25 nei maddenin 4 neü bendinde yazılı mal biriktirmek memnuiyetine riayet etmeyenler 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde para cezası iki misline çıkarılmakla beraber suçlu bir aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

IV. İkinci ve üçüncü bendlerde yazılı hallerde yapılmış olan stokların ve biriktirilmiş olan malların müsaderesine de hükmolunur.

V. 28 nei maddede yazılı ilâma rağmen muhik sebep olmaksızın malını gümrükten çekmeyenler hakkında 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte on beş günden üç aya kadar hapis cezası hükmolunur. Hükümetçe gümrükten çekilerek müracaatları üzerine sahiplerine teslim edilen malları Hükümetin gösterdiği yerlere veya ihtiyaç sahiplerine satmayanlar hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

VI. 29 neü maddenin birinci bendi mucibince ithal ve ihraç maddelerinin Hükümetçe tesbit edilen fiyatlarına riayet etmeyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis cezasıyla birlikte

Hü.

ki fark tutarının beş misli ağır para cezası hükmedilir. Tekerrürü halinde ceza iki kat artırılır.

VII. 30 neu madde hükmüne riayet etmeyenler hakkında bir sene kira bedeli tutarınca ağır para cezası hükmolunur ve tekerrürü halinde bu ceza iki misline çıkarılır. 30 neu madde hükmüne muhalefeti itiyat edinenler ayrıca bir aydan altı aya kadar hapis cezasına da mahkûm edilir.

Şu kadar ki, muhalefetin derecesi ve suçun şahsi ihtiyaç sevki ve geçim sıkıntısı ile işlendiği mahkemeye takdir olunan hallerde ceza üçte bire kadar indirilebilir. Mükerrirlerle bu suçtu itiyat edinmiş olanlar bu hükümden istifade ettirilmez.

VIII. Bir gayrimenkulü başkasına kiralamak veya devretmek için hava parası namıyla veya herhangi bir namla kendilerine gayrimişru menfaat temin veya buna teşebbüs eden gayri menkul sahipleri veya kiracılarla bunlar namına hareket eden sair kimseler veya bunlara tavassut edenler hakkında temin veya temini kasdettikleri menfaatin iki misli ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Madde 57. — I. 32 nei maddede yazılı suçları memleketin iktisadi bünyesini kökünden sarsmak veya memlekette büyük ve şumullü iktisadi buhran yaratmak maksadiyle teşekkül hâlinde işleyenler hakkında ölüm cezası hükmlunur ve bunların ticaret mevzuu olan mallarının tamamı müsadere olunur.

II. Yukarıki bentte yazılı hal haricinde 32 nei maddedeki suçlarla 31 nei maddenin ikinci ve üçüncü betlerinde yazılı suçları işleyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiilleri yapanlar hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 3 seneden 15 seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

III. İkinci bentte yazılı suçların işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, ma-

Muvakkat E.

tesbit edilen ithal ve ihraç fiyatlarıyla satış veya mubayaanın yapıldığı fiyatlar arasındaki fark tutarının beş misli ağır para cezası hükmedilir. Tekerrürü halinde cezalar iki kat olarak verilir.

VII. 30 neu madde hükmüne riayet etmeyenler hakkında bir senelik kira bedeli tutarınca ağır para cezası hükmolunur. Ve tekerrürü halinde bu ceza iki misline çıkarılır. 30 neu madde hükmüne muhalefeti itiyat edinenler ayrıca bir aydan altı aya kadar hapis cezasına da mahkûm edilir. Ancak 30 neu madde hükmüne muhalefetin kasde makrun olmayup hata veya zühulden ileri geldiği ve alâkâlılar tarafından takibattan evvel tashih edildiği anlaşılan hallerde ilgililer hakkında takibat yapılmaz.

30 neu madde hükmüne muhalefetin derecesi ve suçun şahsi ihtiyaç sevki ve geçim sıkıntısıyla işlendiği mahkemeye takdir olunan hallerde ceza üçte bire indirilebilir. Veya zaruretın derecesine göre tamamen iskat edilebilir. Mükerrirlerle bu suçtu itiyat edinmiş olanlar bu hükümden istifade ettirilmez.

VIII. Bir gayrimenkulü başkasına kiralamak veya devretmek için hava parası namıyla veya herhangi bir namla kendilerine gayrimişru menfaat temin eden gayrimenkul sahipleri veya kiracılarla bunlar namına hareket eden sair kimseler veya bunlara tavassut edenler hakkında temin veya teminini kasdettikleri menfaatin iki misli ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Madde 57. — I. 32 nei maddede yazılı suçları, memleketin iktisadi bünyesini kökünden sarsmak veya memlekette büyük ve şumullü iktisadi buhran yaratmak maksadiyle teşekkül halinde işleyenler hakkında ölüm cezası hükmlunur ve bunların ticaret mevzuu olan mallarının tamamı müsadere olunur.

II. Yukarıki bentte yazılı hal haricinde 32 nei maddedeki suçlarla 31 nei maddenin ikinci ve üçüncü bentlerinde yazılı suçları işleyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere bilerek yardım edenler veya bu fiilleri yapanlar hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte üç seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

III. İkinci bentte yazılı suçların işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar,

Hü.

lin yahut temin edilen veya kastolunan gayri muhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre hafif ise faili hakkında 500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir seneden 3 seneye kadar hapis cezası verilir. Ve ayrıca bir aydan üç aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve o kadar müddetle suçlunun ticaretten men'ine de hükmolunur.

Bu bentte yazılı cürümlerin tekerrürü halinde ikinci bentte yazılı cezalar tatbik olunur.

IV. İkinci bentte yazılı suçların işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya kastolunan gayri muhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre pek hafif ise faili hakkında 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte onbeş günden iki aya kadar hapis cezası verilir ve bu kadar müddetle dükkân, mağaza ve ticaretsanenin kapatılmasına ve aynı müddetle suçlunun ticaretten men'ine hükmolunur.

V. 31 nei maddenin ikinci ve üçüncü bentleriyle 32 nei maddede yazılı suçlar, ticari faaliyetleri ve kazançları mahdut olan köy ve mahalle bakkalları seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacirler tarafından işlenirse bunlar hakkında 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Ayrıca beş günden on beş güne kadar ticaretten men cezası verilmekte beraber varsa bu kadar müddetle dükkânları da kapatılır.

VI. İkinci, üçüncü ve dördüncü bentlerde yazılı suçlara mevzu teşkil eden mallarla aynı cinsten mevcut bakiyelerinin tamamı da müsadere olunur.

VII. 31 ve 32 nei maddelerde yazılı suçları işleyenlere müşteri tarafından bir para tediye edilmişse talep edildiği takdirde bu para derhal müşteriye iade ve mal zaptolunur. Suç mevzuu olan mal müşteriye teslim edilmişse dileği takdirde kendisine bırakılır. Henüz teslim edilmemişse, nümunesinin alınması mümkün olan malların nümunesi alındıktan ve nümune alınması mümkün olan malların nümunesi alındıktan ve nümune alınması mümkün olmayanların evsafı derhal ehli vukufa tesbit ettirildikten sonra müşteriye teslim olunur. Suç mevzuu olan malın satıcı tarafından talep edilen bedeli henüz ödenmemişse müşteriden, ödenmişse suçludan alınır.

Muvakkat E.

malın yahut temin edilen veya temini kasdolunan gayrimuhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre hafif ise faili hakkında 500 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir seneden üç seneye kadar hapis cezası verilir ve ayrıca bir aydan üç aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve hapis müddeti kadar suçlunun ticaretten menine de hükmolunur

Bu bentte yazılı cürümlerin tekerrürü halinde ikinci bentte yazılı cezalar tatbik olunur.

IV. İkinci bentte yazılı suçların işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya temini kasdolunan gayrimuhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre pek hafif ise faili hakkında 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte on beş günden iki aya kadar hapis cezası verilir. Ve hapis müddeti kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve aynı müddetle suçlunun ticaretten menine hükmolunur.

V. 31 nei maddenin ikinci ve üçüncü bentleriyle 32 nei maddede yazılı suçlar, ticari faaliyetleri ve kazançları mahdut olan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir ve esnaf ve tellâllar tarafından işlenirse bunlar hakkında 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Ayrıca beş günden on beş güne kadar ticaretten men'i cezası verilmekte beraber varsa bu kadar müddetle dükkânları da kapatılır.

VI. İkinci, üçüncü ve dördüncü bentlerde yazılı suçlara mevzu teşkil eden mallarla aynı cinsten mevcut bakiyeleri tamamının da müsaderesine karar verilir.

VII. 31 ve 32 nei maddelerde yazılı suçları işleyenlere müşteri tarafından bir para tediye edilmişse talep edildiği takdirde bu para derhal müşteriye iade ve mal zaptolunur. Suç mevzuu olan mal müşteriye teslim edilmişse dileği takdirde kendisinde bırakılır. Henüz teslim edilmemişse, nümunesinin alınması mümkün olan malların nümunesi alındıktan ve nümune alınması mümkün olmayanların evsafı derhal ehli vukufa tesbit ettirildikten sonra müşteriye teslim olunur. Suç mevzuu olan malın satıcı tarafından talep edilen bedeli henüz ödenmemişse müşteri-

Hü.**Muvakkat E.**

Her iki halde de mal bedeli Ziraat Bankası şubesine ve bulunmayan yerlerde mal sandığına emaneten teslim olunur. Muhakeme neticesinde satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark resen müşteriye iade ve mütebakisi müsadere olunur. Satıcı beraat ettiği takdirde bankaya veya mal sandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine verilir.

VIII. 31 nci maddenin 4 ve 6 ncı bentleri hükümlerine riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber bir haftadan bir aya kadar dükkân, mağaza, ve ticarethanenin kapatılmasına ve o kadar müddetle suçlunun ticaretten menine hükmolunur. Ve tekrerrürü halinde bu bentte yazılı cezalar iki kat olarak verilir.

IX. 31 nci maddenin beşinci bendinde yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 25 liradan 100 liraya kadar, tekrerrürü halinde 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

X. 31 nci maddenin 7 nci bendinde yazılı etiket ve fiyat listesi koymak mecburiyetine riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 300 liraya kadar ağır para cezası ve tekrerrürü halinde 100 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir haftadan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

XI. Yukarıki bentlerde yazılı ticaretten men ile dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması cezası, bu dükkân, mağaza ve ticarethanenin bulunduğu mevki için hayati ehemmiyeti haiz olması halinde verilmez. Bu takdirde hükmolunacak ağır para cezasının yarısı artırılır.

Madde 58. — I. 34 ncü madde mucibince kurulan birliklere girmeyen veya girdikten sonra kendiliğinden çıkan, yahut birlikstatüsüne göre çıkarılan tâcirler ve sanayi erbabı bu birliklere girmedikçe veya tekrar alınmadıkça birliklerin mevzuu olan işlerle iştigal etmekten menedilirler. Bu memnuiyete rağmen bu birliklerin mevzuu olan işlerle iştigal edenler hakkında 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

den, ödenmişse suçludan alınır. Her iki halde de mal bedeli Ziraat Bankası şubesine ve bulunmayan yerlerde malsandığına emaneten teslim olunur. Muhakeme neticesinde satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark resen müşteriye iade ve mütebakisi müsadere olunur. Satıcı beraat ettiği takdirde Bankaya veya malsandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine verilir.

VIII. 31 nci maddenin 4 ve 6 ncı bentleri hükümlerine riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla beraber bir haftadan bir aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılmasına ve o kadar müddetle suçlunun ticaretten menine hükmolunur. Ve tekrerrürü halinde bu bendde yazılı cezalar iki kat olarak verilir.

IX. 31 nci maddenin beşinci bendinde yazılı mecburiyete riayet etmeyenler hakkında 25 liradan 100 liraya kadar, tekrerrürü halinde 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

X. 31 nci maddenin yedinci bendinde yazılı etiket ve fiyat listesi koymak mecburiyetine riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekrerrürü halinde 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir haftadan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur. Şu kadarki, fiilin kaside makrun olmayarak hata veya zuhul eseri olduğu anlaşılan hallerde ceza yarıya kadar indirilebileceği gibi tamamen de iskat olunabilir.

XI. Yukarıki bendlerde yazılı ticaretten men ile dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması cezası, bu dükkân mağaza ve ticarethanenin bulunduğu mevki için hayati ehemmiyeti haiz olması halinde verilmez. Bu takdirde hükmolunacak ağır para cezasının yarısı artırılır.

Madde 58. — I. 34 ncü madde mucibince kurulan birliklere girmeyen veya girdikten sonra kendiliğinden çıkan, yahut birlik statüsüne göre çıkarılan tacirler ve sanayi erbabı bu birliklere girmedikçe veya tekrar alınmadıkça birliklerin mevzuu olan işlerle iştigal etmekten menedilirler. Bu memnuiyete rağmen bu birliklerin mevzuu olan işlerle iştigal edenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan üç aya kadar hapis cezası hük-

II. 36 ncı maddenin birinci bendine göre deniz nakil vasıtalarının geliştirilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen karara muhalefet edenler veya ettirilenler veya bu fiillere bilerek yardım edenler 1000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir seneden beş seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir. Bu fiilin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar hafif ise yukarıdaki suçları işleyenler hakkında 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis, pek hafif ise 25 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

III. 36 ncı maddenin birinci bendine göre kara nakil vasıtalarının geliştirilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen karara muhalefet edenler 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

IV. 36 ncı maddenin birinci bendine göre seyrüseferin tanzim, tahdit veya menî ve âzami nakil ücretlerinin tâyini hususunda Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 500 liradan 5000 liraya kadar para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

V. 36 ncı maddenin birinci bendine göre lüzum görülen yerlerde geliştirilmesine karar verilen hususi nakil vasıtalarında geliştirilen kabule şayan mâzeretleri olmaksızın işlerini terketmelerinin memnuiyeti hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler alacakları günlük ücretin beş mislinden 25 misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Tekerrürü halinde iki misli para cezasıyla birlikte on beş günden iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

VI. 36 ncı maddenin beşinci bendi hükmüne riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 250 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

VII. 36 ncı maddenin 6 ncı bendi hükmüne muhalefet edenler hakkında 1000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte üç

molunur.

II. 36 ncı maddenin birinci bendine göre deniz nakil vasıtalarının geliştirilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen karara muhalefet edenler veya ettirenler veya bu fiillere bilerek yardım edenler 1 000 liradan 10 bin liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir seneden beş seneye kadar hapis cezasına mahkûm edilir. Bu fiilin işlenmesinden tevellüt eden veya edebilecek olan zarar hafif ise yukarıdaki suçları işleyenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte üç aydan bir seneye kadar hapis, pek hafif ise 25 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

III. 36 ncı maddenin birinci bendine göre kara nakil vasıtalarının geliştirilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen karara muhalefet edenler 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına tekerrürü halinde 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

IV. 36 ncı maddenin birinci bendine göre seyrüseferin tanzim, tahdit veya men'i ve âzami nakil ücretlerinin tâyini hususunda Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

V. 36 ncı maddenin birinci bendine göre lüzum görülen yerlerde geliştirilmesine karar verilen hususi nakil vasıtalarında çalışanların kabule şayan mazeretleri olmaksızın işlerini terketmelerinin memnuiyeti hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler alacakları günlük ücretin beş mislinden yirmi beş misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde iki misli para cezasıyla birlikte on beş günden iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

VI. 36 ncı maddenin beşinci bendi hükmüne riayet etmeyenler hakkında 50 liradan 250 liraya kadar ağır para cezası ve tekerrürü halinde 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

VII. 36 ncı maddenin altıncı bendi hükmüne muhalefet edenler hakkında 1 000 liradan aşağı

seneden beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

VIII. 37 nei maddede yazılı zirai iş mükellefiyetine riayet etmeyenler hakkında 53 neü maddenin 3 neü bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.

IX. Zirai iş mükellefiyeti tatbik edilen bölgelerde sahibine katî lüzumu olmayan her nevi ziraat vasıtalarından kira mukabilinde istifade edilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen kararlara riayet etmeyenler hakkında 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 59. — I. 38 nei maddenin birinci bendinde yazılı zeriyaatın çeşit, nevi ve miktarı hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenler 25 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasına, tekerrürü halinde 50 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir haftadan üç aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

II. 38 nei maddenin birinci bendinde yazılı herhangi bir mahsulün ekimini men hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenler 50 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 100 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte on beş günden üç aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

III. 38 nei maddenin birinci bendinde yazılı ziraatin ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametleri hakkında Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenler 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

IV. 38 nei maddenin ikinci bendinde yazılı küçük ve büyük baş hayvanları Hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak ticaret kasdiyle satın alanlar, satanlar herhangi bir surette başkasına devredenler, nakledenler ve kesenler veya kesimi zaruri kılacak şekilde küçük ve büyük baş hayvanları saklayanlar hakkında müsadere hükmü hariç olmak üzere 54 neü maddenin birinci bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.

olmamak üzere ağır para cezasıyla birlikte üç seneden on seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Şu kadar ki 100 tondan yukarı buhar ve motörlü işleyen gemilerde hükmolunacak ağır para cezası geminin rayiç kıymetinden aşağı olamaz.

VIII. 37 nei maddede yazılı zirai iş mükellefiyetine riayet etmeyenler hakkında 53 neü maddenin ikinci bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.

IX. Zirai iş mükellefiyeti tatbik edilen bölgelerde sahibine katî lüzumu olmayan her nevi ziraat vasıtalarından kira mukabilinde istifade edilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen kararlara riayet etmeyenler 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Madde 59. — I. 38 nei maddenin birinci bendinde yazılı zeriyaatın çeşit, nevi ve nispeti hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenler 25 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasına, tekerrürü halinde 50 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir haftadan üç aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

II. 38 nei maddenin birinci bendinde yazılı herhangi bir mahsulün ekimini men hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenler 50 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerrürü halinde 100 liradan 600 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte 15 günden üç aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

III. 38 nei maddenin birinci bendinde yazılı ziraatin ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametleri hakkında Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenler hakkında 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

IV. 38 nei maddenin ikinci bendinde yazılı küçük ve büyük baş hayvanları Hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak ticaret kasdiyle satın alanlar, satanlar, herhangi bir surette başkasına devredenler, nakledenler ve kesenler veya kesimi zaruri kılacak şekilde küçük ve büyük baş hayvanları sakatlıyanlar hakkında, müsadere hükmü hariç olmak üzere 54 neü maddenin birinci bendinde yazılı ceza hükümleri tatbik olunur.

V. 40 nei maddede yazılı araziye hububat ekmek ve ektirmek hakkında Hükümetçe ittihaz edilecek karara riayet etmeyenler 100 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına ve

V. 40 nei maddede yazılı araziye hububat ekmek ve ektirmek hakkında Hükümetçe ittihaz edilecek karara riayet etmeyenler 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezasına ve tekerürü halinde 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

VI. 42 nei maddenin 2 nei bendi hükmüne riayet etmeyenler hakkında 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Şu kadar ki, tâyin olunacak ağır para cezası, tesbit edilen ihtiyaç haricinde kullanılan veya sarf ve istihlâk edilen madde ve hayvanların bedelinden ve ödünç verilen paranın tutarından aşağı olamaz.

VII. 65 nei maddenin birinci bendi mucibince salâhiyetli memurlar tarafından istenilen malûmatı vermeyen ve vesika ve defterleri göstermeyenler 25 liradan 250 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde ceza iki misline çıkabilir.

VIII. Bu kanunun 11 nei ve 14 neü maddelerine göre yapılacak tevziata ve verilecek vesikalara esas olmak üzere istenen malûmatı kasten hakikate muhalif olarak bildirenlerin fiilleri umumî hükümlere göre daha ağır bir cezayı müstelzim olmadığı takdirde 10 liradan 100 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte üç aya kadar hapis cezası hükmolunur.

Madde 62. — 55 nei maddenin VII ve VIII nei fıkralarıyla 56 nei maddenin IV, V ve VI nei fıkralarında ve 57 nei maddede ve 58 nei maddenin birinci fıkrasında yazılı suçların faileri hakkında hükmolunacak para cezalarından dolayı bunların çalıştıkları ticaret veya sanayi müessesesi veya sair hükmi şahıslar malen ve müteselsilen mesuldürler.

Madde 63. — Bu kanuna göre verilip katılan hükümlerin hulâsaları, masrafı mahkûma ait olmak üzere neşrolunur. Aneak, mevzuu itibarıyla neşrinde faide tasavvur olunmayan seyyar satışların ve sair küçük tacirlerin işledikleri hasit suçlara veya iş mükellefiyetine riayet etmeyenlere taallük eden hükümler mahkeme kararıyla neşirden istisna edilebilir. Feri ceza olan dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması hakkındaki hükümlerin hulâsaları büyük harf-

tekerrürü halinde 250 liradan 2500 liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte bir aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

VI. 42 nei maddenin ikinci bendi hükmüne riayet etmeyenler hakkında 10 liradan 50 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Şu kadar ki, tâyin olunacak ağır para cezası, tesbit edilen ihtiyaç haricinde kullanılan veya sarf ve istihlâk edilen madde ve hayvanların bedelinden ve ödünç verilen paraların tutarından aşağı olamaz.

VII. 65 nei maddenin birinci bendi mucibince salâhiyetli memurlar tarafından istenilen malûmatı vermeyen ve vesika ve defterleri göstermeyenler 25 liradan 250 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. Tekerrürü halinde ceza iki misline çıkarılır.

VIII. Bu kanunun 11 nei ve 14 neü maddelerine göre yapılacak tevziata ve verilecek vesikalara esas olmak üzere istenen malûmatı kasden hakikate muhalif olarak bildirenler hakkında 25 liradan 100 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Madde 62. — Hükümetin 62 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 63. — Hükümetin 63 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

lerle yazılarak dükkân ve mağaza ve ticarethanenin göze çarpan yerine yapıştırılır.

Madde 64. — I. Bu kanuna taallük eden işlerde vazife ve salâhiyetlerini suiistimal edenler veya bu suretle diğer bir suç işleyenler ve vazifede ihmal ve terahide bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda muayyen olan cezalar iki kat olarak hükmolunur.

II. Memur ve müstahdemlerin bu kanunun tatbiki dolayısıyla işledikleri suçlardan veya bu kanunun tatbiki ile mükellef makam ve mahkemelerin emir ve taleplerini ve bu kanunla kendilerine mevdu takip ve tahkik vazifelerini ihmal veya suiistimal etmelerinden dolayı haklarında yapılacak cezai takiplerde memurun muhakematına dair kanun hükümleri tatbik olunur.

Vali ve vali muavinleri, kaymakamlar ve belediye reisleri ikinci fıkra hükmünden müstesnadır.

III. Hususi hukuk hükümlerine tabi olan müesseselerin sahipleri, idare ve murakabe uzuvları, memur ve müstahdemleri de Millî Korunma Kanununa taallük eden işlerde Devlet memuru gibi cezalandırılır.

Madde 65. — I. Bu kanun hükümlerinin tatbikatında salâhiyetli memurlara lüzumlu görülen her türlü malûmatın verilmesi ve her nevi vesikaların ve defterlerin gösterilmesi mecburidir.

II. Bu memurlar, vazifelerinin ifası sırasında bu kanunun cezalandırdığı fiillere muttali olduklarından, meşhut suçların Muhakeme Usulü Kanununun 4 nci maddesi hükümlerini tatbik ederler. Talep vukuunda zabıta makam ve memurları bu memurlara yardım etmeğe mecburdurlar.

III. Bu kanunun tatbikini temin için vali ve kaymakamlar veya bunların yazılı emirleriyle vazifelenendirilen memurlar ev, mağaza, ticarethane, depo, dükkân, ambar, samanlık ve sair her türlü mal konulabilen yerlerde arama yapabilir-

Madde 64. — I. Bu kanuna taallük eden işlerde vazife ve salâhiyetlerini suiistimal edenler veya bu suretle diğer bir suç işleyenler ve vazifede ihmal ve terahide bulunanlar hakkında T. C. K. ile diğer kanunlarda muayyen olan cezalar iki kat olarak hükmolunur.

II. Memur ve müstahdemlerin bu kanunun tatbiki dolayısıyla işledikleri suçlardan veya bu kanunun tatbikiyle mükellef makam ve mahkemelerin emir ve taleplerini ve bu kanunla kendilerine mevdu takip ve tahkik vazifelerini ihmal veya suiistimal etmelerinden dolayı haklarında yapılacak cezai takiplerde memurun muhakematına dair kanun hükümleri tatbik olunmaz.

Vali ve vali muavinleri, kaymakamlar ve belediye reisleri ve merkezin emriyle tahkik ve teftiş için gönderilenler ikinci fıkra hükmünden müstesnadır.

III. Millî Korunma kanununa taallük eden işlerde, İktisadi Devlet teşekkül ve müesseselerinin idare ve murakabe uzuvları ile memur ve müstahdemleri ve bu kanuna göre vazifelenendirilen hususi hukuk hükümlerine tâbi müesseselerin memur ve müstahdemleriyle bu müesseselerden hükmi şahsiyeti haiz olanların idare ve murakabe uzuvları hakikî şahıslara ait olanların sahipleri ve müdürleri Devlet memuru gibi cezalandırılır.

Madde 65. — I. Bu kanun hükümlerinin tatbikatında salâhiyetli memurlara lüzum görülen her türlü malûmatın verilmesi ve her nevi vesikaların ve defterlerin gösterilmesi mecburidir.

II. Bu memurlar, vazifelerinin ifası sırasında bu kanunun cezalandırdığı fiillere muttali olduklarından, meşhut suçların muhakeme usulü kanununun dördüncü maddesi hükümlerini tatbik ederler. Talep vukuunda zabıta makam ve memurları bu memurlara yardım etmeye mecburdurlar.

III. Bu kanunun tatbikini temin için vali ve kaymakamlar veya bunların yazılı emirleriyle vazifelenendirilen memurlar ev, mağaza, ticarethane, ambar ve samanlık ve sair her türlü mal konulabilen yerlerde arama yapabilirler.

ler.

IV. Arama sırasında mahallî zabıta âmir veya memurunun ayrıca huzuru şarttır. Arama sırasında aranılacak yerin ve malın sahibi veya zilyedleri ve bunlar bulunmazlarsa sırasıyla mümessilleri veya hısımlarından veya kendisiyle sakin olanlardan veyahut komşularından mümeyyiz biri hazır bulundurulur.

V. Köylerde yapılan aramalarda muhtar ile ihtiyar heyetinden biri ve muhtar bulunmadığı zaman ihtiyar heyetinden biri ile komşularından biri ve ihtiyar heyetinden kimse bulunmadığı zaman komşularından iki kişi hazır bulundurulur.

VI. Gecikmesinde zarar görülen fevkalâde haller müstesna olmak üzere mesken veya sair binalarda gece arama yapılmaz.

VII. Her arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur ederse bu mallar alınarak Hükümetin evvelce tesbit etmiş olduğu mahallere sevk ve teslim edilir ve değer bedelleri emaneten Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası şubelerine ve bulunmayan yerlere mal sandıklarına yatırılır. Bu suretle malları alman hükmi ve hakikî şahıslar aleyhine Millî Korunma Kanununa tevfikân ayrıca cezai takibat yapılır.

VIII. Arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur etsin etmesin, hazır bulunanların ayrı ayrı imzalarını ihtiva eden iki nüsha zabıt varakası derhal mahallinde tutulur. Eğer kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur etmişse bunların miktarı ve müfredatı ve o günkü hal ve vasıfları zabıt varakasında ayrı ayrı gösterilir. Arama neticesinde tutulan bu zabıt varakasının bir nüshası derhal mal sahiplerine veya zilyedlerine ve mal zuhur etmemişse aranılan yerin sahibine veya zilyedine verilir.

Madde 66. — Ölüm cezasını veya aşağı haddi altı ay ve daha yukarı hürriyeti bağlayıcı diğer bir cezayı müstelzim cürümlerden dolayı son tahkikat mevkuf olarak yapılır.

IV. Arama sırasında mahalle muhtarının ve bulunmadığı takdirde ihtiyar heyetinden birinin huzuru şarttır. Arama sırasında aranılacak yerin ve malın sahibi veya zilyedleri ve bunlar bulunmazlarsa sırasıyla mümessilleri veya hısımlarından veya kendisiyle sakin olanlardan veyahut komşularından mümeyyiz biri hazır bulundurulur.

V. Köylerde yapılan aramalarda muhtar ile ihtiyar heyetinden biri ve muhtar bulunmadığı zaman ihtiyar heyetinden biri ile komşularından biri ve ihtiyar heyetinden kimse bulunmadığı zaman komşulardan iki kişi hazır bulundurulur.

VI. Gecikmesinde zarar görülen fevkalâde haller müstesna olmak üzere mesken veya sair binalarda gece arama yapılmaz.

VII. Her arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur ederse bu mallar alınarak Hükümetin evvelce tesbit etmiş olduğu mahallere sevk ve teslim edilir. Ve değer bedelleri emaneten Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası şubelerinde ve bulunmayan yerlerde mal sandıklarına yatırılır. Bu suretle malları alman hükmi ve hakikî şahıslar aleyhine Millî Korunma Kanununa tevfikân ayrıca cezai takibat yapılır.

VIII. Arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur etsin etmesin, hazır bulunanların ayrı ayrı imzalarını ihtiva eden iki nüsha zabıt varakası derhal mahallinde tutulur.

Eğer kanunun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur etmişse bunların miktarı ve müfredatı ve o günkü hal ve vasıfları zabıt varakasında ayrı ayrı gösterilir. Arama neticesinde tutulan bu zabıt varakasının bir nüshası derhal mal sahiplerine veya zilyedlerine ve mal zuhur etmemişse aranılan yerin sahibine veya zilyedine verilir.

Madde 66. — Aşağı haddi altı ay ve daha ağır cezayı müstelzim cürümlerde maznunlar duruşniaya mevkufen sevk olunur. Şu kadar ki, son tahkikat sırasında mahkeme maznunun nakdi kefaletle tahliyesine karar verebilir.

Hükümden sonra meşhûr suçların muhakeme

Madde 67. — I. Adliye Vekâleti lüzum görülen yerlerde, bu kanunla 1609 ve 4237 sayılı kanunların hükümlerine giren suçlara, bu kanun hükmüncü resmî evrak ve vesikalardan sayılan evrak ve vesikalar üzerinde işlenen suçlara, bu kanunun 64 neü maddesinde yazılı memurların işledikleri suçlara taalluk eden dâvaları ve bu dâvaların görüldüğü sırada işlenen yalan yere şahadet suçlarına müteallik dâvaları görmek üzere Hâkimler Kanununun her sınıf veya derecesindeki hâkimlerden müteşekkil olarak toplu veya tek hâkimli Millî Korunma ve İhtisas mahkemeleri kurabilir.

II. Adliye Vekâleti bu mahkemelere ikinci sınıfta bulunan ve temyize namzet gösterilmiş olan hâkimleri terfian ve birinci sınıfta bulunan hâkimleri naklen tâyin edebileceği gibi kadrodaki her dereceden maaşlar karşılık tutulmak suretiyle daha aşağı derecelerdeki hâkimleri de tâyin edebilir. Bu mahkemelerin lâğvi halinde temyize namzet hâkimlerden bu mahkemelere terfian tâyin olunanlardan açıkta kalanlar müktesep hakları mahfuz kalmak şartıyla ve kendi muvafaklatlarıyla dördüncü derecedeki bir hâkimliğe de tâyin olunabilir.

III. Bu mahkemelerde vazife alan hâkimlerin, müddeiumumilerin ve kâtiplerin maaşları bu kanununun 43 neü maddesindeki sermayeden ödenir ve bu vazifelerin devamı müddetince de kendilerine yine bu sermayeden maaşlarından gayri Adliye vekâletince tensip ve Başvekilece tasvip olunacak aylık maktu tazminat verilebilir.

IV. Bu mahkemelerin ilgası halinde 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ve 80 neü maddeleri mucibince alâkahılara tediye olunacak maaşlar bu kanunun 43 neü maddesindeki sermayeden ödenir.

V. Adliye Vekâleti bu mahkemelerin kaza muntakalarını bu mahkemelerin bulunmadığı yerlerde bu kanuna göre vazifeli mahkemeyi tâyin eder. Bu kanun hükmüne giren bütün suçların dâvasını bir mahkemede rüyet ettirebilir.

VI. Adliye Vekâleti Millî Korunma mahkemeleriyle ihtisas mahkemelerinden ve bu mahkemelerin bulunmadığı mahallerde bu işlere bakmak üzere salâhiyetli kılınan mahkemelerden

usulüne dair kanunun (13) neü maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 67. — I. Adliye Vekâleti lüzum görülen yerlerde, bu kanunla 1609 ve 4237 sayılı kanunların hükümlerine giren suçlara bu kanun hükmüncü resmî evrak ve vesikalardan sayılan evrak ve vesikalar üzerinde işlenen suçlara, bu kanunun 64 neü maddesinde yazılı memurların işledikleri suçlara taallük eden dâvaları ve bu dâvaların görüldüğü sırada işlenen yalan yere şahadet suçlarına müteallik dâvaları görmek üzere Hâkimler Kanununun her sınıf veya derecesindeki hâkimlerden müteşekkil olarak toplu veya tek hâkimli Millî korunma mahkemeleri kurabilir.

II. Adliye Vekâleti bu mahkemelere ikinci sınıfta bulunan ve temyizde namzet gösterilmiş olan hâkimleri terfian ve birinci sınıfta bulunan hâkimleri naklen tâyin edebileceği gibi kadrodaki her dereceden maaşlar karşılık tutulmak suretiyle daha aşağı derecelerdeki hâkimleri de tâyin edebilir. Bu mahkemelerin lâğvi halinde temyize namzet hâkimlerden bu mahkemelere terfian tâyin olunanlardan açıkta kalanlar müktesep hakları mahfuz kalmak şartıyla ve kendi muvafaklatlarıyla dördüncü derecedeki bir hâkimliğe de tâyin olunabilirler.

III. Bu mahkemelerde vazife alan hâkimlerin, müddeiumumilerin ve kâtiplerin maaşları bu kanunun 43 neü maddesindeki sermayeden ödenir ve bu vazifelerin devamı müddetince de kendilerine yine bu sermayeden maaşlarından gayri Adliye Vekâletince tensip ve Başvekilece tasvip olunacak aylık maktu tazminat verilebilir.

IV. Bu mahkemelerin ilgası halinde 2556 sayılı Hâkimler Kanununun 79 ve 80 neü maddeleri mucibince alâkahılara tediye olunacak maaşlar bu kanunun 43 neü maddesindeki sermayeden ödenir.

V. Adliye Vekâleti bu mahkemelerin kaza muntakalarını, bu mahkemelerin kurulmadığı yerlerde bu kanuna göre vazifeli mahkemeyi tâyin eder. Bu kanun hükmüne giren bütün suçların dâvasını bir mahkemede rüyet ettirebilir.

VI. Adliye Vekâleti Millî Korunma mahkemelerinden ve bu mahkemelerin kurulmadığı mahallerde bu işlere bakmak üzere salâhiyetli kılınan mahkemelerden verilen hükümleri tetkik et-

Hü.

verilen hükümleri tatbik etmek üzere bu maddenin ilk bendinde yazılı hâkimlerden Temyiz mahkemesinde hususi bir daire teşkiline de salâhiyetlidir.

Madde 68. — I. Bu kanuna göre kurulan veya bu kanunu tatbik ile tazyif edilen mahkemeler meşhut suçların muhakeme usulü hakkındaki kanunun usul hükümlerini tatbik ederler.

II. Bu kanunla tekerrürden dolayı hususi surette ceza tâyin edilmiş olan hallerde tekerrür tâbirinden maksat, hüküm katileştikten sonra aynı suçun tekrar işlenmesidir.

III. Bu kanunda yazılı suçlara teşebbüs hâlinde hilâfına sarahat olmadığı takdirde umumî hükümler tatbik olunur.

IV. Aynı kasdi cürmi altında işlenmiş olan, muayyen bir cins malın müteaddit şahıslara fazla fiyatla satılması veya aynı gayri menkulün müteaddit defalar kanunen muayyen miktardan fazlaya kiraya verilmesi gibi haller bir suç sayılır. ve bu hallerde Türk Ceza Kanununun 80 nci maddesi hükmü tatbik olunur.

V. Bu kanuna göre teşkil edilen ihtisas mahkemelerince hükmolunan on beş güne kadar hapis ve beş yüz liraya kadar ağır para cezalarına taallük eden hükümler katî olup temyiz edilemez.

Madde 69. — I. Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz edilecek karar ve muameleler hakkında kaza mercilerinden tehiri icra ve tedbiri ihtiyati kararları verilemez.

II. Bu kanunun tatbikatına müteallik olarak kullanılan her türlü evrak veya Hükümetçe istihlâki tahdit olunan maddelere müteallik karne veya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan mâdüt olup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine müteallik hükümleri tatbik olunur.

III. Bu kanunla 1609 ve 4237 sayılı kanunlarda yazılı suçları salâhiyetli merciler tarafından haber alınmadan evvel müsbet delilleriyle birlikte bu mercilere haber veren veya bu suçları fiilen meydana çıkaran kimselere aşağıda

Muvakkat E.

mek üzere bu maddenin ikinci bendinde yazılı hâkimlerden Temyiz Mahkemesinde hususi bir daire teşkiline ve bu daireye lüzumu kadar raportör tâyinine de salâhiyetlidir. Bunların maaşları 43 nci maddedeki sermayeden ödenir. 4 nci bent hükmü bunlar hakkındada tatbik olunur.

Madde 68. — I. Bu kanuna göre kurulan veya bu kanunu tatbik ile tazyif edilen mahkemeler meşhut suçların muhakeme usulü hakkındaki kanunun usul hükümlerini tatbik ederler.

II. Bu kanunla tekerrürden dolayı hususi surette ceza tâyin edilmiş olan hallerde tekerrür tâbirinden maksad, hüküm katileştikten sonra aynı suçun tekrar işlenmesidir.

III. Bu kanunda yazılı suçlara teşebbüs hâlinde hilâfına sarahat olmadığı takdirde umumî hükümler tatbik olunur.

IV. Aynı kasti cürmü altında işlenmiş olan, muayyen bir cins malın müteaddit şahıslara fazla fiyatla satılması veya aynı gayrimenkulün müteaddit defalar kanunen muayyen miktardan fazlaya kiraya verilmesi gibi haller bir suç sayılır ve bu hallerde Türk Ceza Kanununun 80 nci maddesi hükmü tatbik olunur.

V. Bu kanuna göre toplu olarak teşkil edilen Millî Korunma mahkemelerince hükmolunan 15 güne kadar hapis ve 500 liraya kadar ağır para cezalarına taallük eden hükümler katî olup temyiz edilemez.

Madde 69. — I. Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz edilecek karar ve muameleler hakkında kaza mercilerinden tehiri icra ve tedbiri ihtiyati kararları verilemez.

II. Bu kanunun tatbikatına müteallik olarak kullanılan her türlü evrak veya Hükümetçe istihlâki tahdit olunan maddelere müteallik karne veya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan mâdüt olup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza Kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine müteallik hükümleri tatbik olunur.

III. Bu kanunla 1609 ve 4237 sayılı kanunlarda yazılı suçları salâhiyetli merciler tarafından haber alınmadan evvel müsbet delilleriyle birlikte bu mercilere haber veren veya bu suçları fiilen meydana çıkaran kimselere aşağıda yazılı esaslar dairesinde ikramiye verilebilir.

Hü.

yazılı esaslar dairesinde ikramiye verilir.

Muhbire ikramiye verilebilmek için ihbarın, suç delillerinin elde edilmesine imkân verecek surette ve vaktinde yapılmış olması şarttır. Verilecek ikramiye, ihbarın mevzuuna dâhil suçlardan dolayı hükmedilen para cezasıyla müsadere olunan malların satış kıymetinin yüzde 25 şini tecavüz edemez. İkramiye para cezasının tahsilinden ve müsadere olunan malların satışından sonra mahsubu yapılmak üzere hükmün katileşmesini mütaakip mahkeme kararıyla bu kanunun 43 nci maddesinde yazılı sermayeden avans olarak ödenir.

Takip ve tahkik ile mükellef bulunan ve vazifeleri dolayısıyla muttali oldukları bu kanunda yazılı suçları merciine bildiren memurlara ikramiye verilmez. Şu kadar ki, suçun meydana çıkarılmasında büyük gayretleri sepkettiği tahkikatla tesbit olunan memurlar da mahkeme kararıyla ikramiyeden istifade ettirilebilir.

İkramiyeden istifade etmek yahut kendilerine veya başkalarına haksız sair menfaatler temin eylemek maksadiyle suçsuz olduklarını bildikleri kimseler hakkında suç tasni ve ihbar edenler veya bu maksatlarla şantaj yapanlar hakkında kanunen muayyen cezalar üç misline iblâğ olunarak hükmolunur ve bu kabîl suçların muhakemeleri de 67 nci maddeye göre kurulan veya salâhiyetli kılman mahkemelerde görülür.

MADDE 2. — Millî Korunma Kanununa 4180 sayılı kanunla eklenen maddeler kaldırılmıştır.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

8. VI. 1944

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	Suad H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

Muvakkat E.

Muhbire ikramiye verilebilmek için ihbarın, suç delillerinin elde edilmesine imkân verecek surette ve vaktinde yapılmış olması şarttır. Verilecek ikramiye, ihbarın mevzuuna dâhil suçlardan dolayı hükmedilen para cezasıyla müsadere olunan malların satış kıymetinin yüzde onu tecavüz edemez. İkramiye para cezasının tahsilinden ve müsadere olunan malların satışından sonra verilir.

Suçun meydana çıkarılmasında büyük gayretleri sebkettiği tahkikatla tesbit olunan memurlar da yukarıki fıkrada yazılı ikramiyeden istifade ettirilebilir.

İkramiyeden istifade etmek yahut kendilerine veya başkalarına haksız sair menfaatler temin eylemek kastiyle suçsuz olduklarını bildikleri kimseler hakkında suç tasni ve ihbar edenler veya bu maksatlarla şantaj yapanlar hakkında kanunen muayyen cezalar üç misli olarak hükmolunur. Ve bu kabîl suçların muhakemeleri de 67 nci maddeye göre kurulan veya salâhiyetli kılman mahkemelerde görülür.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.